

74
D

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 945.

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL” BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL HUTA.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
5.334.621 TONN PRZEŁADUNKU GDYNI— <i>WŁ. GIEYSZTOR</i>	97	CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	114
RAPORT RZECZOZNAWCÓW O MIĘDZYKRAJOWEJ KARTElizACJI W PRZEMYSŁE — <i>Ł.</i>	102	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	114
ŻYCIE GOSPODARCZE:		Zagadnienie komunikacyjne na niemieckim Górnym Śląsku— <i>J. G.</i>	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	104	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	115
Przemówienie Pana Ministra Przemysłu i Handlu <i>F. Zarzyckiego</i> w Sejmie		Wykaz polskich statków morskich	
GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ:		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICtwo WĘGLOWE	107	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	118
PRZEMYSŁ NAFTOWY	110	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	118
Projekt nowej naftowej ustawy górniczej		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	110	SPRAWY BUDŻETOWE	118
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	111	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	120
ROLNICTwo.	111	Z BANKU POLSKIEGO	121
Konsumpcja krajowych nawozów sztucznych w 1931 r. — <i>J. W.</i>		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL ZAGRANICZNY	111	OGÓLNE	122
Handel zagraniczny w grudniu 1931 r. — <i>W. J.</i>		FRANCJA	122
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	113	BELGJA	124
RYNEK AKCYJNY	113	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	124

5,334.621 TONN PRZEŁADUNKU GDYNI

GDYNIA JEST dziś wielkim portem. Pod względem absolutnych liczb obrotu towarowego już tylko 4 porty europejskie: Hamburg, Rotterdam, Antwerpja oraz Londyn — zdecydowanie wyprzedzają Gdynię. Poza tem nieliczne inne porty w Europie: Gdańsk, Brema, Liverpool, Le Havre, Marsylja, Genua i t. d. — posiadają dziś obroty absolutnie wyższe od gdyńskich: różnice tutaj nie są dziś jednak już tak duże. Poza sobą natomiast Gdynia pozostawiła długi szereg portów europejskich o długoletniej tradycji i potężnej organizacji: Szczecin, Królewiec, Sztokholm, Kopenhagę (oraz wogóle wszystkie porty skandynawskie), Hull, Dunkierkę, Bordeaux, Neapol, Wenecję, Triest etc. Pod kątem widzenia różnorodności obrotów towarowych, zwłaszcza obrotów ceną drobnicą, obraz porównawczy, oczywiście, musiałby wypaść inaczej; i pod tym względem jednak Gdynia ostatnio — a zwłaszcza w ubiegłym roku — poczyniła bardzo znaczne postępy. W żadnym też wypadku nie można dziś już nazywać Gdyni, tak jak to czyniono nieraz dotychczas — „portem węglowym”, istnieje bowiem

poza węglem kilkanaście innych artykułów, osiadłych ostatecznie w Gdyni, o Gdynię opartych, a jednocześnie dających portowi obfite soki żywotne. Będzie o nich mowa niżej.

Szereg kolejnych liczb za ubiegłe 8 lat pracy portu — od jego najwcześniejszych początków w 1923 r. do 1931 r. — jest niewątpliwie bardzo interesujący i posiadać będzie w przyszłości znaczenie dokumentu historycznego. Liczby te świadczą jednak nie o rozwoju obrotów portowych, lecz raczej o postępach w rozbudowie portu. Port w Gdyni jest bowiem w dalszym ciągu co roku czem innym jako obiekt eksploatacji. Oto ten szereg liczb (w tonnach):

Rok	Obroty	Rok	Obroty
1924	10.167	1928	1.957.769
1925	55.571	1929	2.822.502
1926	404.561	1930	3.625.748
1927	898.094	1931	5.334.621

Pierwszy statek towarowy zawiązał do Gdyni latem 1924 r., a więc przed 7½ laty, właściwa jednak praca portu zaczęła się o 3 lata później — w II połowie 1927 r. Można więc stwierdzić, że Gdynia

funkcjonuje jako port zaledwie od niespełna 4 lat. To też tylko te 4 lata będą dalej brane do porównania.

Ostatni rok wykazuje szczególnie intensywny wzrost obrotów portowych w Gdyni. Zasługuje na uwagę fakt, że r. ub. był, jak wiadomo, okresem wyjątkowego napięcia kryzysu w kraju. Intensywny wzrost obrotów przypisać należy przypadającym na koniec 1930 r. i na początek 1931 r. inwestycjom. Nie chodzi przytem o sumę wydatków na port; w latach poprzednich sumy te były nawet wyższe. Istotne jest natomiast, to, że przedtem rozbudowywano przeważnie nabrzeża, falochrony etc., a ostatnio inwestowano głównie w urządzenia bezpośredniego użytku dla przeładunku portowego: magazyny i dźwigi. Wejście do pracy licznych nowych urządzeń portowych jest głównym powodem bezpośrednim tak znacznego wzrostu obrotów portu w 1931 r. Niewątpliwie jednak swoją rolę gra tu także stopniowa ogólna konsolidacja stosunków w porcie, wyrabianie się ekspedytorów i maklerów portowych, praca akwizycyjna gdyńskich linii regularnych, wzrost zaufania do portu i t. d. W tem znaczeniu Gdynia zaczyna zbierać plony poniesionych na nią nakładów i plony własnej paroletniej pracy oraz własnego doświadczenia. I ten moment znajdzie swoje bliższe potwierdzenie przy dalszej szczegółowej analizie obrotów portowych w 1931 r. Ilustrują to tabele następujące:

Obroty towarowe portu gdyńskiego w 1931 r.

(w tonnach)

A. — Przywóz

	1928	1929	1930	1931
Ryż surowy	57.427	56.665	46.864	75.286
Owoce świeże	—	—	614	238
Owoce suszone	—	—	—	1.864
Orzechy ziemne	—	—	—	357
Kawa	—	—	—	47
Kakao (w ziarnkach)	—	—	—	95
Herbata	—	—	—	166
Tytoń	—	2.035	982	4.495
Napoje alkoholowe	—	—	444	366
Słódzie	—	—	—	1.503
Fosforyty	3.100	22.600	13.835	13.076
Żuźle Thomasa	101.855	132.203	85.315	71.205
Tłuszcze zwierz. surowe	—	—	3.760 ¹⁾	419
Skóry	—	—	104	249
Siemię lniane	—	—	—	2.053
Kamienie brukowe	7.488	1.744	5.115	2.045
Oleje	—	—	351	335
Żywica	—	—	108	173
Asfalt	—	—	624	878
Kauczuk	—	—	—	148
Wyroby gumowe	—	—	—	00
Saletra	6.552	39.299	13.991	4.016
Oliwa	—	—	—	295
Garbniki	—	—	196	244
Glinki farbiarskie	—	—	—	567
Rudy żelazne	2.826	18.180	41.230	21.742
Piryty	—	—	10.973	—
Żelazo i stal	—	324	662	376
Żelastwo (złom)	11.161	49.582	272.479	341.901
Miedź	—	—	—	763
Wyroby żelazne i stalowe	—	—	—	562
Masz., aparaty i ich części	—	—	—	748
Samochody i ich części	—	—	613	588
Celuloza	—	—	—	470
Papier	—	—	—	1.314
Bawełna	—	2.015	564	6.063
Worki	—	—	—	474
Różne	2.302	6.807	5.293	3.020
Razem:	192.711	329.644	504.117	558.549

¹⁾ W tem szmalec 3.412 i słonina 348.

B. — Wywóz

	1928	1929	1930	1931
Zyto	—	—	8.259	18.680
Ryż wyluszczone	300	4.109	3.594	21.171
Mąka wszelka, prócz ryż.	—	—	165	155
Mąka ryżowa	637	4.464	9.309	6.487
Ziemniaki	—	—	—	15.572
Cukier	—	23.577	89.766	115.529
Napoje alkoholowe	—	—	272	916
Sól	1.760	6.748	2.000	—
Bekony	—	—	11.196	51.821
Wędliny	—	—	1.058	7.608
Ptactwo bite	—	—	51	326
Masło	—	—	1.469	1.723
Jaja	—	—	484	5.601
Wytłoki buraczane	—	1.196	15.196	3.702
Makuchy	—	—	1.023	1.906
Melasa	—	—	—	1.100
Kości i maczka kostna	—	—	—	755
Tłuszcze zwierz. surowe	—	—	—	275
Skóry	—	—	—	93
Obuwie	—	—	—	246
Deski i łaty	2.140	—	2.058	11.745
Stupy telegraficzne	—	—	—	15.075
Kleпки	—	—	—	218
Dychty	—	—	—	66
Mebłe gięte	—	—	—	180
Nasiona	—	503	264	56
Wyroby koszykarskie	—	—	—	144
Cement	1.000	—	150	1.208
Węgiel eksportowy	1.665.793	2.324.504	2.808.829	4.167.048
Węgiel bunkrowy	92.439	123.391	145.552	6.047
Koks	—	—	8.872	10.421
Sole potasowe	—	—	1.986	32.791
Nawozy azotowe	—	—	3.086	8.908
Olej fuźlowy	—	—	—	124
Szyny kolejowe	—	—	52	10.290
Cynk	—	—	132	15.142
Błacha cynkowa	—	—	—	352
Wyroby żelazne i stalowe	—	—	1.180	966
Celuloza	—	2.564	144	105
Papier	—	—	—	1.730
Książki i broszury	—	—	—	127
Tkaniny	—	—	387	2.889
Różne	989	1.802	5.097	2.267
Razem:	1.765.058	2.492.858	3.121.631	4.741.565

Na wstępie analizy liczbowej obrotów zauważyć należy, że wzrost obrotów ogólnych wywołany jest przede wszystkim wzrostem wywozu węgla. Artykuł ten dominuje i będzie niewątpliwie stale dominować w pracy portu. Optycznie przytem będzie się najczęściej miało wrażenie, że w cieniu wielkich liczb eksportu węgla pozostałe obroty są niewielkie. Tak nie jest. Te pozostałe obroty—to dziś już przeszło milion tonn rocznie. Jak zobaczymy, niejedna pozycja w tym milionie ma już swoją historję, względnie stanowi konkretne zapoczątkowanie nowego działu pracy portu.

Zaczynamy od przywozu, który w 1931 r. wzrósł minimalnie w stosunku do 1930 r.: z 504.117 t na 558.549 t, t. j. zaledwie o 9,2%. Najważniejsze bowiem ilościowo towary przywozowe: surowce hutnicze i chemiczne oraz nawozy sztuczne—są bite przez obecny kryzys w nadzwyczaj silnym stopniu. To są prawie że jedyne artykuły, w odniesieniu do których obroty portu gdyńskiego spadają. Jeśli natomiast chodzi o cenniejsze towary importowe, to tutaj Gdynia jest przeważnie dopiero w okresie przygotowań.

Żelastwo (złom) dało w 1931 r. liczbę 341.901 t. Liczba ta odpowiada całkowitemu zapotrzebowaniu hutnictwa krajowego na ten surowiec, który tylko w niedużych ilościach jest importowany przez granicę lądową. O morskim imporcie złomu

można powiedzieć, że dziś jest on już całkowicie zdobyty przez port gdyński, który jest największym portem, importującym złom na świecie. Nabrzeże Holenderskie w porcie jest specjalnie urządzone dla przeładunku złomu. Z czasem, po nastaniu dobrej koniunktury w naszym hutnictwie, ilości obecne — c-a 350.000 t, powinny wzrosnąć do c-a 500.000 t. Najbliższe jedna: horoskopy importu złomu są złe: nadchodzi prawdopodobnie najgorszy moment kryzysu w hutnictwie, co już w tej chwili odbiło się zupełnie wyraźnie na przywozie żelastwa zagranicznego do Gdyni: ostatnie 2 miesiące r. ub., a zwłaszcza grudzień, są katastrofalne pod tym względem. Wobec nagromadzenia na hutach, a także częściowo w porcie, dużych zapasów złomu, zapewne również w I kwartale 1932 r. przywóz tego artykułu przez Gdynię będzie słaby.

Liczby importu rud żelaznych są w 1931 r. blisko o połowę mniejsze niż w 1930 r. Za ledwie 8 statków z rudami przyszło do portu w ciągu roku, przywożąc 21.742 t. Przeładunek tego towaru ma wciąż jeszcze w Gdyni charakter przypadkowy. W ciągu r. ub. ustawiono w porcie coprawda drugi dźwig rudny, a poza tem zasobnik samoważący, zbudowany specjalnie dla rud. To wszystko jednak dalece nie wystarcza. Dlatego też w ciągu najbliższych 1 t Gdynia ma uzyskać nowe dźwigi rudne na specjalnie na ten cel budowanym nabrzeżu w głębi kanału portowego, dźwigi zaś obecne zostaną oddane dla węgla. Wówczas też, o ile poza tem osłabnie do tego czasu kryzys w hutnictwie żelaznym — Gdynia może liczyć na kilkaset tysięcy tonn przeładunku rud rocznie. Do tej pory obrót rudami będzie bez szczególnego znaczenia dla portu.

To samo, co o rudach, da się powiedzieć o fosforytach. Te oba podstawowe surowce dla krajowych fabryk superfosfatów, a także pokrewne im surowce hutnicze: wpałki parytowe, wszelkiego rodzaju żużle i t. p. — wymagają ściśle takich samych urządzeń przeładunkowych, co i rudy. I tutaj przeładunek obecny (3 statki w 1931 r. — 13.076 t jest przypadkowy, mniejszy przytem niż w obu latach poprzednich (1929 r.: 22.600 t, 1930 r.: 24.818 t). I tu mamy do czynienia z wyjątkowo ostrym kryzysem produkcji krajowej. I tu wreszcie w przyszłości istnieją poważne możliwości wzrostu obrotów.

Ucierpiał w r. ub. poważnie również import gotowych nawozów sztucznych: to masyny i saletry. Jeśli chodzi o tę ostatnią, która w obrotach Gdyni poprzednio odgrywała pewną rolę (13.991 t w 1930 r., 39.299 t w 1929 r.) — to tutaj o sytuacji obecnej zdecydowały przyczyny specjalne: bezwzględny zakaz przywozu tego artykułu, który na rynku wewnętrznym został zastąpiony z powodzeniem przez saletrę azotową z Mościc. W styczniu 1931 r. nadszedł do Gdyni ostatni statek z saletrą (4.000 t), i od tej chwili import ten ustał całkowicie; nie ma on szans wznowienia na przyszłość. Jeśli chodzi o tomasynę (żużle Thomasa), to tu przyczyną zmniejszenia jest kryzys: ilości 101.855 t w 1928 r., 132.203 t w 1929 r. oraz 85.315 t w 1930 r. — odpowiada w 1931 r. ilość 71.205 t. Przeładunek ten, podobnie jak przeładunek złomu, całkowicie zawojowany przez Gdynię, z czasem oczywiście wzrośnie, osiągając przynajmniej liczby 1929 r.

Tradycyjny już dla Gdyni ryż w r. ub. święcił szczególne triumfy. Przywóz ryżu surowego był

rekordowo duży, wynosząc 75.286 t — znacznie więcej niż w latach poprzednich (1928 r.: 57.427 t, 1929 r.: 56.665 t, 1930 r.: 46.864 t). Liczby te można rozpatrywać jedynie w związku z liczbami wywozu przetworów ryżowych, gdzie w 1931 r. osiągnięto również wyjątkowo dobre wyniki: 27.658 t, w tem 21.171 t ryż wyluszczone, a 6.487 t mąka ryżowa. Stanowi to również duży krok naprzód w stosunku do lat poprzednich (1928 r.: 937 t, 1929 r.: 8.573 t, 1930 r.: 12.903 t). Poza eksportem zamorskim Gdyńskie Łuszczarnie Ryżu wysłały dosyć poważne ilości (przeszło 9.000 t) przetworów poza granice Polski kolejną: do Czechosłowacji, Austrii, Niemiec, Węgier i Rumunii. Na tle tych wszystkich danych okaże się, że wzrost przywozu ryżu surowego oraz wzrost produkcji Łuszczarni Ryżu — pozostają w związku nie ze zwiększeniem konsumpcji krajowej ryżu, lecz ze wzrostem reeksportu. Notujemy więc tu objaw bezspornie dodatni, stanowiący bezpośredni skutek istnienia i pracy portu gdyńskiego. Przed powstaniem Gdyni obrót ryżem w bilansie handlowym Polski nie istniał prawie wcale. Obecnie Polska posiadała nie tylko nowy warsztat pracy, lecz również nowy obiekt dla handlu polskiego — przy czem gdyński przemysł ryżowy odgrywa nawet w handlu międzynarodowym tym artykułem coraz bardziej istotną rolę.

Cokolwiek podobne zjawiska obserwujemy w polskim handlu olejarskim. Polski przemysł tłuszczowy do dziś dnia jeszcze zaopatruje się prawie wyłącznie w importowane oleje roślinne. Powstający w Gdyni przemysł olejarski ma na celu zastąpienie importu półproduktu — olei zagranicznych, importem surowca — nasion oleistych. I ta reforma stała się możliwą jedynie dzięki istnieniu Gdyni, w całym bowiem świecie olejarnie osiadają przeważnie w portach. Pierwsza fabryka olejarska w Gdyni — Olejarnia Gdyńska S. A., została uruchomiona już na początku 1931 r. Wyniki jej pracy są jednak dla portu narażone więcej niż skromne: ubiegły okres zajęły nowemu przedsiębiorstwu sprawy organizacyjne. Przywieziono w tym czasie morzem ogółem za ledwie 2.715 t nasion oleistych (w tem 357 t orzechów ziemnych i 2.358 t siemienia lnianego). Poza tem w r. ub. Olejarnia Gdyńska sprowadziła kolejną nasioną słonecznikową z Rumunii i nasioną rzepakową z kraju. W eksporcie za morze szły z Olejarni tylko makiuchy, których wywieziono w r. ub. 1.206 t. Rok następny w dziedzinie tych obrotów będzie niewątpliwie dużo lepszy, albowiem pod koniec 1931 r. światowy kongres tłuszczowy Schicht-Unilever rozpoczął w Gdyni budowę nowej olejarni, znacznie większej od pierwszej, która pracować będzie w ścisłym kontakcie z tą ostatnią. Przepuszczalnie port będzie miał z tego tytułu w 1932 r. już kilkadziesiąt tysięcy tonn nowych obrotów.

Jeszcze jedno przedsiębiorstwo przetwórcze powstało ostatnio w porcie gdyńskim, również dostarczając portowi nowego ładunku. Jest niem przetwórnia owocowa firmy J. Fetter. Przedsiębiorstwo to sprowadza z Kalifornji owoce suszone w stanie nieobrobionym, w swoim zakładzie w porcie gdyńskim je sortuje, myje, odświeża, suszy, miesza i pakuje — a następnie sprzedaje w kraju wzgl. reeksportuje. Pracę swą przedsiębiorstwo rozpoczęło w końcu września r. ub., przy czem w ciągu jednego kwartału sprowadziło z Ameryki 1.864 t surowca —

owoców suszonych. I to przedsiębiorstwo od wiosny 1932 r. przystępuje do rozbudowy swoich urządzeń, przez co import owoców suszonych w najbliższym roku powinien dojść do 5—6.000 t. Dla tak cennego ładunku, jak owoce suszone, jest to ilość znaczna.

Import owoców świeżych przez Gdynię jest w tej chwili bez znaczenia (238 t w 1931 r.). I w tej dziedzinie jednak w 1932 r. powinny nastąpić zasadnicze zmiany w związku z wejściem w życie preferencyjnych cel morskich na owoce południowe, dalej w związku z przewidywaną budową specjalnych składów owocowych w porcie gdyńskim, wreszcie w związku z przygotowaniem do utworzenia w Gdyni aukcji owocowej.

Te same cła preferencyjne powinny utworzyć drogę do usadowienia się w Gdyni w poważniejszych rozmiarach importu towarów kolonialnych: kawy, kakao, herbaty i t. d., który dziś jest bez znaczenia. Świeżo wykończony w porcie gdyńskim hangar Nr. 5 (piętrowy magazyn długoterminowy) nadaje się szczególnie dobrze do manipulowania i składowania cennych towarów kolonialnych.

Skoncentrowanie przywozu przez Gdynię tytoniu jest już faktem dokonany. Import w 1931 r.—4.495 t, nie stanowi jednak jeszcze pełnych możliwości pracy portu, albowiem poważna część importu polskiego, pochodząca z Włoch i Półn. Afryki, wciąż jeszcze dociera do kraju przez Triest, a stąd drogą ądowną—pomimo nawet istnienia w Gdyni własnego magazynu importowego Państwowego Monopolu Tytoniowego.

W 1931 r. pojawiły się w Gdyni pierwsze poważniejsze partje śledzi—mrożonych i solonych; ogółem—1.503 t. Są to jednak do tej chwili wyłącznie transporty próbne, wzgl. transporty zgola przypadkowe. Jedynie import śledzi mrożonych, przechowywanych w Chłodni Portowej, zaczyna nabierać cech stałości. Przywóz natomiast podstawowego gatunku śledzi—śledzi solonych, rozpocznie się na dobre dopiero po uskutecznieniu w porcie pewnych inwestycji specjalnych, a przedewszystkiem po wybudowaniu magazynów śledziowych. Nieduży magazyn prywatny—f. „Morze Północne”, która przytem rozporządza 8 własnymi statkami dla połowu śledzi na dalekich morzach—jest na ukończeniu. Pierwsze magazyny rządowe będą budowane prawdopodobnie w 1932 r. Należy w związku z tem przypuszczać, że rok przyszły będzie i w dziedzinie importu śledzi rokiem postępu.

Szczególnie dobre zapowiedzi czynić można na 1932 r. w zakresie importu bawełny. Wynik r. ub.—6.063 t, co odpowiada ilości 30.800 bel, nie pozwala jeszcze mówić o zdobyciu bawełny dla Gdyni. Dużo jeszcze trudności stoi na drodze do osiągnięcia tego celu. Ale rok ubiegły o tyle jest znamieny, że pozwolił na wszechstronne przygotowanie portu gdyńskiego do nowej dla niego, a skomplikowanej pracy przy przeładunku i manipulacji surowca bawełnianego, tak że obecnie port gdyński jest gotów na przyjęcie choćby całego polskiego importu bawełny. Magazyny portowe są już dostosowane do potrzeb składowania bawełny, przyczem w ciągu roku zbudowano jeden magazyn specjalnie z myślą o bawełnie. Ekspedytorzy gdyńscy poznali nieznanym im dotychczas interes bawełniany. Osiedli w Gdyni fachowi keeperzy bawełniani. Obecnie, po doświadczeniu 1931 r., należy wykorzystać trwającą

wciąż dogodną konjunkturę na międzynarodowym rynku bawełnianym i przy pomocy wprowadzonych i dla tego artykułu preferencyjnych cel morskich ściągnąć ostatecznie bawełnę do Gdyni. Będzie to zadanie trudne, jednak rezultaty, uzyskane w r. ub., pozwalają wierzyć, że cel ostateczny zostanie osiągnięty już niedługo.

Jeszcze jeden tylko artykuł jest do zanotowania w imporcie przez Gdynię—mianowicie papier: 1.314 t. Równocześnie w wywozie figuruje pozycja 1.730 t papieru. Jest to w części eksport papieru polskiego, przedewszystkiem jednak mamy tu do czynienia z reeksportem papieru finlandzkiego. Ten ciekawy tranzyt morski, będący wynikiem pracy linii bałtyckich P. P. „Żegluga Polska”, został dopiero zapoczątkowany i ma dobre widoki dalszego rozwoju.

Poza wymienionymi wyżej artykułami spotykamy w imporcie przez port gdyński jedynie pozycje niewielkie: po kilkaset, a nawet po kilkadziesiąt tonn (p. tabelę). Jest to t. zw. drobica, stanowiąca przeważnie ładunek pracujących w Gdyni linii regularnych.

W wywozie dorobek ub. roku jest większy. Jest to naturalne, jeśli się zważy, że w obecnym okresie kryzysu przywóz do kraju jest ograniczany i przez Państwo, które musi dbać o aktywność swego bilansu handlowego, i przez samo społeczeństwo, które mniej konsumuje, i wreszcie przez przemysł, który ogranicza produkcję, a więc i odbiór surowców zagranicznych. Te same natomiast przyczyny sprawiają, że wywóz ma tendencję wzrostu. Niezależnie od tego fakt posiadania własnego portu przez Państwo, które doniedawna jeszcze było pozbawione tego instrumentu pracy, przedewszystkiem właśnie w dziedzinie eksportu stwarza możliwości nowych poczynań. Jak zobaczymy poniżej, w r. ub. znowuż byliśmy świadkami rozpoczęcia wzgl. rozwinięcia nowego dla kraju eksportu bezpośrednio dzięki możliwości oparcia go o własny port i jego urządzenia.

W dziedzinie wywozu węgla osiągnięto w 1931 r. prawdopodobnie szczyt tego, co jest w tej dziedzinie możliwe do osiągnięcia przy obecnej konjunkturze, uwzględniając oczywiście pracę sąsiedniego Gdańska, którego obroty będą zawsze normowały obroty Gdyni. Techniczne bowiem możliwości przeładunku węgla w Gdyni i dziś nie są jeszcze w pełni wykorzystane. Nawet przy istniejących urządzeniach możliwości te wahają się w granicach 550—600 tys. miesięcznie, podczas gdy faktyczny przeładunek ostatnich miesięcy wykazuje 400—450 tys. t, zaś cały r. ub. dał 4.167.048 t, bez bunkru, którego w r. ub. załadowano w Gdyni na statki 206.047 t. A przecież ilość dźwigów w porcie węglowym Gdyni jest wciąż jeszcze mniejsza niż ta, która wynikałaby z racjonalnej pracy koncernów. To wszystko powinno świadczyć, że dalsze możliwości rozwoju eksportu węgla przez Gdynię są wciąż jeszcze znaczne. Konjunktury rozpoczynającego się roku są jednak, jak wiadomo, niepomyślne. Liczyć się należy w tym roku raczej ze spadkiem eksportu węgla polskiego za morze, co jednak w większym stopniu dotknie Gdańsk niż Gdynię, pracującą taniej, przytem głównie własnymi urządzeniami koncernów węglowych.

Eksport koksu, wbrew oczekiwaniom, nie wzrósł, wykazując w 1931 r. 10.421 t wobec 8.872 t w 1930 r.

Stosunkowo słabe wyniki dał w 1931 r. eksport zboża, jak dotąd — wyłącznie żyta. Rozpoczął się on w końcu 1930 r. dzięki pracy silosu Olejarni Gdyńskiej. W 3 ostatnich miesiącach 1930 r. wywieziono tą drogą 8.259 t żyta. Przeładunek ten był kontynuowany do maja 1931 r., poczem ustał, po nowych zaś zbiorach prawie że nie odrodził się. W ciągu całego r. ub. wywieziono 18.680 t żyta. Stwierdzić należy, że w zakresie przeładunku zboża Gdynia nie jest jeszcze urządzona. Eksportu zboża przez Gdynię nie można opierać na elewatorze Olejarni, którego przeznaczenie jest zasadniczo zupełnie inne. To też ostatnio zdają się zupełnie realnie dojrzewać istniejące już dawniej projekty budowy w porcie gdyńskim dużego elewatora zbożowego. Rok 1932 prawdopodobnie i w tej dziedzinie będzie rokiem postępu.

Wywóz cukru przez Gdynię skonsolidował się w 1931 r. znacznie. Eksporterzy cukru posiadają już w porcie 3 własne magazyny o łącznej powierzchni składowej ok. 18.000 m². Na giełdach międzynarodowych sprzedaż cukru ze składów w Gdyni przyjęła się już całkowicie pomimo istniejących niedawno jeszcze w tej dziedzinie obaw i trudności. Skutkiem tego w r. ub. wywieziono przez Gdynię 115.529 t cukru wobec 89.766 t w 1930 r. i 23.577 t w 1929 r. W 1932 r. zamierzona jest budowa przez związki cukrowni czwartego magazynu, można więc spodziewać się, że eksport cukru przez Gdynię wzrośnie w dalszym ciągu. Ciekawy szczegół tego eksportu w r. ub. stanowi fakt ściągnięcia do Gdyni części transportów rzecznych cukru — mianowicie 24.247 t, przybyłych berlinkami z Wisły.

Nowym dla portu jest wywóz ziemniaków (15.572 t). Po raz pierwszy transporty ziemniaków, kierowane przeważnie w ładunkach całokreślowych, przytem prawie wyłącznie do Anglii — odeszły z Gdyni w sezonie wiosennym 1931 r. (3.510 t). W sezonie jesiennym uczyniono próbę na większą skalę (12.062 t), a dalszemu eksportowi przeszkodziły wczesne mrozy. W każdym razie obie próby wypadły udanie, można też uważać, że artykuł ten jest ostatecznie zdobyty dla Gdyni. Jest to tem bardziej cenne, że dotychczas ziemniaki polskie szły do Anglii głównie przez Hamburg.

Eksport bekonów przez Gdynię stanowi jedną z najważniejszych zdobyczy portu w ostatnim okresie jego pracy. Eksport ten, rozpoczęty w połowie 1930 r. (11.196 t), w 1931 r. utrwalił się ostatecznie, dając bardzo poważną liczbę 51.821 t. Szczególnie dodatni moment stanowi prawie że idealna regularność tego cennego eksportu, gdzie co tydzień 3 statki stałych linii do Anglii ładują po c-a 1000 t bekonów. Artykuł ten stanowi w ten sposób podstawę pracy wymienionych linii, co z kolei daje możność rozwijania pozostałego eksportu angielskiego. Należy sądzić, mimo trudności, na jakie obecnie z racji spadku funta napotyka eksport bekonów w 1932 r., powinien on raczej rozwijać się, a nie zmniejszać.

Przy bekonach idą do Anglii przez Gdynię poważne ilości szynek (w 1930 r. 1.058 t, w 1931 r. 7.608 t). I tu mamy do czynienia ze stale rozwijającym się regularnym eksportem.

Wywóz ptactwa białego (drobiu i zwierzyny) dał w 1931 r. zaledwie 326 t. I ten wywóz ma przed sobą dużą przyszłość, wymaga on jednak poważnej przedwstępnej pracy organizacyjnej.

Braki organizacyjne wykazuje, jak dotąd, także wywóz masła, zdawało się tak pomyślnie zapoczątkowany w 1930 r. Wówczas w ciągu półrocza wywieziono 1.469 t, w r. ub. zaś przez cały rok wywieziono zaledwie 1.723 t. Eksport ten ma charakter sezonowy (lato), nieregularność jednak obrotów, notowana w naszym eksporcie, jest niewątpliwie rzucająca się w oczy. Pole więc do pracy organizacyjnej naszych eksporterów jest wdzieczne, albowiem aparat transportowy w kierunku do Anglii jest zmontowany całkowicie i jest istotnie pierwszorzędny: sprawny dowóz kolejowy w wagonach-chłodniach do Gdyni, tutaj wielka chłodnia portowa, dająca dogodnie kredyty zastawowe, wreszcie regularna tygodniowa komunikacja okrętowa z Anglią statkami, zaopatrzonemi w pomieszczenia chłodnicze.

Jaja o wiele lepiej niż masło wykorzystają powyższe możliwości transportowe. Z 484 t w 1930 r. wywóz jaj w 1931 r. wzrósł na 5.601 t. Są one głównym przedmiotem składowania w Chłodni Portowej. Dzięki pracy Chłodni wywóz jaj nabiera coraz bardziej cech regularności. I w tej dziedzinie jednak jest jeszcze dużo do zrobienia, wciąż jeszcze bowiem gros polskiego eksportu zamorskiego jaj kieruje się na Hamburg. W 1932 r. będziemy niewątpliwie świadkami dalszych postępów portu gdyńskiego w tej walce konkurencyjnej z Hamburgiem.

Wywóz do Ameryki wytłoków buraczanych, który w 1930 r. dał tak ładne wyniki (15.196 t), w r. ub. utrzymywał się jeszcze czas jakiś przez I kwartał, potem jednak ustał całkowicie, gdyż w obecnym kryzysie transakcje tym tanim artykułem na dalsze dystansy stały się nierentownymi. Wyszło z portu ogółem 3.702 t, w tem znowuż przeważnie były tranzytowe wytłoki rumuńskie.

Drzewo było pierwszym ładunkiem, wysyłanym przez Gdynię. Charakter jednak uporządkowany i mniej lub więcej stały ma ten eksport po raz pierwszy dopiero w 1931 r., kiedy to wywieziono ogółem 26.820 t drzewa, a w tem 15.075 t słupów telegraficznych i 11.745 t tarcicy — desek i łat. Ilości powyższe nie są jednak na skalę wywozu polskiego duże i stanowią pomimo wszystko raczej transporty próbne. Sam przeładunek drzewa odbywa się na placach tylko prowizorycznie na ten cel przeznaczonych. W 1932 r. sytuacja pod tym względem nie zmieni się, powstaną jednak prawdopodobnie nowe place drzewne w porcie, dzięki czemu liczby obrotów będą zapewne nieco wyższe. Radykalna zmiana będzie mogła nastąpić dopiero po wykonaniu planowanych (bez terminu jeszcze) inwestycji nad Kanałem Przemysłowym. I wówczas jednak szczególnie intensywne rozbudowa portu drzewnego nie będzie leżała w planach rozwojowych Gdyni.

Cenniejsze wyroby drzewne, jak: klepki (217 t), dykty (66 t), meble gięte (180 t), wyroby koszykarskie (144 t), stanowiące, jak wiadomo, poważny przedmiot wywozu z Polski, przez Gdynię idą dotąd w minimalnych ilościach. Jest to niewątpliwie jeden z bardziej istotnych odcinków pracy organizacyjnej portu na najbliższy okres.

Podobnie cement nie zdobył sobie dotąd pola pracy w Gdyni. W 1931 r. wywieziono przez Gdynię 2 przypadkowe (podobnie jak w latach poprzednich) partje cementu do krajów bałtyckich — ogółem 1.208 t. I tu czeka port praca organizacyjna.

Istotną zdobycz portu ostatnich czasów stanowią sole potasowe, które wykorzystują port w Gdyni dla rozwinięcia swojej ekspansji na rynki zagraniczne. Udać im się to, bo oto w 1931 r. wywieziono przez Gdynię za morze 32.972 t soli potasowych — głównie do Holandji, Szwecji i Anglii. Przedtem jedynie w 1930 r. wywieziono 1.986 t. Jeżeli polskie sole potasowe będą w dalszym ciągu — co należy przypuszczać — wytrzymywały konkurencję potężnego Kalisindikatu — Gdynia będzie miała z tego źródła stałe poważne zatrudnienie i będzie musiała pomyśleć o specjalnych urządzeniach składowych i przeładunkowych dla tego artykułu.

Rozwija się również eksport przez Gdynię nawozów azotowych (z Mościc i Chorzowa). Zapoczątkowano eksport ten w 1930 r. — wywieziono wówczas 3.086 t. W r. ub. wywieziono 8.909 t — głównie siarczanu amonu i saletry azotowej. Produkty te idą przede wszystkim do krajów skandynawskich, a poza tem do Belgji i Anglii. I tu mamy do czynienia ze znużeniami wysiłkami zdobywania nowych rynków. Od powodzenia tej akcji zależeć będzie dalsza praca portu gdyńskiego przy tym artykule.

Rok ubiegły dał Gdyni możność zapoznania się z nowym dla niej masowym przeładunkiem wyrobów metalowych — mianowicie szyn kolejowych. Nasze huty żelazne przyjęły większe zamówienia szyn dla kolei holenderskich z dostawą przez Gdynię. Na poczet tego zamówienia w r. ub. wysłano przez Gdynię — 10.290 t szyn kolejowych. Istnieją dane, że eksport ten utrzyma się i na przyszłość i że poza tem rozszerzy się na inne wyroby hutnicze — na rury, żelazo walcowane i t. d. Rozwinięcie tego eksportu stanowi znowuż jedno z poważniejszych bieżących zadań portu.

Poważną rolę w pracy portu gdyńskiego w 1931 r. odegrał cynk i blacha cynkowa. Wywieziono go 15.494 t. Ten znowuż artykuł pozyskano w wyniku skutecznej konkurencji ze Szczecinem. Nie powinno ulegać wątpliwości, że i ten towar

Gdynia utrzyma odtąd na stałe, chociaż w 1932 r., ze względu na ciężki kryzys w krajowym przemyśle cynkowym, przejdą przez Gdynię prawdopodobnie nieco mniejsze ilości tego artykułu.

Bardzo wreszcie interesujący artykuł eksportu przez Gdynię stanowią ostatnio wyroby włókniste — tkaniny i konfekcja. Wchodzi tu w grę przede wszystkim wywóz do Anglii i do jej kolonij. Eksport ten, zapoczątkowany w 1930 r. (387 t), w r. ub. dał poważną kwotę 3.010 t. Został on ostatnio poważnie zagrożony w swojej egzystencji przez spadek funta i protekcyjne cła angielskie, niewątpliwie jednak zdążył przedtem o tyle zdobyć sobie rynki zbytu w Anglii i jej kolonjach, że całkowicie nie da się z nich już usunąć, a poza tem energicznie wprowadza się na nowe rynki.

Poza wymienionymi wyżej artykułami w eksporcie figurują, podobnie jak w imporcie, artykuły obrotu wybitnie drobnicowego (p. tabelę wywozu). Niejedną z tych drobnych pozycji stanowi zapoczątkowanie przyszłych obrotów na większą skalę.

* * *

Powyższy przegląd głównych towarów, będących przedmiotem obrotu portu gdyńskiego, powinien wyraźnie ilustrować coraz większą różnorodność pracy portu, a jednocześnie coraz większą skalę tej pracy. Nieme liczby nieraz niedostatecznie przemawiają do wyobraźni. Trzeba skupić całą uwagę, żeby uświadomić sobie, czem w obrocie gospodarczym są takie liczby, jak np. 4 miljn. tonn węgla, 100 tys. t cukru, 50 tys. bekonów lub 3 tys. t tkanin. Jest to produkt rocznej pracy milionów ludzi! Skierowanie tych ogromnych ilości na właściwe i najtańsze drogi handlowe stanowi zadanie gospodarce nie mniejszej wagi niż właściwa organizacja samej produkcji. Zrozumienie tej prawdy daje dopiero należyte pojęcie o znaczeniu, którego z każdym rokiem nabiera port gdyński dla Polski.

Wł. Gieysztor

RAPORT RZECZOZNAWCÓW O MIĘDZYNARODOWEJ KARTELIZACJI W PRZEMYSŁE

PRZED 3 LATY Liga Narodów przedsięwzięła za pośrednictwem swego Komitetu Ekonomicznego studjum nad zagadnieniami międzynarodowej kartelizacji przemysłowej przez specjalnie powołany w tym celu komitet rzeczoznawców przemysłowych w osobach PP.: Marlio (Francja), Lammarsa (Niemcy), Benni (Włochy), Sir Henry Mc. Gowana (W. Brytanja) oraz Meyera (Stany Zjedn.). Komitet ten już z końcem 1930 r. wydał pierwsze swe opracowanie w postaci dość szczegółowego omówienia działalności istniejących obecnie karteli międzynarodowych, jak np. międzynarodowego kartelu stalowego, francusko-niemieckiego kartelu potasowego, międzynarodowego kartelu kleju, rur, lamp elektrycznych i t. d. Chodziło o zapoznanie się z elementami samego zjawiska kartelizacji międzynarodowej jeszcze przed przystąpieniem do sformułowania jakichkolwiek uwag syntetycznych na ich temat. Jednocześnie jednak zapowiedzieli już wówczas rzeczoznawcy wydanie specjalnego memorjału o gospodarczej stronie całego problemu kartelizacji międzynarodowej. Po szeregu

prac przygotowawczych memorjał wspomniany ukazał w ostatnich miesiącach r. ub.

Jeśli chodzi o zasadnicze wytyczne memorjału, to streścić się one dają w następującej formie:

Rzeczoznawcy stwierdzają, iż międzynarodowa kartelizacja gospodarcza, która się rozpoczęła na początku bieżącego stulecia, a zwłaszcza po wojnie, jest zjawiskiem spontanicznym i wynikiem rozwoju nowoczesnego przemysłu. Mianowicie, wysiłki do coraz to większego obniżania kosztów własnych w przemyśle doprowadziły do dwóch zjawisk. Pierwszym z nich jest racjonalizacja wewnętrzna przedsiębiorstw, a więc „ich logiczna organizacja w celu lepszego zgrupowania fabrykacji, znizienia kosztów ogólnych przez rozkładanie ich na większe ilości, a wreszcie zespolenia w jednych rękach podobnych do siebie interesów”. Drugim zjawiskiem jest silny rozwój techniki, który pozwolił na zmniejszenie w znacznym stopniu stanu zatrudnienia w przemyśle.

Wynikiem tych dwóch zjawisk jest z jednej strony koncentracja przedsiębiorstw, z których większość

znacznie wzrosła objętościowo po wojnie, z drugiej — tendencja do wzmagania produkcji przez pełne wykorzystanie maszyn, które tylko wówczas dawać mogą korzystną opłacalność. „W wypadku zwolnienia tempa pracy w fabrykach — zauważają rzeczoznawcy — nie można, istotnie, zmniejszyć chwilowo obciążenia kapitału tak, jak możnaby zmniejszyć liczbę robotników”. Jeśli dodać do tego możliwość łatwiejszego kontaktu niewielu kierowników przedsiębiorstw w jednej i tej samej gałęzi przemysłu oraz łatwość porozumienia się ich w celu uniknięcia niekorzystnych skutków konkurencji w okresie depresji gospodarczej lub nadprodukcji, to wówczas tendencja do jednoczenia tego rodzaju przedsiębiorstw w międzynarodowych porozumieniach producentów jest, zdaniem rzeczoznawców, logiczna.

Raport rzeczoznawców dotyczy przede wszystkim instytucji karteli międzynarodowych. Niejednokrotnie jednak musieli oni zajmować się w toku swych rozumowań innymi instytucjami nowoczesnego przemysłu, jak np. koncernami i trustami, które zresztą same wchodziły nieraz w skład poszczególnych karteli międzynarodowych. Jeśli chodzi o gałęzie produkcji, w których kartelizacja międzynarodowa występuje najsilniej, to, zdaniem raportu, są to przemysły, produkujące surowce lub półprodukty, albo przynajmniej tego rodzaju produkty gotowe, które mogą być standaryzowane i sprowadzone do względnie niewielkiej liczby typów.

Jeśli chodzi o oddziaływanie kartelizacji międzynarodowej na poszczególnych zainteresowanych, to raport podkreśla następujące tendencje tego oddziaływania:

1. — W stosunku do producentów kartele międzynarodowe dają korzyści trojakiemu rodzaju: oszczędności w kosztach własnych, równowagę między produkcją i spożyciem, a wreszcie możliwość osiągnięcia pewnego ustalenia cen sprzedaży.

Obniżenie kosztów własnych dokonywa się w kartelach międzynarodowych wskutek: znaczniejszej regularności w pracy fabryk, pozwalającej na obniżenie kosztów produkcji; zmniejszenia zapasów rezerwowych i zapasów towarowych, zgromadzonych dla pokrycia nagłego wzrostu popytu; oszczędności na produkcji w związku z jej standaryzacją i ujednoczeniem warunków sprzedaży; uniknięcia niepotrzebnych transportów i zmniejszenia w pewnych wypadkach opłat celnych; wreszcie wskutek oszczędności, wynikającej ze wspólnych studjów technicznych w łonie kartelu, wymiany wynalazków, wspólnej propagandy — ewentualnie nawet wspólnych biur sprzedaży.

Równowaga między produkcją a spożyciem osiągnięta bywa przez równoległe ograniczanie produkcji przez wszystkich członków kartelu. Kartele lepiej mogą przewidzieć koniunkturę i lepiej złagodzić jej skutki niż poszczególni przedsiębiorcy. Wreszcie stabilizacja (w pewnej mierze) cen daje korzyści zarówno producentom, jak i ich klienteli.

2. — W stosunku do konsumentów kartele międzynarodowe, zdaniem rzeczoznawców, nie usprawiedliwiają istniejącej nieufności. Konsumenty w swych sądach o kartelach opierają się zwykle na działalności kilku „pool'ów” lub syndykatów spekulacyjnych, które w pewnej chwili, opanowawszy uprzednio produkcję pewnych surowców, rozmyślnie ograniczały

produkcję — aby osiągnąć wyższe ceny. Dotyczyło to w szczególności surowców takich, jak: bawełna, miedź, cukier, kawa i t. d. Rzeczoznawcy stwierdzają, iż polityka właściwych karteli międzynarodowych jest odmienna. Nie chodzi im o chwilowe opanowanie produkcji, aby osiągnąć nagły zysk przez handlową spekulację, ale o trwały rozwój danej gałęzi przemysłu. Sam okres działania kartelu zmusza go do ustalania cen umiarkowanych i względnie stabilizowanych. Ceny umiarkowane wynikają z własnego interesu kartelu, który zawsze może się obawiać zarówno konkurencji „outsider'ów”, zjawiających się natychmiast, kiedy zwiększa się w danej produkcji marża zysku, jak i konkurencji produktów zastępczych, rozwijającej się bezzwłocznie, skoro tylko ceny kartelowe zbyt wzrastają. Rzeczoznawcy stwierdzają, iż umiarkowane ceny kartelowe, umożliwione silną koncentracją produkcji, zgodne są z ogólną polityką karteli, orjentującą się przede wszystkim ku powiększaniu ich rynków zbytu i wzmaganiu spożycia.

Jeśli chodzi natomiast o względną stabilizację cen, to leży ona w interesie konsumenta z uwagi na fakt, iż uwalnia go od ryzyka spekulacji i pozwala na nieutrzymywanie zbyt wielkich zapasów towarowych, obciążających jego kapitał obrotowy. Jednocześnie rzeczoznawcy zauważają, iż kartele dają możliwość uniknięcia „dumpingu”, który „drogo kosztuje producentów, nie dając jednocześnie równoważnika korzyści konsumentom, gdyż cena dumpingowa jest wyjątkowa, niepewna i musi zniknąć, zastąpiona nienormalnymi i nadmiernymi zwyczajami cen”.

3. — W stosunku do celów kartele nie mogą doprowadzić do zniesienia całkowitego barjer celnych. Co więcej — rzeczoznawcy dodają, iż „cła są często warunkiem niezbędnym dla powstania i odnowienia porozumień przemysłowych”. Inna rzecz, iż w wielu wypadkach kartele, zawarte na dłuższy okres czasu, prowadzą do stabilizacji i zniesienia taryf celnych, zmniejszając interes, jaki w ochronie celnej widzą producenci.

4. — W stosunku do robotników kartele, zdaniem rzeczoznawców, mają skutek zdecydowanie korzystny, pozwalając na stabilizację stanu zatrudnienia i łagodząc niżkę płac w okresie kryzysu.

5. — W stosunku do państwa kartele mogą być poddane kontroli. Rzeczoznawcy mówią wyraźnie, iż „należy do sądu każdego państwa, czy uzna ono za stosowne przedsięwzięcie zarządzeń dla uniknięcia, aby kartele nie nadużywały swych możliwości na niekorzyść konsumenta”. W każdym razie szczególnie porozumień przemysłowych winny być jawne i podawane do wiadomości publicznej.

Powyższe tezy raportu rzeczoznawców przemysłowych są w wielu wypadkach niezmiernie charakterystyczne. Przede wszystkim dlatego, iż przy całej sympatii ich dla instytucji karteli międzynarodowych nie przemilczają one wielu nadużyć, będących wynikiem kartelizacji. Specjalnie ostro zwracają się one przeciwko wszelkim akcjom waloryzacyjnym surowców, co zresztą zgodne jest z obecną tendencją, przypisującą porozumieniom tym znaczną część odpowiedzialności za obecny kryzys cen surowców. Z drugiej strony jednak w wielu wypadkach raport nie idzie dość daleko w określaniu ujemnych skutków kartelizacji. Szczególnie ujawnia się to przy

omawianiu przez rzeczoznawców „korzystnych skutków”, jakie kartele posiadają dla zwalczania dumpingu.

W stosunku do cel rzeczoznawcy podkreślają zupełnie słuszną zasadę, iż w żadnym wypadku kartelizacja nie może wpłynąć na obniżenie barjer celnych poszczególnych państw. W tym świetle specjalnie charakterystycznego znaczenia nabiera znany projekt francuski, przedstawiony w maju r. ub. w Genewie jako przeciwdziałanie austrjacko-niemieckiemu Anschlussowi, gdzie rozwinięta została teza o kartelizacji przemysłowej w Europie — jako drodze do obniżenia taryf celnych.

Gwałtownie postępujący kryzys przekreślił w ostatnich miesiącach, a nawet tygodniach, wiele z tego, co jeszcze przed kilku miesiącami rzeczoznawcy uznali za nie podlegające możliwości. Tak np. kartelizacja przemysłu w Niemczech nie zapobiegła obniżeniu zarobków robotniczych przez ostatnie Notverordnung — tak zresztą, jak nie zapobiegła jednocześnie przymusowemu obniżeniu cen kartelowych.

W wielu wypadkach poza tem okazuje się obecnie, iż istnieją wątpliwości co do utrzymywania się wysokiego poziomu cen kartelowych w okresie powszechnej deflacji płać i cen, przeżywanej obecnie przez wszystkie niemal państwa świata. W tych warunkach raport rzeczoznawców, który ukazał się tak niedawno, uznać trzeba już za częściowo „przestarzały”.

Niemniej jednak prace rzeczoznawców nad uzasadnieniem gospodarczym zjawiska kartelizacji międzynarodowej mogą być bardzo cennym przyczynkiem dla badań nad nowoczesną strukturą gospodarczą — zwłaszcza iż, jak sami rzeczoznawcy stwierdzają, kartelizacja międzynarodowa dokonała się na początku bieżącego wieku, a zwłaszcza po wojnie światowej spontanicznie, i że wobec tego badania teoretyczne przeprowadzać należy nad nią dopiero „ex post”, i to w warunkach, kiedy „rozwój porozumień przemysłowych, którego jesteśmy świadkami, zbiega się z kryzysem gospodarczym, największym, jaki zanotowała historia nowożytna”.

Ł.

ŻYCIE GOSPODARCZE

Z NACZELNEGO KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA. — Główny ciężar prac Naczelny Komitet spoczywa obecnie na barkach licznych komitetów lokalnych, które, w zależności od pozyskiwanych środków, prowadzą akcję dożywiania bezrobotnych w kuchniach, zaopatrywania ich w żywność, opał, akcję dożywiania dzieci i t. p. Prace te wydają naogół duże rezultaty, czego najlepszym dowodem jest całkowity spokój społeczny w ośrodkach bezrobocia. W ostatnich tygodniach nie zanotowano żadnych ostrzejszych konfliktów na tle bezrobocia.

Władze naczelne Komitetu, poza ogólnym kierownictwem akcji na poszczególnych jej odcinkach, specjalną uwagę kładą na zagadnienie finansowe. W ciągu stycznia Naczelny Komitet pozyskał ze źródeł prawnopublicznych (fundusze Min. Pracy, dopłaty pocztowe i kolejowe) 3 255 tys. Łącznie z sumami, uzyskanymi do dn. 1/I r. b. — ogólny wpływ z tych źródeł do kasy Naczelny Komitet wyraża się kwotą 7.165 tys.

Jednocześnie, do końca r. ub., z różnych ofiar i składek

wpłynęło bezpośrednio do Naczelny Komitetu ok. 400 tys. oraz 1.700 tys. w wartości towarów, zaoferowanych na ręce N. K. w naturze (ziemiaki, cukier i t. p.). Liczby te nie świadczą, oczywiście, o rozmiarach ofiarności społecznej, gdyż największą sumę z tej ofiarności wpływa bezpośrednio do komitetów terenowych.

Zbiórka funduszy w instytucjach bankowych, przemysłowych, handlowych oraz wśród sfer społecznych odbywa się w dalszym ciągu. Ostatnio „Polski Przemysł Ryżowy w Krakowie” zaoferował na rzecz bezrobotnych 60 tys. kg ryżu, S. A. „Fryderyk Puls” — 2.500 kg mydła; Stowarzyszenie Prac. Państw. Monopoli Spirytusowego przekazało przed paru dniami Nacz. Komitetowi kwotę 10 tys., zebraną ze składek; Bank Polski zaoferował poważną kwotę 500 tys.

W najbliższych dniach odbędzie się w Naczelnym Komitecie szereg zebrań ijazdów delegatów poszczególnych sekcji dla omówienia dalszych prac.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU F. ZARZYCKIEGO W SEJMIE. — W dn. 19 stycznia r. b. przy debatach nad budżetem Ministerstwa Przemysłu i Handlu Pan Minister Przemysłu i Handlu F. Zarzycki wygłosił przemówienie, dotyczące działalności swego resortu.

Mówiąc na wstępie o wysokości preliminarza budżetowego, który zamyka się sumą 26½ milj., Pan Minister zaznaczył, że jest on w 60% budżetem morskim, co samo świadczyć już może o stosunku Ministerstwa Przemysłu i Handlu do spraw morskich. Wydatki budżetu Ministerstwa w 60% pokrywają się dochodami. Jeśli chodzi o warunki pracy tego resortu — to wziąć trzeba pod uwagę, że w centrali zredukowano co ósme, w oddziałach zaś co dziewiątego urzędnika.

Pan Minister przeszedł następnie do omawiania poszczególnych działów życia gospodarczego. Mówiąc o przemyśle węglowym — trzeba wziąć pod uwagę ciężkie straty, jakie ten przemysł ponosi w związku ze spadkiem funta angielskiego, co nastąpiło właśnie w przeddzień międzynarodowego porozumienia węglowego. W celu utrzymania eksportu węgla na dotychczasowym poziomie Rząd — ze względu na dobro gospodarstwa narodowego — widział się zmuszonym wystąpić z pomocą przemysłowi węglowemu i zobowiązał się dopłacać do tonny eksportowanego węgla 2½. Na poczet należnych sum z tego tytułu wpłacono przemysłowi węglowemu 3 milj. tytułem zaliczki.

Pan Minister stwierdza, że przemysł hutniczy na Górnym Śląsku znajduje się w ciężkim położeniu,

spowodowanem różnolitą rozbudową i nastawieniem tego przemysłu w 3 zaborach. W silki unifikacyjne w tym względzie, acz konieczne, nie mogą odbywać się bez ofiar. Rząd ofiaruje swą pomoc temu przemysłowi w celu przetrwania ciężkiej konjunktury.

Jeśli chodzi o przemysł naftowy — to pomoc Rządu idzie w kierunku przeorganizowania tego przemysłu w celu osiągnięcia porozumienia między wszystkimi jego grupami, co Ministerstwo gotowe jest przeprowadzić nawet przy zastosowaniu przymusu w granicach otrzymanych — w razie potrzeby — pełnomocnictw.

Mówiąc o salinach, Pan Minister wyraził przekonanie o celowości połączenia w Ministerstwie Przemysłu i Handlu również i spraw sprzedaży soli, a nietylko produkcji salin.

Nawiązując do ciężkiej sytuacji przemysłu przetwórczego, Pan Minister podkreśla szczególnie ciężkie położenie przemysłu nawozów sztucznych i maszynowego.

Pomoc Rządu dla przemysłu krajowego obejmuje również usprawnianie organizacyjne przemysłów, niwelowanie bezpłodnej wzajemnej konkurencji oraz bezpośrednią ingerencję w dziedzinę kartelizacji przemysłu krajowego tam, gdzie to — ze względów ogólnych — jest pożyteczne. Rząd wyzyskuje w całej pełni możliwości ochrony celnej rodzimego przemysłu. W roku ubiegłym ogłoszono 9 rozporządzeń w sprawie zmian taryfy celnej, a z końcem r. ub. wydano poważną listę zakazów przywozu. Zarządzenia te są uzgadniane z zainteresowanymi przemysłami, a stoją w związku z posunięciami państw zagranicznych, na które nie możemy pozostawać bierni. W r. ub. 12 państw europejskich i 8 pozaeuropejskich wprowadziło podwyżki celne, a 11 państw wprowadziło reglamentację przywozu. Protekcyjizm agrarny i przemysłowy zwycięża nawet w państwach o ustalonych tradycjach liberalnej polityki gospodarczej. W tych warunkach nasze możliwości eksportowe zmieniają się, oczywiście, na niekorzyść. Na tem tle nasza nadwyżka w kwocie ponad zł 400 miljn. w bilansie handlowym r. ub. stanowi objaw b. dodatni i świadczy o dobrych wynikach wspólnych wysiłków przemysłu i Rządu. Aczkolwiek, jak to ma miejsce na całym świecie — kurczą się pozycje tak naszego importu, jak i eksportu — to jednak nasz wywóz kurczy się nie tak gwałtownie, jak gdzieindziej, poza tem powoli uszlachetnia się on coraz bardziej oraz nawet w tych trudnych czasach zdobywa nowe rynki. Przechodząc do handlu wewnętrznego, Pan Minister podkreśla jego ciężką sytuację, wywołaną zmniejszeniem się obrotów oraz wielkim brakiem kredytu. Rozproszkowanie tego handlu sprawia, że trudniej przechodzi on trwający kryzys.

Zkolei Pan Minister przedstawia sytuację przedsiębiorstw państwowych w zarządzie swego resortu. Naogół biorąc — sytuacja ich jest ciężka, jak i przemysłu prywatnego, jednak wykazują one, jak np. Mościce, wielką aktywność, a taka „Zegluga Polska” spełnia b. pożyteczną pionierską pracę w swej dziedzinie. Zysk ze wszystkich przedsiębiorstw wynosił w r. ub. zł 16 miljn., a kapitał państwowy, zaangażowany w nich, stanowi kwotę zł 244 miljn. Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa t. zw. „mieszane”, to Rząd zdecydował wycofać się z części tych przedsiębiorstw.

Na zakończenie Pan Minister omawiał sprawy morskie, przedewszystkiem pracę portu gdyńskiego,

którego obroty stale wzrastają, co mówi o jego potrzebie dla naszego organizmu gospodarczego — niezależnie od Gdańska, którego obroty w porównaniu z 1913 r. wzrosły o 400%. Tempo rozbudowy portu gdyńskiego zmalało i znalazło się w ramach 3¹/₂-letniego minimalnego programu, który jest realizowany. Rozbudowa floty znajduje się w ramach programu, rozłożonego na lat 10.

W końcu Pan Minister, podkreślając z naciskiem odporność organizmu gospodarczego Polski na przebieg kryzysu światowego, siłę i stałość naszej waluty, równowagę budżetu Państwa oraz aktywność naszego bilansu handlowego, zapewnia, że cały wysiłek Rządu idzie i iść będzie po linii wyprowadzenia życia gospodarczego z kryzysu przy pomocy rozporządzalnych środków. Do zgodnego współdziałania w tem Rząd zzywa całe społeczeństwo.

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH W SEJMIE. —

Do Sejmu wpłynęło 19 dalszych rządowych projektów ustaw gospodarczych (razem 175).

Wniesiony został projekt ustawy, upoważniającej Ministra Skarbu do udzielania poręki państwowej do wysokości zł 1.500 miljn. Projekt ten pozbawia mocy obowiązującej ustawę z dn. 1/VII 1925 r. o udzielaniu poręki państwowej oraz rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 1/VII 1925 r., opierając rozdział poręki państwowej między uprawnione do tego instytucje na nowych podstawach. Projekt ustawy nie zmienia dopuszczalnej wysokości poręki państwowej, lecz tylko jej rozdział. Dotychczasowa wysokość poręki państwowej dla przedsiębiorstw państwowych, ustalona na kwotę zł 500 miljn., okazała się w praktyce za wysoką, to też projekt ustawy przewiduje jej wysokość na zł 250 miljn., albowiem wziąć należy pod uwagę, że za zobowiązania przedsiębiorstw, wydzielonych z administracji państwowej, istnieje ustawowa odpowiedzialność Skarbu Państwa do wysokości majątku tych przedsiębiorstw. Jeżeli chodzi o porękę państwową za banki państwowe, wynoszącą dotychczas zł 500 miljn. — to zwiększona ona została w projekcie ustawy do zł 750 miljn. w przewidywaniu zwiększenia emisji listów zastawnych i obligacyj Państwowego Banku Rolnego. Z ważniejszych zmian, które wprowadza projekt ustawy — należy wymienić rozszerzenie udzielania poręki państwowej za zobowiązania osób fizycznych i prawnych, zaciągnięte nietylko zagranicą, ale i w kraju, co ze względu na potrzeby gospodarcze posiada doniosłe znaczenie. Dotychczasowe upoważnienie Ministra Skarbu do udzielania poręki za zobowiązania osób fizycznych i prawnych, zaciągnięte zagranicą, ustalało wysokość poręki na zł w zł. 21¹/₂ miljn., w projekcie ograniczenie to zostało zniesione i pozostawione bez ograniczenia do uznania Ministra Skarbu.

Wniesiono do Sejmu rządowy projekt ustawy o właściwości Ministra Reform Rolnych w zakresie wykonywania meljoracji. Jeśli chodzi o meljoracje, wykonywane dla celów rolniczych — to stan dotychczasowy dzieli pod tym względem kompetencje między Ministra Reform Rolnych, Ministra Rolnictwa i Ministra Robót Publicznych. Ponieważ prace meljoracyjne dla celów rolniczych związane są ściśle z przebudową ustroju rolnego — jednolite ujęcie wykonywania tych prac okazało się koniecznym dla dobra akcji meljoracyjnej i przebudowy ustroju rolnego. Projekt ustawy przekazuje z dniem 31/III 1932 r. dotychczasowe kompetencje Ministra Robót Publicznych w akcji meljoracyjnej dla celów rolniczych Ministrowi Reform Rolnych. Również przekazuje projekt Ministrowi Reform Rolnych uprawnienia, zastrzeżone dotychczas dla Ministra Robót Publicznych w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 15/II 1928 r. o utworzeniu Biura Projektu Meljoracji Polesia. Nadzór nad

spółkami wodnymi według ustawy z dn. 19/IX 1922 r. — przekazany został także Ministrowi Reform Rolnych, jeśli chodzi o spółki wodne dla celów meljoracji rolniczej. Przejęciu uprawnień przez Ministra Reform Rolnych towarzyszyć będzie przekazanie sum budżetowych, zawartych w ustawie skarbowej na rok 1931/32, po uzgodnieniu przydziału tych sum z Ministrem Robót Publicznych.

Rząd wniósł projekt ustawy w sprawie wykonywania planów parcelacyjnych, który ma na celu przedewszystkiem ściślejsze określenie sposobu obliczania gruntów, rozparcelowanych w danym roku, dla celów sporządzenia wykazu imiennego na rok następny. W dotychczasowej praktyce przy obliczaniu obszaru rozparcelowanego brano pod uwagę trudny do ujęcia moment wejścia nabywców w posiadanie działek, co dawało niejednokrotnie podstawę do zaskarżania wykazów imiennych do N. T. A. Projekt ustawy przewiduje, że obliczenie rozparcelowanych gruntów dla celów ustalenia wykazu imiennego ma być uzależnione od momentu zatwierdzenia przez urzędy ziemskie wykazów nabywców — jako nie ulegające żadnym wątpliwościom.

Oprócz tego projekt ustawy zmniejsza plany parcelacyjne na lata 1931 i 1932 o obszary prywatne, których wielkość dla poszczególnych okręgów ziemskich określi Rada Ministrów. Wywołane to jest ciężką sytuacją gospodarczą kraju, której skutkiem zahamowana została parcelacja prywatna, a Państwo nie jest w stanie przeprowadzić przymusowego wykupu znacznych obszarów rolnych w rozmiarach, przewidzianych w planach parcelacyjnych na lata: 1931 i 1932, ze względu na stan Skarbu Państwa. Ze względu na to, że w okresie zmiennej konjunktury gospodarczej ustalanie sztywnych kontyngentów okazuje się niepożądanym i nieżyciowym — ustawa zwalnia Rząd od tego obowiązku, co zawierało się w drugim zdaniu cz. I art. 11 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z dn. 28/XII 1925 r.

Do Sejmu wpłynął projekt ustawy o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy”. Według ustawy z dn. 1/VI 1922 r. o monopolu tytoniowym „do obowiązków organów zarządu Monopolu Tytoniowego oprócz obowiązków bezpośrednio wynikających z kierownictwa tego przedsiębiorstwa, należał nadzór i kontrola skarbowa nad przestrzeganiem przepisów, zastrzeżonych Państwu”. W ramach tej ustawy zarząd sprawami eksploatacji był dotychczas traktowany jako jeden z działów administracji skarbowej. Projekt ustawy wyodrębnia zarząd monopolu z ogólnych ram tej administracji, przyczem przeprowadza podział funkcji, wynikających z władzy władczej Państwa i z eksploatacji przywileju państwowego. Przedsiębiorstwo „Polski Monopol Tytoniowy” posiadać ma według projektu ustawy osobowość prawną, poza tem projekt przyznaje przedsiębiorstwu tytuł własności do posiadanego i nabywanego w przyszłości majątku nieruchomego i ruchomego. Zapewnia to przedsiębiorstwu konieczną swobodę działania w stosunkach handlowych. Przedsiębiorstwo to zwolnione jest od opłacania podatków i opłat skarbowych. Jednak przy wyprowadzaniu czystego zysku przedsiębiorstwa będą one uwzględnione jako wydatek przedsiębiorstwa, któremu odpowiadać będzie odpowiednia wpłata monopolu do Skarbu Państwa. Według projektu ustawy Minister Skarbu ustala w drodze rozporządzenia organizację przedsiębiorstwa. Również Minister Skarbu określa warunki udzielania, cofania i wygasania koncesyj — tak na sprzedaż wyrobów tytoniowych, jak i na uprawę tytoniu, przyczem ustawa przewiduje możliwość przelania przez Ministra Skarbu tych prerogatyw na Dyrekcję „Polskiego Monopolu Tytoniowego”. Na swoje potrzeby może „Polski Monopol Tytoniowy” zaciągać krótkoterminowe pożyczki, nie przekraczające 10% ogólnego dochodu eksploatacyjnego brutto, wykazanego w ostatnim rocznym zamknięciu rachunkowym, natomiast wszelkie pożyczki wyższe i długoterminowe, czy też emisja obligacji — wymagają ustawowego upoważnienia.

Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy w sprawie uzupełnie-

nia ustawy z dn. 19/XII 1923 r. w przedmiocie wykonania decyzji Rady Ligi Narodów z dn. 17/VII 1922 r. o uregulowaniu ubezpieczeń społecznych na terytorjach dawniej niemieckich, odstąpionych Polsce bezpośrednio na podstawie traktatu wersalskiego. Projekt przewiduje uzupełnienie powyższej ustawy 2 artykułami, z których pierwszy głosi ogólną zasadę, że majątek dawnych niemieckich instytucji ubezpieczeń społecznych, przyznany Państwu Polskiemu, przechodzi w każdym poszczególnym wypadku na rzecz tej instytucji polskiej, która przejęła zobowiązania odnośnej instytucji niemieckiej, drugi zaś postanawia w konkretnym wypadku, że nieruchomości b. niemieckiej „Landesversicherungsanstalt Posen” w Poznaniu i „Landesversicherungsanstalt Westpreussen” w Gdańsku przechodzą na własność ubezpieczalni krajowej w Poznaniu.

Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy, uzupełniającej przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom. Ustawa projektowana powiększa zapas ziemi na ten cel przez objęcie obszarów poleśnych, stanowiących własność Skarbu Państwa, oraz o tereny, nabyte przez Min. Reform Rolnych, a znajdujące się w posiadaniu osadników wojskowych, którzy wprawdzie wprowadzeni już zostali w posiadanie działek, jednak dla bezpłatnego nadania im tej ziemi niezbędne jest upoważnienie ustawowe. Ustawa zwalnia od niespłaconej reszty ceny kupna za nabyte działki tych wojskowych, którzy posiadają kwalifikacje do bezpłatnego nadania ziemi, jednak nabyli działki w trybie ustawy o wykonaniu reformy rolnej. Ustawa pod względem uprawnień zrównywa wojskowych z rodzinami po wojskowych poległych oraz umożliwia przenoszenie osadników wojskowych z działek, nie nadających się do użytkowania rolnego, na działki inne, umożliwiające prowadzenie gospodarstw intensywnych.

Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy o połączeniu przedsiębiorstw państwowych „Polska Agencja Telegraficzna” i „Wydawnictwa Państwowe”¹⁾.

Rząd wniósł projekt ustawy o scaleniu działek budowlanych w Gdyni. Stan działek budowlanych w Gdyni naskutek działań oraz spekulacji terenowej jest tego rodzaju, że uniemożliwia wprowadzenie w życie planu zabudowania tego miasta. Projekt ustawy przewiduje w pewnych koniecznych wypadkach postępowanie scaleniowe z urzędu, które okazało się koniecznym wobec niemożności niejednokrotnie uzyskania zgody właścicieli parcel, zupełnie nie nadających się do zabudowania już to ze względu na ich położenie lub obszar. Projekt ustawy przewiduje 10-letni okres obowiązywania wszczynania postępowania scaleniowego z urzędu w przewidzianych ustawą wypadkach. Według projektu koszty tak wszczętego postępowania scaleniowego ponosi gmina m. Gdyni.

Rząd wniósł projekt ustawy o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej²⁾.

Stosownie do postanowień art. 8 ustawy z dn. 31/VII 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych Minister Skarbu złożył Sejmowi do zatwierdzenia poniżej wyszczególnione rozporządzenia: 1) Rady Ministrów z dn. 21/XII 1931 r. w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów; 2) Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Roln. z dn. 22/XII 1931 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej; 3) Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Roln. z dn. 22/XII 1931 r. o ulgach celnych; 4) Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Roln. z dn. 19/XII 1931 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. — Na posiedzeniu Sejmu w dn. 12/I r. b. przez I czytanie przeszły następujące projekty ustaw gospodarczych: ustawa o niemorzonym dłużu obligacyjnym Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej, ustawa o ratyfikacji konwencji między Polską a Indjami, dotyczącej stosunków handlowych między obu krajami, oraz

¹⁾ P. zesz. 3/1932, str. 76.

²⁾ P. zesz. 3/1932, str. 81.

ustawa o ratyfikowaniu układu w sprawie wprowadzenia pewnych zmian w tekście wzoru karty legitymacyjnej dla komwojażerów, załączonego do konwencji handlowej między Polską a Czechosłowacją. Również przez I czytanie przeszedł projekt ustawy o ratyfikacji umowy między Polską a Niemcami o ubezpieczeniu społecznym, projekt ustawy o rejestrowym zastawie drzewnym oraz o sprzedaży, zamianie, odstąpieniu i obciążeniu niektórych nieruchomości państwowych.

W dniu 15/I r. b. przez I czytanie na plenum Sejmu przeszedł rządowy projekt ustawy w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 15/VII 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych oraz projekt ustawy o udzielaniu poręki państwowej.

Na posiedzeniu Sejmu w dn. 20/I r. b. zostały przez Sejm uchwalone w II i III czytaniu rządowe projekty ustaw o opłatach od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża, w sprawie zmian w ustawie o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich oraz w sprawie pomiarów Państwa. Komisja Spraw Zagranicznych złożyła Sejmowi szereg sprawozdań o rządowych projektach ustaw. Projekty te zostały przyjęte przez Sejm w II i III czytaniu. M. in. Sejm przyjął projekty ustaw ratyfikacyjnych: światowej konwencji pocztowej z 1929 r., konwencji o ujednostajnieniu niektórych przepisów, dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, z 1929 r., umowy polsko-niemieckiej o ułatwieniach w komunikacji kolejowej między Prusami Wschodnimi a trzema państwami w tranzycie przez Polskę, obszar W. M. Gdańska i resztę Niemiec z 1930 r., konwencji, dotyczącej Międzynarodowego Towarzystwa Kredytu Hipotecznego Rolnego. Wymienić jeszcze należy 2 projekty ustaw w sprawie ratyfikacji konwencji weterynaryjnych: jednej — między Polską a Francją z dn. 2/VI 1931 r., drugiej — między Polską a Belgią z dn. 18/XII 1930 r. Wspomnieć wreszcie należy o przyjętym w II i III czytaniu projekcie ustawy w sprawie zatwierdzenia zgłoszonego przez Rząd polski w dn. 23/X 1928 r. przystąpienia Polski do porozumienia madryckiego z 1891 r., dotyczącego zwalczania fałszywych oznaczeń pochodzenia towarów, przejrzanego w Waszyngtonie w 1911 r. i w Hadze w 1925 r.

Przez I czytanie na tem posiedzeniu przeszły następujące rządowe projekty ustaw: w sprawie zmiany ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, o właściwości Ministra Reform Rolnych w zakresie wykonywania meljoracji, o scalaniu działek budowlanych w m. Gdyni i o połączeniu przedsiębiorstw państwowych „Polska Agencja Telegraficzna” i „Wydawnictwa Państwowe”.

PRACE KOMISYJ SEJMU.—W dn. 17/XII r. ub. odbyło się posiedzenie Komisji Reform Rolnych, na którym rozpatrywano wniosek Stronnictwa Ludowego w sprawie przewłaszczenia osad, sprzedanych przez b. Urząd Osadniczy, względnie Okręgowy Urząd Ziemski w Poznaniu. Po dyskusji i przemówieniu Ministra Reform Rolnych Komisja przeszła do porządku dziennego nad tym wnioskiem. Z kolei odłożono rozpatrywanie wniosku Stronnictwa Ludowego w sprawie obniżenia waloryzacji rent we włościach rentowych w b. dzielnicy pruskiej — aż do czasu rozpatrywania preliminarza budżetowego Ministerstwa Reform Rolnych. Trzeci wniosek Stronnictwa Ludowego w sprawie odroczenia terminów płatności osadniczych do 1934 r. również odłożono, uchwalając wniosek, wzywający Ministra Reform Rolnych do przedstawienia na najbliższe posiedzenie Komisji pro-

jektu akcji ratowniczej nie tylko dla osadników, ale i dla właścicieli gospodarstw, powstałych z przebudowy ustroju rolnego, zadłużonych w Państwowym Banku Rolnym.

W dn. 18/XII r. ub. Komisja Robót Publicznych przyjęła rządowy projekt ustawy w sprawie pomiarów Państwa, projekt ustawy o pozbywaniu statków i łodzi polskich, używanych w żegludze na śródlądowych drogach wodnych i projekt ustawy o przekazaniu na własność związkom komunalnym gruntów państwowych, zajętych pod drogi wojskowe. Wniosek Klubu Ukraińskiego w sprawie katastrofalnego wylewu w dolinie rzek Stryja i Oporu został odrzucony ze względu na to, iż odpowiednie prace zostały przewidziane w planie Dyrekcji Robót Publicznych w Krakowie. Wniosek Klubu Parl. Stron. Chłopskiego w sprawie uregulowania rzeki Pałeczki odrzucono wobec zajęcia się tą sprawą przez Państwowy Zarząd Wodny w Wadowicach.

W dn. 19/XII r. ub. Komisja Robót Publicznych wobec przyjęcia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy z dn. 6/V 1924 r. o pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych podczas wojny odrzuciła podobny projekt, zgłoszony przez Stron. Ludowe. Na tem posiedzeniu przyjęto projekt rządowy o zmianie ustawy z dn. 15 VII 1925 r. o mierniczych przysięgłych, odrzucając wniosek Klubu Ukraińskiego w sprawie zmiany teje ustawy.

W dn. 11/I r. b. Komisja Budżetowa rozpatrywała preliminarz Budżetowy Min. Spraw Zagranicznych, który wynosi zł 44.567 tys. w wydatkach, w dochodach zaś zł 14.907 tys. W porównaniu z okresem poprzednim zwykła dochodów wynosi zł 3.650 tys., preliminarz zaś wydatków jest mniejszy o zł 6.531 tys. Podniesiono opłaty konsularne o zł 3.650 tys., jednak opłaty za paszporty robotnicze obniżono o 65%. Wszystkie pozycje wydatków uległy zmniejszeniu z wyjątkiem pozycji na zapoczątkowanie prac, związanych z przebudową gmachu centrali Min. Spraw Zagranicznych. Ogólny koszt przebudowy wyniesie ok. zł 2.800 tys. Największej kompresji uległy wydatki działu 3: „Urzędy zagraniczne, udziały w instytucjach międzynarodowych i rokowania”, bo o zł 5.764 tys. Osiągnięte to zostało m. in. skasowaniem urzędów konsularnych w Buffalo, Capetown, Galacu, Dublinie, Koszycach, Libawie, Tabryzie i Zurichu. Nowy wydatek w tym dziale stanowi utworzenie poselstwa w Lizbonie. Budżet Ministerstwa wraz z wnioskami oszczędnościowymi referenta (na sumę zł 250 tys.) Komisja przyjęła.

W dn. 12/I r. b. Komisja Budżetowa przystąpiła do pracy nad preliminarzem budżetowym Ministerstwa Poczty i Telegrafów. Preliminarz wydatki Ministerstwa na zł 1.700 tys., referent zaproponował zmniejszenie wydatków do zł 1.610 tys. Dochody preliminarz wynosi zł 9.300. W przedsiębiorstwach „Polska Poczta Telegraf i Telefon” i „Państwowe Zakłady Tele- i Radiotechniczne” referent zaproponował zwiększenie wydatków (zł 223.329 tys.) o zł 635 tys., zmniejszenie zaś o zł 3.645 tys., co zwiększa wpłatę do Skarbu Państwa z zł 25 miljn. (przy dochodach zł 248.329 tys.) do zł 28 miljn. Budżet wraz z poprawkami referenta przyjęto.

W dn. 13/I r. b. Komisja Budżetowa rozpatrywała budżet Prezydium Rady Ministrów. Ogólna suma dochodów preliminarzowa jest na zł 25 tys., wydatków zaś na zł 3.149 tys. Budżet zarządu centralnego przewiduje w dochodach zł 2 tys., w rozchodach zaś zł 2.171 tys. Referent zaproponował rozchody zarządu centralnego zmniejszyć o zł 10 tys. w pozycji na Komisję Usprawnienia Administracji. Budżet Najwyższego Trybunału Administracyjnego wynosi w dochodach zł 500, w wydatkach zaś zł 961 tys., które referent zaproponował zmniejszyć o zł 5 tys. Wydatki Trybunału Kompetencyjnego, wynoszące w preliminarzu zł 17 tys., referent zaproponował zmniejszyć o zł 1.500. Wobec wniesienia do Sejmu projektu ustawy w sprawie połączenia P. A. T. i „Wydawnictw Państwowych” — referent wniósł o skreślenie z budżetu wpłaty Wydawnictw deficytu P. A. T. i wniesienie do budżetu różnicy jako wpłaty do Skarbu Państwa — zł 106 tys. Wpłatę do Skarbu przedsiębiorstwa „Drukarnie Państwowe” referent proponował podwyższyć o zł 10 tys. do zł 160 tys. Budżet Prezydium Rady Ministrów wraz z poprawkami referenta przyjęto.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W LISTOPADZIE 1931 R.—Wydobycie węgla kamiennego w listopadzie 1931 r. w porównaniu z październikiem 1931 r. oraz listopadem 1930 r. przedstawiało się następująco:

Rejony	W s i o s u n k u :			
	do października 1931		do listopada 1930	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 32.244	1'17	+ 146.568	5'69
Dąbrowski	+ 706	0'09	+ 98.370	1'50
Krakowski	+ 5.229	2'03	+ 16.175	6'57
Ogółtem: —	26.309	0'70	+ 261.113	7'51

Wydobycie węgla kamiennego — w listopadzie 1931 r.

Rejony węglowe	Listopad 1931		Styczeń — listopad		
	tonny	1913= 100	1 9 3 1		1 9 3 0
			tonny	1913= 100	tonny
Śląski	2,723.077	101'54	26,426.946	89'58	25,881.769
przec. dzienna	108.923	100'86	95.404	88'34	93.436
Dąbrowski	754.252	132'73	6,551.280	104'21	6,264.455
przec. dzienna	30.170	130'52	23.651	102'31	22.165
Krakowski	262.343	159'74	2,103.209	116'42	1,960.615
przec. dzienna	10.494	158'69	7.593	114'82	7.078
Ogółem:	3,739.672	109'53	35,081.435	93'32	34,106.839
przec. dzienna	149.587	108'61	126.648	91'96	123.219

Stosunkowo nieznaczny spadek wydobycia tłumaczy się mniejszą o 1 ilością dni roboczych w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z październikiem. Pomimo spadku ogólnego wydobycia natężenie wydobycia, t. j. przeciętne dzienne wydobycie przy 25 dniach roboczych wzrosło dość znacznie, bo o 10.106 t, i wynosiło 149.587 t. Zapasy węgla kamiennego na zwalach kopalnianych wskutek większego wydobycia niż zbył ogólny uległy dalszemu zwiększeniu się i wynosiły z końcem miesiąca 2,553.457 t.

Obrót węgla kamiennego, koksu, brykietów i węgla brunatnego — w listopadzie 1931 r.
(w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji ¹⁾	R O Z C H Ó D							Pozostałość na zwalach na następn. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem	
				W kraju	Zagranicę	Razem	Na cele własne	Deputaty	Razem		
W ę g i e l k a m i e n n y											
Śląski	1,665.993	2,723.077	4,387.000	1,301.038	1,158.519	2,459.557	176.841	44.654	221.495	2,681.052	1,705.948
Dąbrowski	693.619	754.252	1,445.469	421.858	229.793	651.651	59.334	13.250	72.584	724.235	721.234
Krakowski	97.155	262.343	359.498	199.951	1.745	201.696	25.556	5.971	31.527	233.223	126.275
Ogółem:	2,456.767	3,739.672	6,191.967	1,922.847	1,390.057	3,312.904	261.731	63.875	325.606	3,638.510	2,553.457
K o k s											
Śląski	188.868	111.509	300.337	91.730	30.853	122.583	178	15	193	122.776	177.55
B r y k i e t y											
Śląski	1.602	31.819	33.421	31.381	913	32.294	—	8	8	32.302	1.119
W ę g i e l b r u n a t n y											
Zawiercki	150	3.168	3.318	2.834	—	2.834	195	181	376	3.210	108

Ponieważ zbył węgla na rynku krajowym zmalał, a eksport wzrósł, przeto nastąpiło dalsze pogorszenie w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu. Podczas gdy w październiku zbył krajowy stanowił 59'32% zbytu ogólnego, — a eksport 40'68%, to w listopadzie odpowiednio liczby wynosiły 58'04% oraz 41'96%.

Ogólny zbył węgla kamiennego w listopadzie w porównaniu z miesiącem poprzednim uległ pewnemu zwiększeniu się. Jakkolwiek zbył wewnątrz kraju zmalał, to spadek ten został skompensowany z pewną nadwyżką wzmożonym eksportem.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego w listopadzie ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Październik		Listopad:	
	1931	1930	1931	1931
Śląski	47	53	47	
Dąbrowski:				
głębokie	18	18	18	
płytkie	9 27	11 29	9 27	
Krakowski	8	8	8	
Ogółem:	82	90	82	

Zmiany w zbycie krajowym i eksporcie w listopadzie w stosunku do października ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 20.425	1'55	+ 40.144	3'59
Dąbrowski	— 2.669	0'63	+ 16.429	7'70
Krakowski	+ 1.151	1'13	— 288	14'17
Ogółem:	— 21.943	1'13	+ 56.285	4'22

Spadek zbytu krajowego uwidocznił się przede wszystkim małym zapotrzebowaniem na sortymenty przemysłowe, przy czym największy spadek zapotrzebowania wykazuje przemysł żelazny i metalurgiczny, cementowy i ceramiczny oraz koksownie, pewien nieznaczny wzrost wykazuje przemysł rolniczy i obróbczy. Zbył sortymentów opałowych wskutek stosunkowo łagodnej zimy utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Trudności na rynku kredytowym i pieniężnym wpływały ujemnie na dokonywanie transakcji na krajowym rynku węglowym; hurtownicy proponowali weksle z terminem 90-dniowym.

Co się tyczy sytuacji na rynkach zagranicznych, to eksport w miesiącu sprawozdawczym pomimo restrykcji przywozowych i ostrych przepisów dewizowych, stosowanych przez cały szereg państw, wzrósł dość znacznie, głównie do państw północnych — wskutek przyspieszenia wykonania dostaw do tych krajów, zawartych jeszcze przed spadkiem funta. W wyniku tego eksport w porównaniu z miesiącem poprzednim wzrósł o 56.285 t, t. j. o 4'22%.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników w listopadzie, wzrosła bardzo nieznacznie, bo o 312 (0'29%), wynosząc 107.644²⁾. Liczba wszystkich dniówek odrobionych — 2,509.379 spadła o 64.953 (2'52%) z powodu mniejszej liczby dni roboczych (25 wobec 27). Z liczby tych dniówek spadła liczba dniówek zwykłych odrobionych o 72.484 (2'88%), wynosząc 2,447.565, natomiast liczba dniówek nadliczbowych — 61.814 — wzrosła o 7.531, co stanowi 13'87%. Liczba dniówek opuszczonych w listopadzie wynosiła 254.066 i w porównaniu z poprzednim miesiącem spadła o 123.848 (32'77%). Do zmniejszenia się tych dniówek przyczynił się przede wszystkim spadek liczby świętówek o 81.226 (51'97%), wynosząc 75.080, w mniejszej zaś mierze spadek dniówek urlopowych o 30.890 (36'98%), wynosząc 52.639. Na jednego przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada w listopadzie dniówek zwykłych odrobionych 22'74 wobec 23'48 w październiku, dniówek nadliczbowych 0'57 wobec 0'51 i wszystkich opuszczonych 2'36 wobec 2'52 w poprzednim miesiącu.

Przeciętne wydobycie węgla na jedną robotniko-dniówkę wynosiło w listopadzie: w rej. śląskim 1.610 kg, w rej. dąbrowskim 1.215 kg i w rej. krakowskim 1.333 kg, przeciętnie dla

¹⁾ Z uwzględnieniem przypisów i skreśleń przy sprawdzaniu zapasów oraz obrotu między kopalniami.

²⁾ Szczegółowe dane, dotyczące stanu zatrudnienia, wydajności pracy i zarobków robotniczych, publikuje kwartalnik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej „Praca i Opieka Społeczna”.

całego Państwa 1.490 kg, czyli w stosunku do poprzedniego miesiąca wzrosło o 27 kg.

Zbyt węgla kamiennego — w listopadzie 1931 r.
(według odbiorców)

Rodzaj odbiorców	Listopad 1931 tonn	Styczeń — Listopad			
		1931		1930	
		tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł					
Metalurgiczny:					
żelazny	79.452	1,069.218	6'11	1,271.123	6'96
innych metali	49.300	636.877	3'65	838.207	4'59
Koksiarnie	152.390	1,694.399	9'70	2,020.812	11'06
Brykietniarnie	31.480	300.393	1'72	197.629	1'08
Gazownie	32.831	293.339	1'68	283.426	1'55
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie nie mające węgla własnego) ¹⁾	6.327	69.448	0'40	120.152	0'66
Naftowy	10.906	105.572	0'60	141.312	0'77
Solny	11.782	105.090	0'60	119.323	0'65
Cementowy, ceramiczny oraz cegielnie i wapienniki	40.574	649.375	3'72	860.072	4'71
Obróbczy (metalowy i inny)	15.526	110.781	0'63	153.901	0'84
Chemiczny	33.166	355.477	2'04	459.829	2'52
Garbarski i przetworów zwierzęcych	3.930	30.035	0'17	25.167	0'14
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	83.688	737.967	4'22	724.204	3'97
Cukrowniczy	42.182	443.520	2'54	548.819	3'00
Papierniczy	24.726	258.577	1'48	296.275	1'62
Włókienniczy	66.788	663.214	3'79	600.155	3'29
Inne gałęzie	138.551	1,502.227	8'60	1,755.729	9'61
Razem przemysł¹⁾:	823.599	9,025.509	51'65	10,416.135	57'02
II.—Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	399.621	3,255.434	18'63	3,280.775	17'96
Żegluga	1.605	13 375	0'08	13.238	0'07
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne prócz gazowni)	69.093	486.072	2'78	439.127	2'41
Wojskowość	27.679	294.825	1'69	279.886	1'53
Instytucje państw.	17.909	140.646	0'80	113.581	0'62
Opał domowy ²⁾	296.187	2,087.903	11'95	1,795.320	9'83
Pośrednicy	287.154	2,169.287	12'42	1,928.193	10'56
Razem inni odbiorcy²⁾:	1,099.248	8,447.542	48'35	7,850.120	42'98
Ogółem w kraju:	1,922.847	17,473.051	100'00	18,266.255	100'00

Przeciętne całkowite zarobki dorosłych mężczyzn na jedną dniówkę opłaconą uległy bardzo nieznacznym zmianom i wynosiły w listopadzie: w rej. śląskim zł 10'61 wobec zł 10'48 w październiku, w rej. dąbrowskim zł 9'12 wobec zł 9'03 i w rej. krakowskim zł 8'53 wobec zł 8'44.

Przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w listopadzie nieznacznie spadł z powodu mniejszej liczby dni pracy

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni.

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

i wynosił: w rej. śląskim zł 249'25, w rej. dąbrowskim zł 220'52 i w rej. krakowskim zł 216'79.

Eksport węgla kamiennego — w listopadzie 1931 r.

KRAJE	Listopad 1931 tonn	Styczeń — listopad			
		1931		1930	
		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki konwencyjne					
Austria	230.794	1,765.990	13'41	1,898.497	16'32
Węgry	3.185	295.688	2'25	442.269	3'81
Czechosłowacja	54.146	682.092	5'18	681.928	5'86
Niemcy	531	3.681	0'03	2.588	0'02
Jugosławia	12.625	66.436	0'50	74.764	0'64
II.—Rynki północne	846.363	6,855.759	52'06	5,804.935	49'90
Szwecja	387.036	2,981.296	22'64	2,635.233	22'65
Norwegia	95.084	777.353	5'90	518.911	4'46
Dania	228.058	1,790.900	13'60	1,457.930	12'53
Finlandja	43.946	551.285	4'19	445.050	3'83
Łotwa	59.018	431.809	3'28	551.282	4'74
Litwa	7.970	96.992	0'74	88.833	0'76
Estonia	12.187	50.791	0'39	13.808	0'12
Kłajpeda	7.560	61.094	0'46	23.783	0'21
Z. S. R. R.	—	76.894	0'58	32.953	0'28
Islandja	5.504	37.345	0'28	37.152	0'32
III.—Inne rynki europejskie	150.306	2,365.147	17'96	1,554.658	13'36
Francja	57.669	1,036.190	7'87	815.887	7'01
Włochy	74.465	806.062	6'12	444.584	3'82
Rumunia	2.115	39.788	0'30	74.770	0'64
Szwajcaria	11.094	113.647	0'86	125.358	1'08
Holandja	4.963	116.516	0'89	51.300	0'44
Belgia	—	221.416	1'68	40.454	0'35
Hiszpania	—	29.978	0'23	2.305	0'02
Portugalia	—	1.550	0'01	—	—
IV.—Rynki pozaeuropejskie	690	99.240	0'76	28.744	0'25
Turcja Azjatycka	—	12.000	0'09	—	—
Egipt	—	7.975	0'07	—	—
Algier	690	66.137	0'50	19.387	0'17
Brazylja	—	13.128	0'10	9.357	0'08
V.—W. M. Gdańsk	30.240	291.368	2'21	262.106	2'25
VI.—Węgiel okrętowy	61.177	743.005	5'64	883.364	7'59
Ogółem:	1,390.057	13,168.406	100'00	11,633.853	100'00

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE STYCZNIA 1932 R. — Eksport węgla w I połowie stycznia w porównaniu z przeciętną za połowę grudnia w związku z mniejszą o $\frac{1}{2}$ ilością dni roboczych (11 wobec $11\frac{1}{2}$) zmniejszył się o 82 tys. t i wynosił 497 tys. t.

Spadek wywozu dotyczył zarówno rej. śląskiego, skąd wywieziono 395 tys. t, t. j. o 78 tys. t mniej, jak i rej. dąbrowskiego, skąd wyeksportowano 102 tys. t, a zatem o 4 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę grudnia.

Na rynki konwencyjne wyeksportowano ogółem 111 tys. t, t. j. o 12 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę grudnia, przyczem z grupy państw środkowo-europejskich jedynie nieznacznie wzrósł wywóz do Czechosłowacji, natomiast spadł na pozostałe konwencyjne rynki zbytu.

Na rynki pozakonwencyjne wyeksportowano 376 tys. t, t. j. o 62 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę grudnia, przyczem eksport do państw północnych wynosił 306 tys. t, t. j. zmalał o 19 tys. t. Wywóz do innych europejskich państw pozakonwencyjnych wynosił 72 tys. t, a zatem zmniejszył się o 36 tys. t.

Ilość wywiezionego węgla okrętowego zmniejszyła się o 8 tys. t, wynosząc 8 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego (łącznie z węglem okrętowym) w okresie 1—15 stycznia wynosiła ok. 45 tys. t, przyczem z rej. śląskiego wynosiła ok. 36 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 9 tys. t.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PROJEKT NOWEJ NAFTOWEJ USTAWY GÓRNICZEJ. — Departament Górniczo - Hutniczy

Min. Przemysłu i Handlu opracował z końcem r. ub. projekt nowej naftowej ustawy górniczej, jednolitej dla całego obszaru Rzeczypospolitej.

„Prawo górnicze” z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 654), które z dniem 1 stycznia r. b. weszło w życie, unifikując tę tak ważną gałąź prawa gospodarczego, w ustępie 4 art. 1 pozostawiło specjalnej ustawie unormowanie „prawa własności co do żywic ziemnych i uprawnień do ich poszukiwania i wydobywania”. Obecny projekt ma właśnie spełnić to zadanie.

Projekt nowej ustawy naftowej wychodzi z założenia prawa górniczego jako „legis generalis” i, opierając się na niem, wprowadza specjalne przepisy, odpowiadające właściwościom górnictwa naftowego. Przyjmuje zatem w całości zasadę „woli (swobody) górniczej”, lecz w porównaniu z prawem górniczym odpowiednio modyfikuje jej stosowanie.

W dziedzinie poszukiwań wprowadza instytucję „wylącznych pól poszukiwawczych”, w myśl zasady, że trudne i kosztowne poszukiwania minerałów żywicznych muszą być chronione tak, by poszukiwacz miał zastrzeżony sobie wynik swych prac.

W dziedzinie nadania własności górniczej, praw i obowiązków, wynikających z tej własności, uzależnia projekt prawo własności od obowiązku wykonywania pewnego minimum robót, które ściśle określa. W ten sposób dąży projekt do aktywizacji przedsiębiorstw naftowych i unika niebezpieczeństwa leżenia odłogiem terenów obiecujących. Zarazem zostały przez te przepisy w znacznym stopniu wyrównane szanse mniejszych kapitałów do uzyskania stosownego pola do rentownej pracy.

Dużą wagę zwraca projekt na popieranie racjonalnej odbudowy złoża i uniemożliwienie robót, niszczących złoża.

Ponieważ doychczas w tej dziedzinie panuje na całym terytorjum Rzeczypospolitej (prócz Śląska Cieszyńskiego) zasada „akcesji” (przynależności) prawa wydobywania minerałów żywicznych do własności gruntowej — przeto jako generalne odszkodowanie dla właścicieli gruntu wprowadza projekt olbore: 5% przy oleju skalnym i gazach ziemnych, 1% przy wosku ziemnym i asfalcie i ½% przy innych minerałach bitumicznych. Prawo do poboru olbory nie stanowi osobnego przedmiotu majątkowego, lecz tworzy przynależność danego gruntu.

Wszelkie na dotychczasowych podstawach prawnych nabyte prawa naftowe są nadto przez okres 25 lat w pełni szanowane, byleby były faktycznie wykonywane. Na uruchomienie kopalń na podstawie tych praw przyznaje projekt okres 5-letni, a w niektórych wypadkach konieczności wykonywania większych robót nawet 10-letni.

Zasada akcesji, po 50-letnim panowaniu w przemyśle naftowym, ujawniła tak wielkie wady, okazała się takim hamulcem dla poszukiwań naftowych i racjonalnej eksploatacji, a nadto powodem ciągłej ale-

atoryczności górnictwa naftowego i wysokich jego kosztów, że jest rzeczą konieczną raz wreszcie z nią zerwać¹⁾.

Zerwanie to jest tem bardziej wskazane i konieczne w chwili obecnej, gdy przed polskim przemysłem naftowym otwierają się możliwości znalezienia nowych złóż w obszarach poza Karpatami, na Przedgórzu Karpat i na Polskim Niziu. Również jest to niezbędne obecnie, gdy pracuje się nad przebudową organizacji tego przemysłu. Bez udzielenia przemysłowi mocnej i zdrowej podstawy w formie racjonalnej naftowej ustawy górniczej, wszelkie reorganizacje nie będą skuteczne.

Poza wspomnianymi momentami wprowadza projekt jeszcze jedną nowość. Tworzą ją przymusowe „okręgowe związki naftowe”, powołane do prac nad popieraniem rozwoju górnictwa naftowego, do zastępstwa i obrony wspólnych interesów i współdziałania z władzami górniczymi w charakterze doradczym.

Omawiany projekt opracował Naczelnik Wydziału Nafty, P. Inż. Henryk Salomon de Friedberg, na podstawie projektu Krakowskiego Wyższego Urzędu Górniczego z 1929 r. i wstępnego swego opracowania z 1930 r., które w tym roku przeszło już kontrolę konferencji rzeczoznawców²⁾.

Obecnie ulegnie projekt przepracowaniu w obrębie Departamentu Górniczo-Hutniczego w porozumieniu z innymi górniczymi czynnikami rządowymi. Tak zrewidowany projekt będzie następnie poddany do zaopiniowania sfer gospodarczych i po uzgodnieniu w łonie czynników rządowych w przepisany trybie — pójdzie następnie normalną drogą ustawodawczą.

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W GRUDNIU 1931 R.

— Wydobyte ropy w grudniu 1931 r. wynosiło 5.034 cyst. brutto (w listopadzie 5.025 cyst.), a mianowicie: w okręgu jasielskim wydobyto 850 cyst., drohobyckim 3.791 cyst. i staniśławowskim 393 cyst. Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2.999 cyst. i 2.035 cyst. na marki specjalne. Ogółem zatem w r. ub. wydobyto około 63.034 cyst., t. j. mniej niż w 1930 r. o przeszło 3 tys. cyst. Cena ropy marki podstawowej, zakupowanej przez Państwowe Zakłady Naftowe, wynosiła bez zmiany zł 1.595 za cysternę loco zbiorniki.

Produkcja gazowa wynosiła około 928 m³ na minutę. Za 1.000 m³ gazu w Boryslawiu płacono zł 54'60 (w listopadzie zł 53'40).

Wytórczość produktów naftowych osiągnęła 4.583 cyst. (w listopadzie 4.826 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 737, nafty 1.529, oleju gazowego 793, olejów smarowych 844, parafiny 283 i innych 397.

Wysyłka krajowa z rafinerji stanowiła 3.778 cyst. (w listopadzie 3.616 cyst.), w tem (w cysternach): benzyn 585, nafty 1.746, oleju gazowego 662, olejów smarowych 298, parafiny 84 i innych 403.

Wyeksportowano (cystern): benzyn 799, nafty 525, oleju gazowego 328, olejów smarowych 222, parafiny 159 i innych produktów naftowych 87, razem 2.120 (w listopadzie 2.251).

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

ZMNIJSZENIE NORM URUCHOMIENIA W PRZEDZALNIACH BAWELNIANYCH. — Zarząd Kartelu Przędzalników Bawełnianych postanowił na ostatniem swem posie-

¹⁾ P. tyg. „Przemysł i Handel” zesz. 49/1927, str. 1703/4; bliższe szczegóły — „Przemysł Naftowy” z 1926 r., str. 2—15, z 1930 r., str. 125—128 oraz z 1931 r., str. 33—38.

²⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 46/1930, str. 2016.

dzeniu zmniejszyć na następny okres 4-tygodniowy normy uruchomienia. Na podstawie tej uchwały przedsiębiorstwa łódzkie w okresie od 25/I do 21/II r. b. pracować będą 28 godzin tygodniowo. Uchwała ta podyktowana została koniecznością zmniejszenia zapasów przędzy bawełnianej na rynku łódzkim w związku ze zbliżającym się sezonem wiosenno-letnim, które to zapasy wykazywały tendencję wzrostu, wahać się w dalszym ciągu w połowie stycznia w granicach 1.900 tys. kg. Zmniejszenie norm uruchomienia w przedsiębiorstwach bawełnianych

traktować więc należy tylko jako przejściowe, gdyż w okresie produkcji na sezon wiosenno-letni nastąpi wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach bawełnianych.

K.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

KONSUMPCJA KRAJOWYCH NAWOZÓW SZTUCZNYCH W 1930/31 R. — p. niżej.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

KONSUMPCJA KRAJOWYCH NAWOZÓW SZTUCZNYCH W 1930/31 R. — Przy rozważaniu przez nasze kompetentne czynniki szeregu zasadniczych spraw nawozowych, a zwłaszcza takich zagadnień, jak organizacja sprzedaży nawozów sztucznych i propaganda ich stosowania, zachodzi potrzeba posiadania materiałów liczbowych, przedstawiających dotychczasową konsumpcję nawozów sztucznych w poszczególnych okręgach Polski, jak np. województwa i powiaty. Dotychczas jednak ściśle opracowania statystyczne w tym zakresie nie zostały podjęte z powodu wielkich trudności, a niekiedy wręcz niemożności uzyskania pełnych i wiarogodnych materiałów, dotyczących terytorialnej repartycji niektórych sprzedawanych w kraju nawozów sztucznych, a zwłaszcza nawozów, importowanych z zagranicy.

Brak wspomnianej ściślejszej statystyki spowodował, iż Ministerstwo Rolnictwa podejmowało, w miarę potrzeby, doraźne obliczenia rejonowej konsumpcji nawozów sztucznych, oparte na różnych dostępnych materiałach, jak informacje przemysłu nawozowego i organizacji rolniczo-handlowych oraz specjalna ankieta z 1929 r. Uzyskane przez Ministerstwo wyniki obliczeń obejmowały do 75% rzeczywistej całkowitej konsumpcji i mimo nieścisłości mogły być dla celów orientacyjnych uważane za wystarczające.

Wobec tego, że przyczyny, uniemożliwiające posiadanie ściślejszej statystyki konsumpcji nawozów sztucznych w poszczególnych województwach i powiatach, trwają nadal — Ministerstwo Rolnictwa uznało w ostatnim czasie za konieczne systematyczne coroczne zbieranie i opracowywanie tych danych przynajmniej w odniesieniu do nawozów produkcji krajowej, które odgrywają na naszym rynku coraz bardziej dominującą rolę.

Pierwsze dokonane przez Min. Rolnictwa zestawienie krajowej konsumpcji nawozów sztucznych w/g województw i powiatów odnosi się do roku gosp. 1930/31. Jako materiał do zestawienia posłużyły Ministerstwu szczegółowe wykazy wysyłkowe, dostarczone przez głównych producentów nawozów sztucznych, mianowicie: Państwowe Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Mościcach, Spółkę Akcyjną Eksploatacji Soli Potasowych oraz Związek Przemysłu Superfosfatowego.

Na podstawie tych materiałów okazuje się, że ogólna konsumpcja wyniosła 353.364 t.

Konsumpcję krajowych nawozów w 1930/31 r. p/g gatunków ilustruje poniższe zestawienie (w tonnach):

Azotniak	53.161	Saletra sod.	2.138
Nitrofos	19.712	Saletra wapn.	5.541
Siarczan am.	3.401	Sól potas.	63.203
Saletrzak	15.517	Kainit	75.169
Wapnamon	1.269	Superfosfat	114.193

Na poszczególne województwa przypada:

	Tonn	%		Tonn	%
Warszawskie	39.615	11'2	Wołyńskie	3.527	1'0
Łódzkie	37.314	10'6	Poznańskie	129.208	36'6
Kieleckie	22.997	6'5	Pomorskie	28.671	8'1
Lubelskie	11.006	3'4	Śląskie	20.017	5'7
Białostockie	8.067	2'2	Krakowskie	16.520	4'7
Wileńskie	7.158	2'0	Lwowskie	14.229	4'0
Nowogródzkie	1.451	0'4	Tarnopolskie	7.200	2'1
Poleskie	1.358	0'4	Stanisławowskie	4.026	1'1

Podane w powyższym zestawieniu liczby oznaczają w rzeczywistości ilości nawozów sztucznych, wysłanych w danym okresie na tereny poszczególnych województw. Dla otrzymania liczb faktycznej konsumpcji należałoby wprowadzić poprawki, wynikające z początkowych i końcowych remanentów nawozów sztucznych w składnicach lokalnych i u rolników. Poprawek tych jednak, dla braku materiałów, dokonać nie można, wobec czego z konieczności przyjmować trzeba liczby wysyłki jako identyczne z konsumpcją.

Przy rozpatrywaniu przytoczonych liczb pamiętać należy, że odnoszą się one do okresu, w którym konsumpcja nawozów sztucznych, pod wpływem kryzysu gospodarczego, uległa silnemu załamaniu się. Normalne zapotrzebowanie na nawozy sztuczne nie mogło się w tym okresie ujawnić, i z tego powodu podane liczby charakteryzować mogą stosunki nawozowe tylko danego, wyjątkowego okresu, nie dają natomiast podstawy do wysnucia wniosków bardziej ogólnego znaczenia.

Jako momenty charakterystyczne w konsumpcji krajowych nawozów sztucznych w 1930/31 r. podkreślić można ogromną rozpiętość spożycia w poszczególnych województwach, leżąca w granicach od 0'4% do 36'6% ogólnej sumy. Poza tem zwraca uwagę fakt stosunkowo znacznej konsumpcji kainitu, przekraczającej w wadze nawozów spożycie krajowych wysokoprocenowych soli potasowych. Wreszcie, zestawienie wykazuje, iż rolnictwo polskie korzysta z 7 różnego rodzaju krajowych nawozów azotowych, z których prócz azotniaku, oddawna już wprowadzonego na rynek, znajdują poważniejsze zastosowanie również nitrofos, saletrzak oraz saletra wapniowa.

J. W.

PODWYŻSZENIE ZWROTU CŁA PRZY WYWOZIE BEKONÓW I SZYNEK — p. str. 114.

ZMIANA PRZEPISÓW PRZY WYWOZIE BYDŁA DO SZWAJCARJI — p. str. 113.

CŁO WYWOZOWE NA OLSZĘ I OSIKĘ — p. str. 114..

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W GRUDNIU 1931 R. —

Wprowadzone ostatnio w życie przez szereg państw zarządzenia, ograniczające import, oddziaływać zaczęły na nasz handel zagraniczny w sposób zupełnie wyraźny dopiero w grudniu; w poprzednich bowiem miesiącach zarządzenia te wpływały raczej na wzrost importu odnośnych państw, eksporterzy bowiem wykorzystywali z maksymalną intensywnością okresy vacatis legis. Grudzień więc — pomijając wpływ sytuacji na rynku wewnętrznym, pozostawał pod wpływem sił, zmniejszających nasz eksport, jednocześnie zaś towary, rzucane na rynek międzynarodowy, a mające zatamowaną drogę do swych rynków tradycyjnych, z tem większą siłą cisnęły na rynek polski i zwię-

kszały nasz import, niechroniony żadnymi specjalnymi konjunkturalnymi zarządzeniami. W tych warunkach saldo aktywne bilansu handlowego musiało ulec poważnej redukcji.

Liczby globalne przedstawiają się następująco:

	Przywóz		Wywóz		Saldo
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	
Sierpień	259.888	109.102	1.585.008	150.110	+ 41.008
Wrzesień	268.343	113.319	1.753.733	171.488	+ 58.169
Październik	258.983	119.510	1.797.845	158.445	+ 38.935
Listopad	206.840	97.036	1.741.876	156.172	+ 61.136
Grudzień	220.321	91.076	1.496.735	117.818	+ 26.742
Przec. mies. 1931	—	121.853	—	156.561	+ 34.708
Przec. mies. 1930	—	187.164	—	202.770	+ 15.606

Zestawienie powyższe zaczęliśmy od sierpnia r. ub., był to bowiem miesiąc, w którym całokształt obrotów (zwłaszcza zaś importu) uległ silnemu spadkowi poniżej przeciętnej poprzedniej części roku, z drugiej zaś strony sierpień zapoczątkował okres, w którym eksport utrzymywał się na poziomie mniej więcej ustabilizowanym, a import miał nawet tendencję zwiększającą. Ta ostatnia tendencja załamała się w listopadzie, który dał rekordowe saldo aktywne; w grudniu spadek importu pogłębił się w dalszym ciągu, wynosząc 5.960 tys., jednocześnie jednak nastąpił spadek wywozu o 38.354 tys. Jeżeli więc bilans handlowy ostatnich miesięcy r. ub. określany był jako kryzysowy, to znamionował on się jednoczesną silną i skuteczną ekspansją eksportową, a w wyniku sytuacji była z punktu widzenia bilansu płatniczego pomyślna; natomiast w grudniu utrzymał i pogłębił się kryzysowy charakter przywozu, przy jednoczesnym wyraźnym oddziaływaniu restrykcji zagranicznych na wywóz, a więc sytuacja zaczęła kształtować się dla bilansu handlowego niekorzystnie. Dowiedziona została w ten sposób pilna potrzeba dostosowania się do kursu polityki handlowej naszych kontrahentów zagranicznych i wprowadzenia restrykcji przywozowych.

Analizując strukturę przywozu grudniowego, konstatujemy stosunkowo nieznaczne zmiany w porównaniu z listopadem r. ub., zwłaszcza zaś utrzymała się ówczesna tendencja, t. j. spadek importu towarów potrzebnych dla produkcji i niektórych konsumpcyjnych (przedewszystkiem wyrobów włókienniczych), przy jednoczesnym wzroście importu artykułów spożywczych. Zwyżka przywozu artykułów spożywczych dotyczyła w grudniu przedewszystkiem pszenicy i żyta w śląskim obrocie pogranicznym oraz wszystkich towarów kolonialnych oprócz śledzi, których znaczne ilości przywieziono, jak zwykle, w listopadzie. Import staje się więcej konsumpcyjnym. Poważniejsze różnice w porównaniu z listopadem wykazały następujące pozycje towarowe (w tys. zł):

	Listopad	Grudzień
Artykuły spożywcze	19.256	21.882
w tem:		
pszenica i żyto	533	1.786
owoce połudn., herbata, kawa, kakao, śledzie, tytoń	9.950	11.322
Skóry surowe	2.227	1.789
Futra surowe	1.535	3.012
Skóry wyprawione	1.017	1.615
Rudy żelazne	983	1.780
Opony i dętki	243	497
Nawozy sztuczne	170	460
Garbniki	1.675	673
Metale i wyroby	7.456	5.670
w tem:		
żelastwo i szmelc	1.989	668
Maszyny i aparaty	5.916	4.897
Materj. elektrotechn.	3.554	3.108
Samochody	1.384	951
Papier i wyroby	2.590	2.767
w tem:		
surowce papiern.	1.011	909
Bawełna	6.663	6.320
Wełna	4.098	5.882
Przędza wełn.	1.634	1.503
bawełn.	2.212	1.650
Tkaniny	3.854	3.538

W wywozie zniżką zostały dotknięte wszystkie grupy towarowe, oprócz żyta, cukru, skór surowych, fornierów, nasion lnu, przędzy wszelkiej i tkanin bawełnianych. Poniżej wymieniamy te jedynie pozycje, które wykazały w porównaniu z listopadem r. ub. spadek bliższy lub większy niż 50% (w tys. zł):

	Listopad	Grudzień
Jęczmień	6.397	3.242
Mąka pszenna i żytnia	1.582	657
Strączkowe	2.660	1.425
Bekony	11.606	5.076
Masło	2.671	974
Jaja	7.654	3.949
Gęsi	2.247	456
Kłody, kloce i dłużyce	1.230	759
Podkłady	2.771	1.166
Obuwie gumowe	280	151
Nawozy sztuczne	3.671	1.776
Szyny, żelazo i stal	2.791	1.659
Blacha żelazna i stalowa	1.142	542
Cynk i pył cynkowy	3.776	2.181
Odzież i konfekcja	4.948	2.647

Uderzające jest, że zestawienie powyższe obejmuje niemal wszystkie te sztandarowe artykuły naszego wywozu, co do

których przyzwyczailiśmy się sądzić, że decydują bezwzględnie o rezultatach ostatecznych eksportu. Istotnie więc zniżkowała cała grupa artykułów spożywczych oprócz żyta (wzrost o 366 tys.) i cukru (wzrost o 252 tys.), najsilniej zaś typowo wywozowa grupa hodowlana, zniżkowało drewno wszelkiego rodzaju oprócz fornierów (wzrost o 407 tys.), węgiel, produkty naftowe, cynk, wyroby hutnicze, ołów, konfekcja. Jest oczywiste, że sytuacja rynku wewnętrznego nie usprawiedliwia tego, a względy sezonowe tylko w drobnym stopniu. Działają tu więc przyczyny zewnętrzne, a podkreślić przytem należy, że uderzają one w punkty dla nas najważniejsze. Motywuje to konieczność obrony bilansu handlowego od strony importu i jednocześnie przemawia za potrzebą zwrócenia pilnej uwagi na te liczne drobne towary eksportowe, które na rynkach zagranicznych napotykać na najmniejsze trudności lokaty i nawet posiadają jeszcze pewne możliwości rozwojowe. Jak wiadomo, wprowadzone z dn. 1 b. m. restrykcje przywozowe mają za jeden z ważnych swych celów dostarczenie polityce handlowej argumentów, mogących odzyskać rynki, zamknięte przed nami sposobami administracyjnymi; tem więcej wysiłki wewnętrznej, autonomicznej polityki eksportowej winny mieć na pieczy „drugorzędne” towary eksportowe.

W. J.

WYWÓZ MASŁA DO NIEMIEC. — W dn. 19 b. m. weszły w życie zarządzenia Rządu Rzeszy, mające ograniczyć przywóz masła do Niemiec. Dotychczasowe cło w wysokości RM 50 od 100 kg zostaje podniesione do RM 100 dla wszystkich państw, z którymi Niemcy posiadają umowy handlowe. Dla państw nietraktatowych stawka celna wynosić ma RM 170. Ponadto dla państw o zdeprecjonowanej walucie pobierany ma być dodatek kompensacyjny do cła w wysokości 15% ad valorem wzgl. RM 36.

Dwa ostatnie zarządzenia wydane są na podstawie podpisanego w dn. 18 b. m. rozporządzenia Prezydenta Rzeszy o „nadzwyczajnych zarządzeniach celnych”, które Rząd Rzeszy ma prawo stosować „w wypadku naglącej gospodarczej potrzeby”. Rozporządzenie to przewiduje istotnie możliwość wprowadzenia dodatków do ceł na towary, pochodzące z krajów, których waluta spadła poniżej parytetu złota, oraz możliwość stosowania wyższych ceł dla krajów, które albo nie posiadają z Niemcami traktatu handlowego, albo traktują wywóz niemiecki u siebie gorzej od przywozu z innych krajów. Ponadto jednak Rząd Rzeszy może nie stosować wyższych ceł do takich krajów, o ile z krajem takim toczą się albo toczyć się mają rokowania o traktat handlowy.

Nie wchodząc chwilowo w zagadnienie skutków wspomnianego rozporządzenia dla obrotów polsko-niemieckich, zaznaczyć należy, iż w tem, co się tyczy konkretnego wypadku podwyższenia ceł na masło, stworzona została nader skomplikowana sytuacja polityczno-handlowa w zakresie przywozu niemieckiego w tej dziedzinie. Niemiecki przywóz masła wynosił za 11 miesięcy 1931 r. 909.759 q wartości RM 203'4 miljn. (w 1930 r. — 1,331,565 q za RM 376'9 miljn., w 1929 r. — 1,355,433 q za RM 461'4 miljn.), z czego 30'8% przyszło z Danji, 16'7% — z Holandji, 12'1% — z Łotwy, 7'6% z Polski, 7% — ze Szwecji, 6% — z Estonji, 6'6% — z Z. S. R. R. i 4'1% — z Finlandji. Obecnie nowe cła zmieniają zupełnie ten stan rzeczy. Przedewszystkiem z chwilą podniesienia ceł wchodzi w życie postanowienie traktatu handlowego niemiecko-finlandzkiego, wprowadzonego w listopadzie 1930 r., mocą którego Finlandja w razie podwyżki cła na masło ma zagwarantowany kontyngent celny w rozmiarach 50.000 q rocznie po cło dotychczasowem, t. j. RM 50 od 100 kg. Kontyngent ten przechodzi z natury rzeczy na wszystkie państwa, posiadające z Niemcami traktaty z klauzulą największego uprzywilejowania. Ponieważ jednak jednocześnie wchodzi w życie cła kompensacyjne dla krajów o zdeprecjonowanej walucie, więc zarówno Danja, Szwecja jak i Finlandja — będą miały cło wyższe niż RM 50, a dochodzące do RM 86. Polska z cłem RM 170, wynoszącą ok. 120% ad valorem, praktycznie zostaje usunięta od konkurencji. Holandja uzyskuje na podstawie KNU finlandzki kontyngent w wysokości 50.000 q po cło RM 50, ilości zaś, któreby zamierzała importować powyżej tego kontyngentu, płacić będą już RM 100. Toż samo stosować się będzie do Z. S. R. R., Łotwy i Estonji. Szwajcarya, która dotychczas importowała do Niemiec tylko małe ilości masła, wobec wygaśnięcia z dniem 4 II r. b. traktatu z Niemcami, poddana będzie cłu RM 170, o ile w międzyczasie rokowań nie wznowi.

Dla wywozu masła polskiego zarządzenie niemieckie jest ciosem bardzo dotkliwym. Za 11 miesięcy r. ub. wywieźliśmy do Niemiec za 32.137 tys. tego produktu, co stanowi 58'1% całego naszego wywozu masła, który wyniósł 55.331 tys. w tymże okresie. Oczywiście, iż stosowanie do Polski przez

Niemcy specjalnie wygórowanych cel z uwagi na stan beztraktatowy, jaki panuje pomiędzy obu państwami, nie wytrzymuje najmniejszej krytyki z punktu widzenia prawnego i faktycznego, gdyż umowa gospodarcza polsko-niemiecka z dn. 17/III 1930 r. nie weszła dotąd w życie wyłącznie z uwagi na nieratyfikowanie jej przez stronę niemiecką. Rząd polski niewątpliwie też ostro zaprotestuje przeciwko temu zarządzeniu.

ZMIANA PRZEPISÓW PRZY WYWOZIE BYDŁA DO SZWAJCARJI. — Wydane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Rolnictwa we wrześniu 1931 r. przepisy co do wywozu bydła do Szwajcarii zostały ostatnio zmienione na podstawie doświadczeń, zebranych z wystanych do tego kraju transportów. Zmiana polega na wprowadzeniu maksymalnego wieku 3 lat dla jałówek i 4 lat dla wołów przy minimalnej wadze jałówek 500 kg i wołów 550 kg i zachowaniu warunku, że wystane bydło musi przedstawiać pełne opasy. Ustalony został również maksymalny wiek lat 4 przy minimalnej wadze 600 kg dla buhajów, wysyłanych, zresztą, tylko na specjalne żądanie odbiorcy.

M. P.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 1 do 15 stycznia r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	1 — 8/I		9 — 15/I		+ wzrost — zmniejszenie %
	zł	§	zł	§	
Pszenica					
Warszawa	27 75	3 11½	26 95½	3 02½	— 2 8
Poznań	24 65	2 77	24 75	2 78	+ 0 4
Lwów	26 50	2 97½	25 37	2 85	— 4 2
Przeciętna	26 30	2 95	25 69	2 88½	— 2 3
Żyto					
Warszawa	27 25	3 06	27 25	3 06	—
Poznań	27 25	3 06	27 25	3 06	—
Lwów	26 50	2 97½	26 56	2 98	+ 0 2
Przeciętna	27 00	3 03	27 02	3 03½	—
Owies					
Warszawa	23 50	2 64	23 43	2 63	— 0 3
Poznań	22 95	2 58	21 95	2 46½	— 4 3
Lwów	26 00	2 92	25 50	2 86½	— 1 9
Przeciętna	24 15	2 71	23 62½	2 65	— 2 1
Jęczmień browarowy					
Warszawa	25 50	2 86	24 62	2 76	— 3 4
Poznań	26 25	2 95	25 80	2 90	— 1 7
Lwów	22 25	2 50	22 25	2 50	—
Przeciętna	24 66	2 77	24 22	2 72	— 1 7
Jęczmień zwykły					
Warszawa	22 00	2 47	21 81	2 45	— 0 8
Poznań	22 95	2 58	21 82½	2 45	— 4 9
Lwów	19 12	2 14½	17 87	2 00½	— 6 5
Przeciętna	21 35½	2 40	20 50	2 30	— 4 0

— Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym (od 11 do 16 stycznia 1932 r.) tendencja słaba, pociągając za sobą niżkę cen. Najsilniej odbiło się to na giełdzie warszawskiej, gdzie ceny w porównaniu z okresem poprzednim wykazują poważniejsze niżki, a mianowicie: pszenica zł 1'00—1'50 (na 100 kg), jęczmień browarowy zł 1'50, mąka pszenna zł 3'00 i t. p.; jedynie żyto i otręby żytnie utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Giełdy: poznańska i gdańska, nie wykazują tak znacznych różnic; na pierwszej z nich nieco silniej obniżył się jęczmień browarowy oraz owies (przeciętnie zł 1'00), oraz nieznacznie mąka pszenna i żytnia, druga zaś dała jedynie niżkę jęczmienia oraz otręb. Notowania pozostałych giełd prowincjonalnych wykazują nieznaczne przeważnie osłabienie.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

26'50 — 27'00 (28'00 — 28'50), — zbierana 26'00 — 26'50 (27'00 — 27'50), żyto 27'00 — 27'50 (27'00 — 27'50), jęczmień brow. 23'50 — 24'50 (25'00 — 26'00), — przemiałowy 21'50 — 22'00 (21'75 — 22'25), owies jednolity 24'00 — 25'00 (24'00 — 25'00), — zbierany 22'00 — 22'50 (22'00 — 23'00), mąka pszenna luksusowa 45'00 — 52'00 (48'00 — 55'00), — pszenna 4/0 40'00 — 45'00 (43'00 — 48'00), — żytnia pyłowa 41'00 — 44'00 (42'00 — 45'00), — otręby pszenne szale 16'25 — 16'75 (16'50 — 17'00), — pszenne średnie 15'50 — 16'00 (15'75 — 16'25), — żytnie 14'50 — 15'00 (14'50 — 15'00).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 24'75 (24'75), żyto 27'25 (27'75), jęczmień brow. 24'50 — 25'50 (25'50 — 27'00), — przemiałowy 64 do 66 kg 20'25 — 21'25 (20'50 — 21'50), — 68 kg 22'00 — 23'00 (22'25 — 23'25), owies 21'50 — 22'00 (22'50 — 23'00), mąka pszenna 65½-owa wraz z workiem 35'75 — 37'75 (36'25 — 38'25), — żytnia 65½-owa wraz z workiem 37'00 — 38'00 (37'50 — 38'50), otręby pszenne grube 15'00 — 16'00 (15'00 — 16'00), — pszenne średnie 14'00 — 15'00 (14'00 — 15'00), — żytnie 15'75 — 16'25 (15'75 — 16'25).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): żyto eksportowe 15'60 (15'60), — na spożycie 15'85 (15'85), jęczmień przedni 14'50 — 15'50 (15'25 — 16'00), — średni 14'00 — 14'50 (14'25 — 15'25), — pastewny 13'50 (13'50), otręby pszenne 9'00 — 9'50 (9'75 — 10'00), — żytnie 9'00 — 9'50 (10'00).

WEŁNA

— Na rynku wełny od dłuższego czasu utrzymuje się tendencja słaba; zapotrzebowanie bardzo ograniczone, ceny kształtują się niżkowco.

Grudziądz. — Ceny orientacyjne — w \$ za 50 kg loco Grudziądz: wełna brudna jednolita „merino” I gat. 9'50 — 10'00, — II gat. 5'50 — 6'00, wełna zbierana brudna III gat. 2'50 — 3'00.

Lublin. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład: wełna cienka 2'00 — 2'10, — średnia 1'40 — 1'60, — gruba 1'20 — 1'40.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 11 do 16 stycznia 1932 r.

— Okres sprawozdawczy przyniósł na giełdzie warszawskiej bardzo silne zmniejszenie zainteresowania akcjami — w ciągu całego okresu obracano niemal wyłącznie akcjami Banku Polskiego, a dopiero w ostatnim dniu tygodnia miały miejsce transakcje i innymi akcjami. Tendencja ogólna słaba.

W grupie akcji bankowych notowano wyłącznie akcje Banku Polskiego, których kurs w rezultacie tygodniowym obniżył się o zł 3'00. Rządziej ostatnio notowane akcje S. A. Eksploatacji Soli Potasowych cenione były o zł 6'00 niżej; podobnie kształtował się kurs akcji Warsz. T-wa Fabryk Cukru, które w porównaniu z ostatnimi notowaniami z końca grudnia r. ub. straciły zł 2'00, t. j. ponad 10%. Z akcji przedsiębiorstw metalurgicznych notowane były akcje Lilpopa oraz Starachowic — również po kursach obniżonych.

Zainteresowanie akcjami na giełdach prowincjonalnych w porównaniu z okresem poprzednim wzrosło. Obracano nieco większą ilością akcji, których kursy mało naogół odbiegały od ostatnich notowań.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 16/I
Bank Polski	zł 100	105 00	102 00	102 00
S. A. Eksploatacji Soli Potasowych	zł 100	90 00	90 00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	17 50	17 50	17 50
Lilpop	zł 25	13 00	13 00	13 00
Starachowice	zł 50	5 00	5 00	5 00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Bank Polski — 104 00 (105 00), Pharma — 2'00, Śląskie Kopalnie i Cynkownie w Lipinach — 23'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Gazy Wschodnie — 8'00, Chodorów — 113'50 — 113'00, Tesp — 90'00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 105 00 — 103 00.

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

CŁA WYWOZOWE NA OLSZĘ I OSIKĘ. — „Dz. Ust. R. P” Nr. 4, poz. 25 z dn. 19/I r. b. zawiera rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Skarbu z dn. 4/I w sprawie cel wywozowych na drewno.

Rozporządzenie dotyczy całej 228 pozycji taryfy celnej wywozowej, pomimo że zmiany wprowadzone zostały tylko w punktach, dotyczących drewna osikowego i olszowego. Przytoczenie całej pozycji dokonane zostało w celu lepszego orjentowania się w istniejących przepisach prawnych.

Podstawowe cło wywozowe na olszynę pozostało w dotychczasowej wysokości zł 6 od 100 kg, z tem, że na okres przejściowy do 30/XI r. b. zostało przewidziane stosowanie cła zniżonego za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu — w wysokości zł 1.50 od 100 kg. Utrzymana zatem została zasada ochrony surowca olszowego przez zachowanie kontroli jego wywozu. Ustalono zostało, że wywóz olszy do listopada r. b. nie może przekroczyć 70.000 tonn. Opiniowanie podań o pozwolenie na wywóz przy cła zniżonym powierzone zostanie organizacjom drzewnym.

Obecnie wprowadzony stan rzeczy w zakresie cła wywozowego na olszę jest pewnym zliberalizowaniem pod względem wysokości ochrony celnej przepisów, normujących wywóz tego surowca w r. ub., w ciągu którego to okresu obowiązywało cło wywozowe zł 2.50 od 100 kg, stosowane jedynie do krajów traktatowych.

Odnosnie cel wywozowych na drewno osikowe (osikę zapalczaną), to wobec stwierdzenia istnienia stałych nadwyżek produkcji tego drewna nad ograniczonym krajowym zapotrzebowaniem, nie wykazującym tendencji do wzrostu — dotychczasowy prowizoryczny stan rzeczy, wyrażający się w przejściowym stosowaniu w r. ub. stawki celnej zł 0.20 od 100 kg, przedłużony został aż do odwołania, poczynając od dn. 19/I r. b.

Rozporządzenie, wprowadzające wyżej wymienione dwie zmiany w zakresie cel wywozowych na drewno, weszło w życie z dniem ogłoszenia.

B.

PODWYŻSZENIE ZWROTU CŁA PRZY WYWOZIE BEKONÓW I SZYNEK. — Rozporządzeniem z dn. 28/VIII 1931 r. („Dz. Ust. R. P” Nr. 87, poz. 680) dawny zwrot cła na bekony i szynki, wynoszący zł 25 za 100 kg, został obniżony do zł 20 (za wyjątkiem szynek wędzonych i szynek w hermetycznym opakowaniu). Jednak spadek funta angielskiego oraz walut skandynawskich, szczególnie korony duńskiej, doprowadził do katastrofalnego załamania się cen na rynku angielskim, wobec których bekon polski, kalkulowany w mocnej walucie polskiej, nie mógł się ostać, i eksportowi bekonoń z Polski groziło poważnie znaczne ograniczenie, co wobec zamknięcia rynków zbytu na trzodę chlewną w Austrii i Czechosławacji stanowiłoby cios dla rozwoju hodowli trzody w kraju, przeżywającej obecnie kryzys, analogiczny do kryzysu zbożowego w latach 1929/30. Wobec takiej sytuacji Rząd zdecydował się przyjść z pomocą zagrożonej gałęzi polskiego eksportu, tak dziś ważnej, i przywrócił obecnie dawny zwrot cel na bekony w wysokości zł 25 za q. Podwyżka zwrotu cel została jednak ograniczona w czasie do dn. 30/IV 1932 r., po którym to terminie nastąpi rewizja zwrotu cel, jeśli sytuacja na rynku angielskim się wyjaśni. Jednocześnie Rząd zwrócił się z zaleceniami do Polskiego Związku Bekonowego, mającemi na celu przeprowadzenie rewizji kosztów produkcji w kierunku potężnienia ich oraz położenia jak największego nacisku na staranność przy produkcji oraz selekcji wysyłanych bekonoń. Instytut Badania Konjunktur ze swej strony przeprowadza badania przy współpracy Polskiego Związku Bekonowego nad zagadnieniem kosztów produkcji.

M. P.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

ZAGADNIENIA KOMUNIKACYJNE NA NIEMIECKIM GÓRNYM ŚLĄSKU. — Pod takim tytułem Prof. L. Jänecke zamieszcza w „*Verkehrstechnische Woche*” obszernie rozważania na temat rzekomych krzywd, jakich doznał Śląsk Górny i Dolny wskutek odejścia do Polski części Śląska Górnego. „Naskutek widzimisię cudzoziemców, ujętego w dyktat genewski”, zmuszone były Niemcy odstąpić Polsce 5% swego majątku narodowego — RM 27 miljard. — 80% swoich złóż węglowych i znaczną większość wielkich pieców i walcowni. Nowa granica przeszła przez środek tego zwartego i jednolitego obszaru gospodarczego, pozostawiając przy Niemcach wąski klin ujęty z trzech stron przez obce państwa, odcięty od dawnych rynków zbytu przez barjery celne i zmuszony zmienić dotychczasowe nastawienie gospodarcze przez skierowanie swej ekspansji na zachód.

Do tych uwag wstępnych autora pożytecznie jest dodać kilka słów sprostowania. Nie „widzimisię cudzoziemców”, ale głosy rdzennych mieszkańców Górnego Śląska zdecydowały o oderwaniu tej połaci od państwa niemieckiego. Właśnie dotychczasowe nastawienie gospodarcze Śląska na Wschód było najbardziej przekonywającym argumentem na rzecz połączenia go z tem wschodniem zapleczem, co teraz dopiero dało zwarty, wzajemnie uzupełniający się organizm gospodarczy. Węgiel górnośląski znajdował bowiem właśnie na ziemiach dzisiejszej Polski, znowu zaś przemysł hutniczy opierał się głównie na rudzie polskiej. Stwierdza zresztą to sam autor.

Na dalsze pogorszenie stworzonego dla Śląska niemieckiego przez nową granicę stanu rzeczy wpłynęły następnie — zda-

niem autora—2 okoliczności: wojna celna, wybuchła w 1925 r. pomiędzy Polską a Niemcami, naskutek wypowiedzenia przez Niemcy zgody na przywóz węgla z Polski, oraz nie ratyfikowanie dotąd przez Rząd Rzeszy umowy handlowej.

Wojna celna sprawiła, że dużo wyrobów niemieckich, w tem większość ze Śląska Górnego i Dolnego, straciła możność zbytu w Polsce, węgiel zaś polski z Górnego Śląska, dzięki ulgom taryfowym i tańszej robociznie, potrafił zdobyć rynki skandynawskie, wypierając z nich w ilości 5.4 miljn. t węgiel angielski i niemiecki,

Obok tych przyczyn natury zewnętrznej na pogorszenie stanu gospodarczego Śląska wpłynęły również pewne posunięcia wewnętrzne, przedewszystkiem budowa nowych kanałów na zachodzie Niemiec. Ułatwiły one i potaniły przewóz towarów masowych, w pierwszej linii węgla, z obszarów zachodnich — Westfalji i okręgu Ruhry — do Berlina i okręgów Niemiec Środkowych, ale tem samem utrudniły dostęp tam analogicznych ładunków ze Śląska. Zwłaszcza groźnem będzie zakończenie budowy t. zw. „Mittelland-Kanal”, docierającego niemal bezpośrednio do Śląska, a więc mogącego podciąć zupełnie jego zdolności ekspansywne. Z uwagi na powyższe prof. Jänecke wypowiada się kategorycznie przeciwko budowie nowych kanałów, a uznając je ponadto za nieusprawiedliwione eksploatacyjnie i gospodarczo, żąda zużycia przeznaczonych na to środków na budowę bardziej produktywnie i celowe.

Przechodząc od wykazania stron ujemnych w układzie stosunków gospodarczych na Śląsku do sposobów ich złagodzenia, jeżeli nie usunięcia, autor przytacza uchwały memorj alą, zło-

zonego przez władze 6 wschodnich prowincji niemieckich Prezydentowi Rzeszy, rządowi oraz parlamentom poszczególnych krajów, a wykazującego rzekome upośledzenie gospodarcze i polityczne tych prowincji, i poddaje krytycznej ocenie te punkty uchwał, które bezpośrednio dotyczą warunków komunikacyjnych. Wskazują one potrzebę: 1) zaopatrzenia wschodu na nowe drogi bite i połączenia oraz rozbudowania dalej sieci kolejowej; 2) rozwinięcia dróg wodnych na wschodzie w tym samym stopniu i w tych samych kierunkach co na zachodzie, ale w każdym razie przed wykończeniem kanału śródlądowego; 3) zniwelowania odległości, oddzielających prowincje wschodnie od zamkniętego organizmu gospodarczego Rzeszy, w drodze silniejszego różniczkowania szematów taryfowych w komunikacji ze wschodem.

Z tych postulatów komunikacyjnych Parlament niemiecki uwzględnił tylko zgęszczenie sieci kolejowej na pograniczu wschodnim, przeznaczając w t. zw. „Osthilfegesetz” z dn. 31/V 1931 r. RM 140 miljn. na budowę nowych 12 linii kolejowych, z których na G. Śląsk niemiecki przypadają 2 linie o długości ogólnej 40 km z wyznaczeniem na ten cel kredytu w wysokości RM 23·4 miljn., a na Śląsk Dolny — również 2 linie o długości 127 km i z kredytem RM 28·7 miljn. Linie Śląska Dolnego posiadają charakter wyłącznie polityczny i mają służyć głównie kolonizacji pogranicza, natomiast linie Śląska Górnego posiadają uzasadnienie gospodarcze, stwarzając krótsze połączenia: jedna — pomiędzy Bytomiem a Hindenburgiem, druga — pomiędzy Gr. Strelitz a Kandrzinem, łącząc w obu wypadkach duże ośrodki wytwórcze ze stacjami węzłowymi.

Na rozbudowę dróg kołowych Parlament środków nie znalazł. Co się zaś tyczy budowy na wschodzie dróg wodnych, to sprawą tą zajmuje się osobny urząd we Wrocławiu, który ustalił w 1930 r. następujący plan prac celem wzmoczenia żeglugi na Odrze: uregulowanie Odry poniżej Wrocławia, budowę drugiej śluzy koło Ransern, zapewnienie Odrze rezerwy wodnej w ilości 500 miljn. m³ przez zbudowanie wystarczających basenów, pogłębienie kanału Odra — Szprewa dla przepustu 1.000-tonnowych statków, bezpośrednie połączenie Odry z okręgiem górnośląskim.

Przystępując do krytycznej oceny tych zamierzeń Prof. Jänecke przypomina, że w 1899 r. przy zatwierdzeniu planu kanału śródlądowego (Mittelland-Kanal) Śląsk Dolny i Górny złożyły oświadczenie, żądające aby jako rekompensata pokrzywdzenia interesów tych krajów przez projektowany kanał, była przez Rząd bądź zbudowana droga wodna pomiędzy G. Śląskiem a Berlinem, zapewniająca także same ułatwienia transportowe, bądź też przyznane ulgi taryfowe i inne, stawiające Śląsk w jednakich warunkach z zagłębieniem reńsko-westfalskiem co do kosztów dostawy jego produktów do Berlina.

Poddając analizie wartość techniczną Odry, jako drogi żeglownej, Prof. Jänecke kwalifikuje ją jako bardzo mierną. W ciągu przeszło 1/3 roku transport ładunków Odrą nie może być wykonywany. Znaczenie Odry jako środka komunikacyjnego jest również bardzo małe. W 1929 r. przez odcinek Odry od Koźła do Opola przewieziono 1·8 miljn. t w stronę Opola i 0·4 miljn. t w stronę Koźła, wówczas gdy na równoległym z nim odcinku kolejowym Gr. Strelitz — Opole przewieziono: w stronę Opola 11·7 miljn. t, w stronę przeciwną — 1·3 miljn. t, czyli 6 razy więcej pomimo, że koszt przewozu 1 tonny węgla z G. Śląska do Berlina kosztował łamaną drogą kolejowo-wodną tylko RM 9·5, wówczas gdy koleją — RM 14·1.

Stawiając przeto pytanie, jaki wpływ wywrze rozbudowa Odry na przewozy, autor twierdzi, że nie przyciągnie ona w swoją sferę wpływów nowych okręgów produkcyjnych, nie stworzy też nowych przewozów, ani wpłynie również na jakąkolwiek zmianę polityki handlowej czy kolejowej w Polsce. Już dziś taryfa kolei niemieckich łącznie z Odrą ustalona została na 1 fenig od tonny i kilometra przy przewozie węgla, i niema nadziei na możliwość dalszego jej obniżenia. Zresztą, szanse na możliwość zwiększenia zbytu w krajach zamorskich są minimalne wobec umocnienia się taniego węgla polskiego na rynkach skandynawskich i ogólnego zmniejszania się zużycia węgla jako paliwa. Równie małe szanse są co do możliwości zwiększenia przewozu w kierunku odwrotnym rudy wobec odcięcia przez nową granicę głównych hut górnośląskich od Niemiec i wobec przejścia już tych przewozów przez koleje polskie z Gdyni i Gdańska.

Na tej podstawie autor wypowiada się przeciwko rozbudowie Odry.

W tych zaś warunkach jedynym środkiem wyrównania krzywd, przyczynianych życiu gospodarczemu Śląska przez kanał śródlądowy, pozostają — zdaniem Prof. Jänecke — zarządzenia taryfowe, które przez dalsze zniżki, przyznawane wywozowi ze Śląska tak na zachód, jak również do Berlina i Prus Wschodnich oraz do Austrii i Węgier, mogłyby umożliwić mu współzawodnictwo z produkcją zachodnio-niemieckich prowincji.

J. G.

TARYFA ULGOWA NA PRZEWÓZ WEŁNY I BAWELNY. — Udzielone w r. ub. zniżki taryfowe, zawarte w aneksie do taryfy towarowej, przewidywały na okres do dn. 31/XII 1931 r. deklasyfikację bawełny i wełny do klasy II. Po upływie tego terminu wymienione surowce włókiennicze miały automatycznie być przeniesione do klasy I, t. j. opłacać wyższą stawkę przewozową.

Uwzględniając postulaty przemysłu bawełnianego, Min. Komunikacji zmieniło klasyfikację poz. 718 i 719 taryfy towarowej cz. I B, przenosząc na stałe wełnę przy ładunkach wagonowych do klasy II, i przedłużyło na okres 1 roku, t. j. do dn. 31/XII r. b., ulgową taryfę na przewóz bawełny, która przewożona będzie również według klasy II.

K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Rynek La Platy w dalszym ciągu absorbuje znaczną ilość tonnażu. Z portów górnego biegu rzeki do Anglii i Kontynentu płacono od sh 18/6 do sh 19 z Bahía Blanca 17/9, z Buenos Aires 17/6 do rejonu Antwerpja/Hamburg przy załadunkach w styczniu. Stawki na luty i marzec mają tendencję zniżkową wobec zapowiedzianej podaży ogromnej ilości tonnażu i spodziewanego przybycia ok. 60 statków. Ogółem zafrachtowano na rynku tym w ub. tyg. 27 statków o łącznym tonnażu 183.400 t.

Północno-amerykański rynek frachtowy — słaby.

Na rynkach Dalekiego Wschodu dokonano bardzo małej ilości zafrachtowań. Stawka na ryż z Burmy do portów Kontynentu wynosiła sh 26/3 na luty, z Władywostoku sh 27/6 na produkty strączkowe, wysyłane liniami regularnymi. Z Australji płacono za zboże luzem z Sydney do portów Morza Śródziemnego, Anglii i Kontynentu po sh 27 i 26/9 na luty, a sh 26/6 na luty i marzec.

Z portów Morza Czarnego zakontraktowano pod zboże 10 statków o łącznym tonnażu 62.600 t po stawce sh 10/9 za duże statki, 11 do 11/3 za średnie, a 11/4½ do 11/6 za małe do portów Kontynentu. Za węgiel z Marjupola do Stanów Zjedn. płacono sh 13. Poszukiwany jest tonnaż pod rudę z Poti do portów Kontynentu po stawce sh 10/9, a do Stanów Zjedn. po \$ 3·00.

W eksporcie węgla angielskiego znaczne ożywienie, stawki pozostały jednak bez zmian. Z Cardiff zafrachtowano szereg statków 6.000 — 7.000-tonnowych do Rio de Janeiro po sh 8, do Buenos Aires po 9, do Genui po 6/1½, do Wenecji po 7.

Na rynku Gdynia/Gdańsk zafrachtowano szereg statków pod węgiel. Stawki orientacyjne wynosiły: do Danji sh 4/9 do 5 w walucie papierowej, do południowej Szwecji sh 4 do 4/3, do Rouen sh 5 do 5/3 w zlocie, do Bordeaux sh 6/6 do 6/9 w zlocie. Szły małe partje zboża do Belgji. Również niewielkie partje drzewa na rachunek kontyngentu francuskiego, nieznaczne ładunki cukru do Anglii po sh 7/6 w walucie papierowej.

WYKAZ POLSKICH STATKÓW MOR

ponad 100 t r. br. (p/g)

Nr. porz.	Nazwa statku	Nr. rejestr. Sygn. zawezw. „ radjowy	Rodzaj statku Materiał Przeznaczenie	Nośn. tDW Pojemn. t r. br. „ t r. n.	Stocznia Rok budowy	Đlug. Szerok. Zanurz. maks. (m)
1	„Chorzów”	64 P B H Z	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	1.350 845 489	N V Werft. Zeeland, H. l. 1921	64-90 9-37 4-—
2	„Dar Pomorza”	63 P B J Z S P C B	Zagl. motor. Stal Szkolny	1.566	Bloon & Voss, Hamburg 1909	78-50 13-50 6-85
3	„Gdańsk”	39 P B A X	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.	538 231	Stocznia Gdańska 1927	52-— 9-26 3-—
4	„Gdynia”	40 P B A Z S P A F	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.	549 236	Stocznia Gdańska 1927	52-— 9-26 2-90
5	„Jadwiga”	46 P B L N	Parow. 2-šrub. Stal Pasaż.	270 107	Palmera & Co Newcastle, Anglja 1928	39-75 7-42 2-55
6	„Katowice”	34 P B H W S P A C	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 1.995 1.107	Chantiers Navals, Caen 1925	83-93 12-16 5-55
7	„Kopernik”	57 P B L J	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	1.050 778 373	C. Brownels, Grenock Anglja 1914	61-— 8-87 3-95
8	„Kościuszko”	58 P B R D S P E A	Parow. 2-šrub. Stal Pasaż.-tow.	4.062 6.522 3.940	Barclay, Curle & Co Glasgow, Anglja 1915	134-45 16-32 7-97
9	„Kraków”	32 P B H U S P A E	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 2.018 1.121	Chantiers Navals, Caen 1926	83-80 12-12 5-43
10	„Łódź”	51 P B N F S P B O	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	3.510 2.450 1.477	Earls Co., Anglja 1907	96-93 12-54 5-79
11	„Niemen”	65 P B L M S P A I	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	5.146 3.108 1.844	Craig & Taylor, Stockton, Anglja 1928	99-06 14-83 6-15
12	„Polonia”	59 P B R C S P E B	Parow. 2-šrub. Stal Pasaż.-tow.	4.428 7.500 4.519	Barclay, Curle & Co Glasgow, Anglja 1910	136-92 17-80 8-20
13	„Poznań”	31 P B H S S P A B	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 2.017 1.121	Chantiers Navals, Caen 1926	83-63 12-11 5-55
14	„Premjer”	54 P B N G S P B P	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	3.950 3.540 2.171	Ramsge & Furgesson Leith, Anglja 1922	101-56 13-11 7-—
15	„Pułaski”	61 P B R F S P E C	Parow. 2-šrub. Stal Pasaż.-tow.	4.635 6.345 3.820	Barclay, Curle & Co Glasgow, Anglja 1912	129-93 16-23 7-67
16	„Rewa”	49 P B N C S P B K	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	3.220 2.376 1.465	Earl's & Co Hull, Anglja 1906	91-44 11-54 5-83
17	„Robur III”	48 P B H A S P B A	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 1.894 1.138	R. Thompson & Son Sunderland 1923	80-47 11-89 5-48
18	„Robur IV”	60 P B M F S P R B	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	3.000 1.971 1.067	Lindholmen, Göteborg 1930	78-43 12-55 5-82
19	„Robur V”	62 P B M G S P B C	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	3.000 1.975 1.072	Lindholmen, Göteborg 1930	78-54 12-55 5-82
20	„Robur VI”	55 P B M H S P B D	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	3.200 2.088 1.252	Jonker & Stans Ambacht, Holandja 1922	83-97 12-25 5-50
21	„Tczew”	41 P B H R	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	1.020 760 344	H. Bouewes. Milingen, Holandja 1924	55-32 8-59 5-40
22	„Toruń”	38 P B H X S P A A	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 2.018 1.122	Chantiers Navals, Caen 1925	83-70 12-14 5-55
23	„Ursus”	15 P B K A	Parow. 1-šrub. elazo Holownik	167 54	Stocznia Gdańska 1924	30-16 6-76 3-55
24	„Wanda”	47 P B L R	Parow. 2-šrub. Stal Pasaż.	270 107	Palmera & Co Newcastle on T., Anglja 1928	39-75 7-42 2-55
25	„Warszawa”	50 P B N D S P B S	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	3.440 2.486 1.534	W. Doxford & Son Sunderland, Anglja 1916	87-38 12-39 6-48
26	„Warta”	66 P B A W S P A H	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	4.200 2.574 1.700	Eng. Works Eorse Detroit, St. Zj. Am. 1916	77-23 13-07 7-—
27	„Wilno”	33 P B H T S P A D	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	2.850 2.018 1.121	Chantiers Navals, Caen 1926	83-79 12-12 5-55
28	„Wisła”	56 P B L W S P A J	Parow. 1-šrub. Stal Tow.	5.146 3.108 1.844	Craig & Taylor, Sunderland, Anglja 1928	99-06 14-63 6-15
29	„Ville de Toulon”	8 P B A R	Parow. 2-šrub. Stal Tow.	682 340	Howalds Werke, Kiel, 1905	64-— 10-30 3-—
30	„Śląsk”	—	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	1.600	Stocznia Niask v Danja, 1931	77-70 10-90 6-31
31	„Cieszyn”	—	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	1.600	dtto	—
32	„Lubin”	—	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	1.600	Stocznia Helingoer Danja, 1931	—
33	„Lwów”	—	Parow. 1-šrub. Stal Pasaż.-tow.	1.800	dtto	—

SKICH PAROWYCH I MOTOROWYCH

stanu na dz. 1/I 1932 r.)

Maszyny (Rodzaj, siła I H P)	Powierchnia ogrzewalna kotła m ²	Biuro klasyfik.	Znak i data klasyfikacji (miesiąc/rok)	Port rejestr.	Armatör
1 trójpr. 500	2 × 146	German Lloyd	+ 100 A 4 7/29	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 mot. spal. 560	—	Lloyd's Register	100 A 1 6/30	Gdynia	Min. Przem. i Handlu
1 trójpr. 650	1 × 175	German Lloyd	a/4 Nordsee E 7/7	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 650	1 × 175	German Lloyd	a/4 Nordsee E 7/27	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
2 trójpr. 830	1 × 198	Lloyd's Register	+ 100 A 1 4/30 + LMC 6/28	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.200	2 × 151	Lloyd's Register	+ 100 A 1 12/29 + LMC 12/29	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 700	—	British Corp.	BC 3/31 NBS 9/28	Gdynia	Iuszcarnia Ryżu
2 trójpr. 5.600	6 × 273.7	Lloyd's Register	+ 100 A 1 11/29 + LMC 1/28	Gdynia	Polskie Transatlant. Tow. Okr.
1 trójpr. 1.200	2 × 151	Lloyd's Register	+ 100 A 1 1/30 + LMC 2/26	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.500	2 × 234	British Corpor	2 NR 11/27	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.
1 trójpr. 1.600	1 × 82 2 × 219	Lloyd's Register	+ 100 A 1 1/29 + LMC 4/28	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
2 trójpr. 6.000	1 860 6 × 309.95	dtto	+ 100 A 1 2/30 + LMC 6/27	Gdynia	Polskie Transatlant. Tow. Okr.
1 trójpr. 1.200	2 × 151	dtto	+ 100 A 1 4/30 + LMC 4/30	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 2.400	2 × 293	dtto	+ 100 A 1 9/29 + LMC 3/26	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.
2 trójpr. 5.600	6 × 274	dtto	+ 100 A 1 6/29 + LMC 11/28	Gdynia	Polskie Transatlant. Tow. Okr.
1 trójpr. 1.500	2 × 234	British Corporation	2 NR 3 12/26	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.
1 trójpr. 1.060	2 × 100.3	Lloyd's Register	+ 100 A 1 4/30 + LMC 3/28	Gdynia	Polskarob
1 Lentz'a 1.000	2 × 90	dtto	+ 100 A 1 7/30 + LMC 7/30	Gdynia	Polskarob
1 Lentz'a 1.000	2 × 90	dtto	+ 100 A 1 9/30 + LMC 9/30	Gdynia	Polskarob
1 trójpr. 1.250	2 × 172	dtto	+ 100 A 1 4/30 + LMC 4/30	Gdynia	Polskarob
1 trójpr. 600	2 × 94	Bureau „Veritas”	+ 3×3 A 1.1 6/27	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.200	2 × 151	Lloyd's Register	+ 100 A 1 5/29 + LMC 2/26	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 550	1 × 140	Polskie Biuro „Veritas”	3/3P 11 PR 3/31	Gdynia	Urząd Morski
2 trójpr. 830	1 × 198	Lloyd's Register	+ 100 A 1 3/30 + LMC 6/28	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.500	3 × 132	Polskie Biuro „Veritas”	+ 1 3/3 L 11 PRA. & C. P. 1/32	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.
1 trójpr. 1.448	2 × 193	Lloyd's Register	+ 100 A 1 12/29 + LMC 2/29	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.200	2 × 151	dtto	+ 100 A 1 3/30 + LMC 3/30	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
1 trójpr. 1.666	1 × 82 2 × 219	dtto	+ 100 A 1 8/29 + LMC 8/28	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
2 trójpr. 450	—	—	—	Gdańsk	Dunin Słepść, Warszawa
2 Lentz'a dwuprętn. 1.200	—	w budowie	—	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
dtto	—	dtto	—	Gdynia	P. P. Żegluga Polska
—	—	dtto	—	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.
—	—	dtto	—	Gdynia	Polako-Brytyjskie Tow. Okr.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Kwalifikacje oficerów w polskiej marynarce handlowej — rozp. Ministra Przem. i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Spr. Wojsk., z dn. 30, XI 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 4, poz. 24).

Zmiany ceł wywozowych na drewno — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 4/I 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 4, poz. 25 — szczegóły p. str. 114).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

26 stycznia:

— „**Tow. Morski Koncern Handlowy w Gdyni**”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Gdyni.

29 stycznia:

— „**Syndykat Rolniczy Warszawski**”, S. A. w likw. — o g. 17 w lok. S-ki w Warsz., Kopernika 30.

30 stycznia:

— „**Polesie**”, S. A. dla Przem. i Han. Leśnego oraz Przem. Górniczego — o g. 18 w lok. S-ki w Warsz., Sienkiewicza 2.

1 lutego:

— „**Łódzkie Towarzystwo Elektryczne**”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Łodzi, Przejazd 58.

3 lutego:

— „**Tow. Schlösserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie**”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Łodzi, Sienkiewicza 53.

— „**Kolej Żelazna Lwów-Bełżec**”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki we Lwowie, Hetmańska 22.

— „**Stocznia Gdynska**”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w Gdyni.

— „**Kołomyjskie Koleje Lokalne**”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki we Lwowie, Hetmańska 22.

4 lutego:

— „**Bank dla Handlu i Przemysłu w Warszawie**”, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku w Warsz., Traugutta 6.

— „**Bank Powszechny w Piotrkowie**”, S. A. w likw. — o g. 16 w Włociańskiej Spółdz. Roln.-Handl. w Piotrkowie, Sienkiewicza 8.

5 lutego:

— S. A. **Wyrobow Wełnianych i Bawełnianych „M. Silberstein”** — o g. 14 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 40.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W GRUDNIU 1931 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe w grudniu 1931 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za grudzień 1930 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody:		Wydatki:	
	grudzień 1931	grudzień 1930	grudzień 1931	grudzień 1930
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	11	10	243	325
Sejm	40	46	535	1.107
Senat	9	9	138	290
Kontrola Państwowa	0	1	517	749
Prezydium Rady Ministrów	1	6	266	469
Min. Spraw Zagranicznych	406	408	4.391	2.305
Min. Spraw Wojskowych	191	210	67.288	68.863
„ „ Wewnętrznych	763	1.376	17.308	20.173
„ Skarbu	117.727	152.607	11.298	12.267
„ Sprawiedliwości	4.418	4.437	9.333	11.050
„ Przemysłu i Handlu	724	751	1.380	3.007
„ Komunikacji	47	51	285	1.118
„ Rolnictwa	429	614	1.221	3.627
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	247	113	30.837	38.120
„ Robót Publicznych	1.214	2.607	5.218	9.768
„ Pracy i Opieki Społecznej	39	51	13.232	13.082
„ Reform Rolnych	62	1.767	1.434	3.257
Min. Poczty i Telegrafów	1	1	178	180
Emerytury	3.584	2.643	13.274	12.418
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	13.671	13.029
Długi państwowe	—	—	5.686	41.460
Razem:	129.912	167.608	197.462	256.664

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
a) Polska Agencja Telegraf.	—	—	60	—
b) Drukarnie Państwowe	12	12	—	—
c) Wydawnictwa Państwowe	60	55	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Zakł. Inżyn.	—	—	—	376
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Zdrowojiska Państwowe	1	—	—	—
Państw. Zakł. Przem.-Zboż.	742	—	615	100

Ministerstwo Komunikacji:

Polskie Koleje Państwowe 735 — — —

Ministerstwo Rolnictwa:

Lasy Państwowe 5.000 1.252 — —

M-stwo Poczty i Telegrafów:

Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa

pomocnicze 4.000 — — —

Razem: 10.550 1.319 675 476

C. — MONOPOLE:

Monopol solny 4.200 4.300 — —

„ tytoniowy 25.000 30.001 — —

„ spirytusowy 27.088 38.152 — —

„ zapalczany 1.500 4.000 — —

Loteria państwowa 6 — — —

Razem: 57.794 76.453 — —

Ogółem: 198.257 245.380 198.137 257.140

Grudzień był drugim z kolei miesiącem, wykazującym nadwyżkę budżetową; pierwsze bowiem 7 miesięcy 1931/32 r. wykazywały stale deficyt; deficyt ten jednak od czerwca stale malał, i od listopada mamy — minimalne coprawda — nadwyżki dochodów nad wydatkami: zł 1'2 miljn. w listopadzie i zł 0'1 miljn. w grudniu.

Po spadku dochodów w listopadzie w grudniu następuje lekka ich wyżka (o zł 4'7 miljn.) do poziomu niższego coprawda niż w październiku (zł 211'1 miljn.) i rekordowym kwietniu (zł 229'1 miljn.), lecz prawie równego poziomowi majowemu, a wyższego niż w pozostałych miesiącach bież. roku budż. Wyżka dochodów nastąpiła w 2 grupach budżetu: administracji (o zł 9'3 miljn.) oraz monopolach (o zł 1'5 miljn.), podczas gdy wpłaty przedsiębiorstw obniżyły się (o zł 6'1 miljn.). W grupie administracji wzrost dotyczy przede wszystkim dochodów Min. Skarbu (z zł 108'9 miljn. do zł 117'7 miljn.), przyczem tu główną rolę odegrał wzrost wpływów z danin; w grupie przedsiębiorstw skurczyła się do zł 0'7 miljn. bardzo wysoka w ostatnich miesiącach (październik — zł 100 miljn., listopad — zł 10'4 miljn.) wpłata P. K. P., które zresztą w ciągu 3 kwartałów bież. roku wniosły już 143% kwoty, preliminowanej w budżecie; częściową przeciwwagę spadku wpłaty P. K. P. stanowiła wyżka wpłaty Poczty i Telegrafu z zł 1'2 miljn. do zł 4'0 miljn.

Wydatki w grudniu podniosły się w nieznacznie większym stopniu niż dochody, mianowicie o zł 5·7 miljn., osiągając jednak poziom wyższy jedynie od sierpniowego i wrześniowego (poza, oczywiście, listopadowym); wzrost wydatków ujawnił się najsilniej w części Min. Pracy i O. S.

W ciągu pierwszych 3 kwartałów 1931/32 r. dochody budżetowe wyniosły zł 1.742·9 miljn., a więc były mniejsze niż w tym samym okresie 1930/31 r. (zł 2.065·9 miljn.). Wydatki budżetowe w ciągu 3 kwartałów roku budż. stanowiły zł 1.870·0 miljn., gdy w tymże czasie w 1930/31 r. zł 2.071·8 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków, osiągniętych w pierwszych 3 kwartałach, do sum, ustalonych w budżecie na cały rok budżetowy, przedstawia się następująco: dochody administracji stanowiły 60·0% budżetu, wpłaty przedsiębiorstw — 89·8%, wpłaty monopolów — 58·1%, wydatki administracji — 65·5% budżetu, dopłaty do przedsiębiorstw — 22·4%. Jak widzimy, zarówno dochody jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły procentu, teoretycznie przypadającego na 3 kwartały (75%) — z wyjątkiem jedynie wpłat przedsiębiorstw.

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1931/32, oraz przez przedsiębiorstwa, wydatkowano też w grudniu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31/III 1928 r.), a mianowicie zł 151·4 tys., w tem: Prez. Rady Min. zł 0·1 tys., Min. Sprawiedl. zł 5·6 tys., Min. W. R. i Ośw. Publ. zł 0·7 tys., Min. Rob. Publ. zł 145·0 tys.

Obroty kasowe w grudniu 1931 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 1/XII	199·9	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim w dn. 1/XII	3·6	—
Obroty budżetowe	198·3	198·1
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	10·1	11·8
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	0·2
Pożyczki państw. — obroty gotówką:		
8% pożyczka konwersyjna	—	0·0
4% „ premjowa dolarowa	0·0	0·0
Sumy obrotowe	545·4	546·7
„ obce	194·2	205·8
Pozostałość w dn. 31/XII	—	176·3
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim w dn. 31/XII	—	3·6
Ogółem: 1.142·5	1.142·5	

WPŁYWY Z DANIN I MONOPOLÓW W GRUDNIU 1931 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w grudniu 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Prelimino-	Wpły-
	wano	nęto
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	5.500	5.240
„ od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	3.500	4.922
Podatek przemysłowy	25.000	26.769
„ dochodowy	24.000	19.764
„ wojskowy	10	14
„ od kapitałów i rent	500	296
Zaległości podatków zniesionych	10	63
Odsetki zwłoki, kary, należności egzeku- cyjne i grzywny	2.500	3.104
R A Z E M:	61.020	60.172
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	1.000	1.842
3. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	250	322
„ „ piwa	800	407
„ „ cukru	9.500	10.189
„ „ drożdży	900	1.188
„ „ olejów mineralnych	1.900	2.436
„ „ zapalniczek	—	101
„ „ kwasu octowego	20	21
Akcyzowe opłaty patentowe	1.500	1.457
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	100	96
Podatki zniesione	—	28
R A Z E M:	14.970	16.245

4. — CŁO

Cło przywozowe	10.850	9.033
Wpływy uboczne od cła przywozowego	1.100	1.392
Cło wywozowe	45	239
Wpływy uboczne od cła wywozowego	5	12
R A Z E M:	12.000	10.676
5. — OPŁATY STEMPLOWE	13.000	12.088
6. — NADZWYCZ. DÓDATEK DO DANIN	7.487	9.459
7. — MONOPOLE	59.500	57.794
Monopol solny	4.000	4.200
„ tytoniowy	24.000	25.000
„ spirytusowy	30.000	27.080
„ zapalczany	1.500	1.505
Loterja państwowa	—	9
R A Z E M:	59.500	57.794
O G Ó Ł E M:	168.977	168.276

W październiku rozpoczął się okres większych wpływów skarbowych — w związku przedewszystkiem z tem, że na końcowe miesiące roku przypadają terminy poważniejszych płatności podatkowych, a częściowo i w związku z sezonowym ożywieniem obrotów. Wpływy listopadowe obniżyły się nieco w stosunku do rekordowych wpływów w październiku, lecz grudzień wykazuje znowu wzrost (o zł 8·8 miljn.) do poziomu jednak — odmiennie niż zazwyczaj — niższego od październikowego. Wzrost wpływów w grudniu nastąpił głównie w zakresie danin (o zł 7·3 miljn.), w mniejszym stopniu — w zakresie monopolów (o zł 1·5 miljn.). W stosunku do preliminarza, ustalonego przez Min. Skarbu na grudzień, wpływy, faktycznie osiągnięte, okazały się bardzo nieznacznie niższymi, nie dopisując tylko w cłach i monopolach, a minimalnie i w podatkach bezpośrednich.

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) dały w grudniu o zł 4·3 miljn. więcej niż w listopadzie i zrównały się prawie z rekordowymi wpływami październikowymi, w stosunku jednak do grudnia 1930 r. były poważnie, bo o zł 16·1 miljn. niższe. Spadły w grudniu w stosunku do listopada wpływy z podatków gruntowych (z zł 8·7 miljn. do zł 5·2 miljn.) i od nieruchomości (z zł 6·2 miljn. do zł 4·9 miljn.), których terminy płatności przypadają na listopad, oraz z podatku dochodowego (z zł 22·0 miljn. do zł 19·8 miljn.). Natomiast wzrósł silnie, ale niej niż zwykle w grudniu, dochód z podatku przemysłowego (z zł 16·0 miljn. do zł 26·8 miljn.) — w związku z wykupywaniem świadectw przemysłowych na 1932 r. W stosunku do grudnia 1930 r. wpływy z podatków gruntowych były niższe o zł 1·3 miljn., z podatku dochodowego o zł 6·7 miljn. oraz z podatku przemysłowego o zł 7·7 miljn.; jedynie wpływy z podatku od nieruchomości były w ostatnim miesiącu 1931 r. wyższe niż w tymże miesiącu 1930 r. o zł 0·4 miljn.

Dochód z podatku majątkowego wzrósł silnie w grudniu (z zł 0·4 miljn. do zł 1·8 miljn.), osiągając też poziom znacznie wyższy niż w grudniu 1930 r. (zł 0·7 miljn.).

Wpływy z podatków pośrednich, które już w listopadzie zwykowały (do zł 12·9 miljn.), w grudniu osiągnęły poziom rekordowy w bież. roku budżetowym (zł 16·2 miljn.), choć były nieco niższe niż przed rokiem (grudzień 1930 r. — zł 17·6 miljn.). Wzrósł przedewszystkiem dochód z podatku od cukru (zł 10·2 miljn. wobec zł 8·9 miljn. w listopadzie i zł 10·7 miljn. w grudniu 1930 r.); stosunkowo silnie zwykował dochód z podatku od drożdży (z zł 0·7 miljn. do zł 1·2 miljn.), przekraczając poziom 1930 r. (zł 1·0 miljn.); wzrósł też dochód z podatku od olejów mineralnych i wina — prawie do poziomu z grudnia 1930 r.; silną zwyk — jak zwykle w grudniu — wykazały wpływy z akcyzowych opłat patentowych (zł 1·5 miljn. wobec zł 0·1 miljn. w listopadzie i zł 1·9 miljn. w grudniu 1930 r.).

Dochód z ceł w grudniu zmniejszał (z zł 12·6 miljn. do zł 10·7 miljn.) — podobnie jak sam przywóz; nie stanowił on nawet połowy dochodu w grudniu 1930 r.

Dochód z opłat stempłowych utrzymał się w grudniu na poziomie listopadowym (zł 12·1 miljn. wobec zł 12·2 miljn.), wykazując jednak niżkę w porównaniu z grudniem 1930 r. (zł 14·0 miljn.).

Nadzwyczajny dodatek do danin w związku ze wzrostem wpływów z samych danin dał dochód nieco wyższy (o zł 0·3 miljn.) od listopadowego, a o zł 1·5 miljn. niższy niż w grudniu 1930 r.

Rosnące w II półroczu roku kalendarzowego 1931 wpłaty monopolów w listopadzie spadły, lecz w grudniu następuje po-

nowna zwyżka — coprawda niewielka (o zł 1'5 miljn.); w stosunku do grudnia 1930 r. wpłaty w grudniu 1931 r. były o 18'9 miljn. niższe. Wzrost wpłaty w grudniu w stosunku do listopada wykazuje monopol spirytusowy (z zł 25'3 miljn. do zł 27'1 miljn.); jednak tenże monopol wykazuje największy spadek wpłaty w stosunku do grudnia 1930 r. (zł 11'1 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w grudniu 1931 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1931/32 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w grudniu 1930 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	¹ / ₁₂ budżetu na 1931/32	Grudzień 1931	Grudzień 1930
Podatki bezpośrednie	58'8	60'2	76'2
Podatek majątkowy	3'7	6'8	0'7
Podatki pośrednie	15'5	16'2	17'6
Cło	29'2	10'7	23'9
Opłaty stemplowe	15'1	12'1	14'0
Nadzwycz. dodatek do danin	9'4	9'5	11'0
Monopole	73'5	58'0	76'5

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w grudniu r. ub., były wyższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej w zakresie podatków bezpośrednich, pośrednich i nadzwyczajnego dodatku do danin.

Dochód z danin i monopolów w pierwszych 3 kwartałach 1931/32 r. wyniósł zł 1.426.3 miljn., a więc mniej zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1930/31 r. (zł 1.745.3 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie (zł kwoty, preliminowanej na cały 1931/32 r. — zł 1.927.4 miljn.).

Zestawienie wpływów w okresie kwiecień — grudzień 1931/32 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1930/31 r., oraz z budżetem na 1931/32 r. przedstawia się następująco:

	3 kwartały		
	1930/31 miljn. zł	1931/32 % budżetu	
Daniny	1.115'6	914'1	57'9
Podatki bezpośrednie	549'7	462'3	65'5
w tem:			
podatki gruntowe	39'0	36'8	61'4
podatek od nieruchomości	37'5	37'1	77'4
" przemysłowy	235'0	189'4	63'1
" dochodowy	201'9	169'3	67'7
Podatek majątkowy	10'2	14'5	32'9
Podatki pośrednie	133'6	124'7	67'2
w tem:			
podatek od cukru	85'7	83'0	66'2
Cło	204'6	121'6	34'7
Opłaty stemplowe	134'4	113'9	6'7
Nadzwycz. dodatek do danin	83'0	77'1	68'4
Monopole	629'7	512'2	58'1
w tem:			
monopol tytoniowy	308'6	265'1	67'8
" spirytusowy	259'8	196'2	48'9
Ogółem daniny i monopole:	1.745'3	1.426'3	57'9

K.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 11 do 16 stycznia 1932 r.

— Na rynku walut minął okres sprawozdawczy przy tendencji nieco mocniejszej dla większości notowań. Dość znaczną poprawę — pod wpływem tendencji na giełdach zagranicznych — uzyskały funty szterlingi; poza niemi zwyżkowały: floreny holenderskie, franki francuskie i szwajcarskie oraz korony szwedzkie; te ostatnie zyskały zł 3'50 za 100 kor. w porównaniu z notowaniami na ultimo roku. Bez zmiany pozostał kurs belgów i koron czeskosłowackich, zniżkowały zaś dolary, liry włoskie oraz guldeny gdańskie.

Dolary gotówkowe zwyżkowały w cenie o \$ 1, osiągając kurs zł 8'91 za \$ 1. Również w obrotach prywatnych panowała tendencja mocniejsza — kurs dolarów osiągnął poziom zł 8'9125 — 8'915 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania uległa zmniejszeniu, nie osiągając naogół przeciętnej średniej.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy w zł	Kurs w dn. 16 I
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'921	8'919	8'919
" " " telegr.	\$ 1	8'927	8'925	8'925
Funty szterlingi	£ 1	31'35	30'20	31'20-31'15
Franki francuskie	100 fr.	35'06	34'99	35'06
Franki szwajcarskie	100 fr.	174'30	173'95	174'30
Belgi	100 blg.	124'05	124'00	124'05
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'42	26'41	26'42
Liry włoskie	100 lir.	45'50	45'40	45'40
Floreny holenderskie	100 fl.	358'85	358'15	358'75- 358'85
Korony szwedzkie	100 kor.	173'00	173'00	—
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'90	173'75	173'85

Dział papierów lokacyjnych państwowych cieszył się w okresie sprawozdawczym znacznie większym niż dotychczas zainteresowaniem, co stoi zapewne w związku z poprawą sytuacji na giełdach zagranicznych. Przy tendencji mocniejszej większość papierów tej grupy uzyskała poprawę kursów, a mianowicie: 4% Pożyczka Dolarowa + zł 1'50, 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki + zł 3'50, serie + zł 2'00, 5% Pożyczka Konwersyjna + zł 4'00, 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa + zł 9'00, 6% Pożyczka Dolarowa + 2% 7% Pożyczka Stabilizacyjna + 1 1/2%. Bez zmiany pozostał kurs 3% Pożyczki Budowlanej, 10% Pożyczki Kolejowej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych.

Dla listów zastawnych panowała tendencja niejednolita; listy miejskie cieszyły się dość znacznym zainteresowaniem i w rezultacie tygodniowym wykazują one zwyżki kursowe, natomiast dla listów ziemskich oraz prowincjonalnych panowała tendencja słabsza; tak w jednym, jak i w drugim wypadku wahania kursowe nie przybrały większych rozmiarów. Z pośród listów zastawnych w walucie obcej obracano 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, które zwyżkowały o 2 1/2%.

Dział obligacji był w okresie sprawozdawczym nadal mało ożywiony; zanotowano jedynie rzadko ostatnio ukazujące się na rynku VIII i IX 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.

		Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niż- szy	Kurs w dn. 16 I
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł.	50	32'50	30'00	32'00
4% " Dolarowa	\$	5	44'00	42'50	44'00
4% " Inwestycyjna	zł w zł.	100	85'50	83'00	—
4% " " serje	zł w zł.	100	92'50	90'50	—
5% " Konwersyjna	zł		40'50	39'75	40'50
5% " Konwers. Kol.	zł		34'00	34'00	—
6% " Dolarowa	\$		58'00	54'40	55'50
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$		55'50	52'25	54'75
					-55'50
					-54'50
10% " Kolejowa	fr. w zł.	100'00	100'00	100'00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł.	1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł.	1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " " "	zł w zł.	1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł.	1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " " "	zł w zł.	1927	93'00	93'00	—
4 1/2% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł		41'50	41'00	—
7% L. Z. T-wa Kred. Ziems. w Warszawie 1928 r.	\$		55'75	55'75	55'75
4 1/2% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł		48'50	47'75	—
5% " " " " " "	zł		51'50	50'50	51'50
8% " " " " " "	zł		64'50	62'00	64'50
					-63'25
					-63'50
8% " " " " " Częstoch.	zł		55'60	55'50	—
8% " " " " " Łodzi	zł		60'40	60'10	60'40
5% " " " " " Piotrkowa	zł		44'00	44'00	—
8% " " " " " " "	zł		56'25	56'00	—
10% " " " " " Radomia	zł		63'50	63'50	—
10% " " " " " Siedlec	zł		63'50	61'00	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł		33'75	37'75	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1932	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
11/1	57 52—57 64	47 15—47 35	79 51—79 99	286 50	57 45
12/ "	57 50—57 62	" "	79 46—79 94	286 50	"
13/ "	57 51—57 63	47 10—47 30	79 66—80 14	"	"
14/ "	57 50—57 62	" "	79 56—80 04	"	57 35
15/ "	57 516—57 631	47 05—47 25	79 51—79 99	"	57 45
16/ "	57 43—57 55	" "	" "	285 50	57 40

1932	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
11/ I	30 00	377 375—379 375	—	—
12/ "	30 50	377 00—379 00	—	—
13/ "	"	"	—	—
14/ "	"	"	—	—
15/ "	31 00	"	—	—
16/ "	31 25	"	—	—

POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

28/XII 1931—2/I 1932 4—9/I 11—16/I
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)

New-York			
6% dolarowa			
1920	50—47½—50 (16.000)	54½—50—54½ (8.000)	55—54—54 (11.000)
8% Dillon			
1925	50—48—50 (54.000)	54⅞—49¾—54⅞ (148.000)	55—53—54½ (43.000)
7% stabilizac.			
1927	48—47—48 (130.000)	51½—49—51½ (122.000)	53½—51½—53½ (172.000)
7% Warszawy			
1928	32¼—31½—32¼ (28.000)	34¾—32—34¾ (45.000)	36¾—35—36¾ (54.000)
7% śląska			
1928	34¾—32—34¾ (16.000)	35½—32—35 (78.000)	37—35½—37 (41.000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	68 15—66 15 —67 15	72 45—65 45— —71 45	71 80—67 30— —68 30
Zurich			
7% stabilizac.			
1927	—	52 00—50 75	54 00—51 00
Sztokholm			
7% stabilizac.			
1927	listopad 73—55½ (23.000)	grudzień 50—44¼ (17.500)	
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	52 35—46 65	59 20—49 75	57 10—53 50
Medjolan			
7% włoska			
1924	93 85—93 60 —93 80	94 10—93 80 —94 00	94 00—93 60— —94 00

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 STYCZNIA 1932 R. — Pierwsza dekada roku przynosi zawsze silniejsze niż pierwsze dekady innych miesięcy odprężenie w zakresie wykorzystania kredytów, jak i rozmiarów obiegu oraz upłynnienia lokat żywych. To samo nastąpiło i w r. b., tylko że natężenie tych przemian było mniejsze niż w latach poprzednich.

Jednocześnie zjawia się zwykle w styczniu, już od I dekady, silny odpływ walut, będący reakcją na powstrzymywanie się od zakupu walut i dewiz, jakie cechuje ostatni miesiąc czy ostatnie miesiące roku. Zjawisko to w I dekadzie r. b. wystąpiło stosunkowo słabo; odpływ walut nastąpił, ale był znacznie słabszy niż w 1930 r. i 1929 r.

Rezerwy walutowe Banku wykazują w I dekadzie ubytek o 0 9 miljn. do 212 5 miljn., przyczem część rezerw, przyjęta w skład pokrycia obiegu i zobowiązań, nie tylko nie zmniejszyła się, ale nawet wykazała wzrost o 0 4 miljn., a spadek dotyczy tylko części rezerw, niezaliczonej do pokrycia (— 1 3 miljn. do 124 1 miljn.). W porównaniu do stanu przed rokiem rezerwy, wchodzące w skład pokrycia, wykazują zmniejszenie do 1/3, rezerwy zaś niezaliczone — lekki wzrost.

1) Za 100.

2) Za 1.

3) Kursy — w 3% ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

W porównaniu zaś do stanu przed miesiącem (10/XII) rezerwy zaliczone wykazują wzrost o ok. 10%, niezaliczone zaś — o ok. 4%.

Zapas złota wzrósł w I dekadzie stycznia jedynie dzięki zwyktemu drobnemu skupowi, dokonywanemu przez oddziały Banku; dlatego też zwiększył się tylko zapas złota w skarbcu (o 0 02 tys. do 486 5 miljn.), podczas gdy zapas złota zagranicą pozostał niezmienny. W stosunku do stanu w dn. 10/I 1931 zapas złota wykazał wzrost o blisko 7% (o 38 1 miljn.), w stosunku zaś do stanu w dn. 10/XII 1931 — tylko o 0 06 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	10/XII 1931	31/XII 1931	10/I 1932
Złoto	600.350	600.391	600.412
Waluty i dewizy netto	80.617	87.955	88.407

Razem: 680.967 688.386 688.819

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/I r. b. 49 19%, gdy w dn. 31/XII r. ub. 48 09% i w dn. 10/XII r. ub. 48 77% (statutowe minimum 40%). Pokrycie samem złotem wynosiło: w dn. 10/I 42 87%, w dn. 31/XII 41 94%, w dn. 10/XII 43 00% (statutowe minimum 30%).

Silny wzrost procentu w I dekadzie stycznia — mimo bardzo nieznaczne tylko wzrostu sumy pokrycia (rezerw) — tłumaczy się jednoczesnym poważnym spadkiem sumy obiegu i zobowiązań, mianowicie z 1 431 5 miljn. do 1 400 4 miljn. Spadek ten dotyczy tylko jednego składnika — obiegu biletów, który po natężeniu na ultimo roczne skurczył się w I dekadzie o 81 3 miljn. do 1 137 0 miljn. (w I dekadzie 1930 r. o 125 2 miljn. do 1 215 1 miljn., w I dekadzie 1931 r. o 123 5 miljn. do 1 204 7 miljn.). Drugi składnik powyższej sumy — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał silny wzrost — o 50 2 miljn. do 263 4 miljn.

We wzroście zobowiązań decydującą rolę odegrał powrót lokat żywych, które zwiększyły się z 196 1 miljn. na ultimo roku do 246 5 miljn. (w dn. 10/I 1931 260 9 miljn., w dn. 10/XII 1931 209 0 miljn.). Zwykowały w dekadzie sprawozdawczej zarówno lokaty kas państwowych (z 5 6 miljn. do 27 3 miljn.), jak i lokaty na rachunkach prywatnych (z 190 5 miljn. do 219 2 miljn.). Podkreślić należy poważny wzrost lokat prywatnych w stosunku do stanu przed rokiem (10/I 1931 — 196 2 miljn.). Zauważyć należy, że w I dekadzie stycznia zostały ostatecznie zlikwidowane pozostałe z realizacji pożyczki stabilizacyjnej rachunki: Skarbu na zakup srebra oraz państwowego funduszu kredytowego.

Spadek obiegu w I dekadzie roku o ok. 6% stanowi przede wszystkim odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żywych, poza tem zaś wiąże się ze skurczeniem się kredytów Banku.

Mianowicie, kredyty dyskontowe wykorzystane (t. j. suma weksli w portfelu) zmniejszyły się w dekadzie sprawozdawczej o 18 5 miljn., osiągając jednak poziom znacznie, bo o 32 1 miljn., wyższy niż w dn. 10/XII 1931 r., a nawet o 9 6 miljn. wyższy niż w dn. 10/I 1931 r. To podwyższenie się poziomu dyskonta w Banku — w ciągu 1931 r. stale niższego od odpowiednich liczb z poprzedniego roku — nastąpiło dopiero w samym końcu 1931 r. Pożyczki zastawowe zmniejszyły się w dekadzie sprawozdawczej o 1 6 miljn.; silnie zwiększając w II półroczu 1931 r. (głównie dla upłynnienia ulokowanych w papierach funduszów banków państwowych), osiągnęły one w dn. 10/I 1932 r. poziom o 47 0 miljn. wyższy niż przed rokiem. Portfel weksli zagranicznych wykazał w I dekadzie stycznia spadek o 0 7 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu wzrósł w dekadzie sprawozdawczej zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność (o 0 8 miljn.), zmniejszył się natomiast zapas papierów procentowych własnych (o 0 2 miljn.), podczas gdy dług Skarbu Państwa pozostał wciąż niezmienny w wys. 20 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	10/XII 1931	31/XII 1931	10/I 1932
Weksle	619.694	670.343	651.838
Weksle zagraniczne	108.180	110.370	109.653
Polskie monety srebrne i bilon	31.052	37.029	37.872
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	115.483	126.053	124.432
Papiery proc. własne	14.533	12.490	12.336
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem: 908.943	976.284	956.132	

Emisja skarbowa, wykazująca stale mniejsze znaczne wahania niż obieg biletów Banku, w dekadzie sprawozdawczej obniżyła się o zł 61 miljn. do zł 235·3 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych — podlegających už tylko wymianie) w wys. zł 1·3 miljn. (w dn. 31/XII zł 1·3 miljn.),

2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 160·9 miljn. (w dn. 31/XII zł 165·5 miljn.), 3) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. zł 73·1 miljn. (w dn. 31/XII zł 74·6 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGOLNE

POGLĄD ANGIELSKI NA KWESTJĘ REPARACJI I DŁUGÓW WOJENNYCH.

— Sir W. Layton, redaktor „The Economist” i reprezentant Anglii w obu bazyjskich komitetach ekspertów, wygłosił w dn. 14 b. m. wobec audytorjum, w skład którego wchodziło 3 ministrowie brytyjscy, przemówienie, wyjaśniające jego poglądy na kwestję długów wojennych i reparacji. Zdaniem P. Laytona, długi te nie są jedyną przyczyną obecnych trudności gospodarczych, one jednak spowodowały tak znaczne zaostreżenie tej sytuacji, że zachodzi obawa zniszczenia obecnej struktury ekonomicznej świata. Wszelki kompromis będzie jedynie odroczeniem dzisiejszych trudności na pewien okres czasu, a więc i odroczenie em momentu, w którym może się rozpocząć poprawa. Jeżeli zarówno reparacje, jak i długi wojenne, zostałyby skreślone bez reszty, Niemcy pozostałyby z długiem państwowym wysokości £ 500 miljn., t. j. £ 8 na głowę ludności. Francja z długiem £ 2.300 miljn., t. j. £ 56 na głowę, W. Brytania — £ 6.600 miljn., t. j. £ 150 na głowę i Stany Zjedn. £ 3.200 miljn., t. j. £ 27 na głowę. Jest więc jasne, że Niemcy mogą znieść jeszcze obciążenie reparacyjne, któreby wpływało na redukcję zadłużenia państw aljanckich. Jest też możliwe opracowanie takiego planu, któryby był przystosowany do warunków depresji ekonomicznej. W każdym jednak razie dążyć należy do definitywnego uregulowania omawianych zagadnień, stanowiąc one bowiem w swym stanie obecnym źródło niepewności i utrudniają działanie czynników, uzdrawiających sytuację gospodarczą świata.

FRANCJA

PRZEMIANY POLITYKI HANDLOWEJ. — U podstaw zewnętrznej polityki handlowej Francji — mimo różne, głęboko sięgające zmiany, mimo nowe ustawy, nowe taryfy, nowe traktaty — leży ustawa celna z dn. 11/I 1892 r. Ustawa ta jest po dziś dzień fundamentem, na którym oparte są wszystkie traktaty handlowe, zawierane przez Francję.

Przeprowadzając przed 40 laty tę ustawę, ówczesny Rząd francuski P. Meline'a dążył do pewnego scharmonizowania tendencji wolnohandlowych, pozostawionych w spadku III Republice przez II Cesarstwo, z polityką protekcjonistyczną, będącą tradycyjną polityką Francji. Cła, według tej ustawy, sprowadzać się miały ostatecznie do wyrównania różnicy między kosztami produkcji francuskiej i tańszej wytwórczości zagranicznej.

Ustawa z 1892 r. wprowadzała 2 rodzaje taryfy: taryfę minimum i taryfę ogólną. Taryfa minimum miała być pewnego rodzaju puklerzem ochronnym dla producentów francuskich w stosunku do mniejszych obciążeń lub lepszych warunków konkurencji obcej. Taryfa ogólna pomyślana była jako protekcjonistyczna. Taryfa minimum może być przyznawana jedynie krajom, które zawarły z Francją traktat handlowy; do pozostałych będą stosowane cła taryfy ogólnej. Zarówno jedna jak i druga taryfa były taryfami „autonomicznymi”, t. zn. Francja mogła w tych taryfach wprowadzać zmiany, obowiązujące nawet w stosunku do państw, które zawarły z Francją traktat handlowy. Do 1914 r. Francja podpisała na podstawie tej ustawy 62 traktaty, z których większość przyznawała kontrahentom taryfę minimum i klauzulę największego uprzywilejowania.

Ustawa z dn. 29/III 1910 r. podniosła cła taryfy ogólnej, nie zmieniając poza tem w niczem ogólnego systemu polityki handlowej Francji.

Okres wojny był, rzecz jasna, okresem ustaw i rozporządzeń specjalnych. Francja ustanowiła w tym okresie długą listę zakazów przywozu i wywozu. Ustawa z dn. 6/V 1916 r., która zachowała moc obowiązującą do dn. 31/XII 1922 r., upoważniła Rząd do podnoszenia stawek celnych w drodze dekretu.

Dn. 23/IV 1918 r. Rząd francuski ogłosił dekret, wypowiadający „wszystkie konwencje handlowe, zawierające klauzulę ogólną największego uprzywilejowania albo związania celne; traktaty i konwencje, dotyczące żeglugi handlowej i reglamentacji celnej; ... jak również wszystkie umowy, któreby mogły stanąć na przeszkodzie wprowadzeniu nowego statutu handlowego, morskiego i celnego, na którego gruncie Francja chciałaby stanąć”. Posunięcie to tłumaczyło się niemożnością nawiązania stosunków handlowych z zagranicą na podstawie taryfy z 1892 r. i 1910 r.

Dekret ten jednak nie spowodował bynajmniej zerwania stosunków handlowych Francji z innymi państwami, ponieważ istniejące traktaty handlowe były przedłużane co 3 miesiące aż do chwili zawarcia nowych traktatów, na nowych podstawach opartych. Te umowy prolongacyjne zawierały klauzulę największego uprzywilejowania, zapewniając stosowanie taryfy minimum.

Stosunki handlowe Francji z państwami zwyciężonymi i nowopowstałymi regulowały przez pewien okres traktaty pokojowe. Po tym okresie Francja przyznała tym wszystkim krajom taryfę minimum tylko w stosunku do pewnej

b. nieznacznej liczby towarów, większość towarów podlegała taryfie ogólnej, ewentualnie obciążona była cłem w granicach między taryfą minimum a taryfą ogólną.

Od 1919 r. do 1923 r. Rząd francuski ogłosił na podstawie ustawy z dn. 6/V 1916 r. 65 dekretów, wprowadzających nowe stawki celne w stosunku do 3.294 pozycji taryfy, zwiększając przeciętnie współczynnik $3\frac{1}{2}$ -krotnie. Dn. 28/III 1921 r. stawki taryfy ogólnej zostały podniesione do 4-krotnej wysokości stawek taryfy minimum, od których do tej daty były wyższe tylko o 50%. Mimo jednak tych różnych zmian, podwyżek, mimo rozmaitej łataniny, polityka handlowa Francji opierała się wciąż o zasady z 1892 r.

Lecz właśnie w tym czasie przed Francją bardzo poważna kwestja: na jakich podstawach oprzeć nowe traktaty handlowe, mające zastąpić umowy przedwojenne? Nie mogło być mowy o przyznawaniu wszystkim kontrahentom taryfy minimum, ponieważ odbudowująca się po wojnie i uprzemysłwiająca się w szybkim tempie Francja odczuwała potrzebę ochrony swej produkcji, zwłaszcza że eksport wielu krajów korzystał wówczas często z premii, jaką była dewaluacja pieniądza (dotyczyło to zwłaszcza Niemiec). Rząd francuski bardzo również niechętnym okiem widział przyznawanie KNU, gdyż w konsekwencji doprowadziłoby to do zapewnienia niemal wszystkim kontrahentom pełnej taryfy minimum.

Wówczas ustawa z dn. 20/VII 1919 r. wprowadza nowy system umów celnych, bardzo elastyczny — w przeciwieństwie do nader sztywnego systemu z 1892 r.: tak dalece nawet elastyczny, iż jego stosowanie wywołało liczne kontrowersje i zatargi. Nowy system polegał na przyznawaniu w zawieranych przez Francję traktatach ustępstw od taryfy ogólnej, obliczonych w procentach różnicy wysokości celi między taryfą ogólną a taryfą minimum.

Ustawa z 1919 r. była naogół wyrazem tendencji protekcjonistycznych: przebiła z niej dążenie do jak najogólniejszego i możliwie najrzadszego przyznawania kontrahentom taryfy minimum. Ustawa wyłączała właściwie stosowanie przez Francję w traktatach KNU, gdyż klauzula ta sprowadziaby rychło wszystkie cła do poziomu najniższego, przyznawanemu któremukolwiek z kontrahentów.

Ustawa z 1919 r. była zarządzeniem przejściowym. Tem niemniej na jej podstawie zawarła Francja około 50 umów handlowych, przyznając obniżki celi w miarę i w stosunku do oiąganych wzajemnie uprzywilejowań. Umowy te były zawierane przeważnie tylko na rok, ze względu na płynność stosunków go-

spodarczych w Europie. Zaszły przytem wypadki odmowy ratyfikacji zawartych z Francją umów przez niektóre państwa, ze względu na nieprzyznanie im KNU. Zarówno z tych względów, jak również z powodu przestarzałości obowiązujących tariff z 1892 r. i 1910 r., poprawianych, przerabianych, uzupełnianych, nie stanowiących żadnej logicznej całości, nie odpowiadających potrzebom życia — zachodziła potrzeba opracowania nowej tariffy celnej. To też rozpoczęto bardzo szeroko zakrojone prace przygotowawcze celem jej opracowania.

W tym czasie, w 1926 r., kierując się względami skarbowymi, podniesiono stawki celne 2 razy po 30%. W 1927 r. nowa tariffa została ukończona i przedstawiona Parlamentowi w postaci ogromnego tomu, będącego szczegółowym spisem encyklopedycznym wszystkich artykułów. Jeśli chodzi o produkty przemysłowe, projektowana tariffa szła bardzo daleko w kierunku protekcjonistycznym, natomiast co się tyczy rolnictwa — to uznano powszechnie, iż ochrona wytworów rolnych jest zbyt słaba. Z tych względów projekt rządowy spotkał się z ostrą krytyką i silną opozycją w Parlamencie, i sprawa nowej tariffy przeciągała się. Otóż, w tym właśnie czasie Rząd paryski musiał przystąpić do negocjacji z Niemcami w sprawie zawarcia traktatu handlowego, ponieważ poprzednia umowa już w owym czasie wygasła (30/VI 1927). Wówczas ustawą z dn. 27 VII 1927 r. Rząd został upoważniony do ustalenia dekretem wysokości stawek celnych. Korzystając z tego uprawnienia, Rząd wydał w dn. 30/VIII dekret, podnoszący cła w 1.709 pozycjach tariffy, co stanowiło mniej więcej $\frac{1}{3}$ ogólnej liczby pozycji tariffowych. Ta lista 1.700 pozycji, dotyczących artykułów przemysłowych, była prosto kopją umowy celnej, zawartej z Niemcami dn. 17 tegoż miesiąca i obejmowała stawki tariffy minimum, przyznane Niemcom. Stawki te były wyższe od poprzednio obowiązujących — jednak — jako stanowiące wynik pertraktacji — niższe od proponowanych przez Rząd w początku 1927 r.

Pozostawało jednak zaspokoić żądania rolnictwa i tych przemysłów, których nie dotyczył dekret z dn. 30/VIII.

Żądaniom tym uczyniła zadość ustawa z dn. 2/III 1928 r., która stanowi obecnie podstawę ratyfikacji francuskiej i systemu, stosowanego przy umowach celnych. Ustawa ta jest skomplikowana: zawiera ratyfikację traktatu z Niemcami z dn. 17/VIII 1927 r. i dekretu z dn. 30/VIII 1928 r., dalej potwierdza ustawowo powrót do systemu KNU, przyznanej przez Francję w traktacie z Niemcami z 1927 r. po raz pierwszy od 1919 r. Prócz tego ustawa ta zawiera ratyfikację umów celnych ze Szwajcarią i Belgią (21/I i 23/II 1928 r.), które bądź obniżały pewne stawki traktatu z Niemcami, bądź podwyższały inne, dotyczące produktów, nieobjętych tym traktatem. Wreszcie ustawa z dn. 2/III przeprowadza reformę tariffy celnej w pozostałych jej częściach, łącznie z produktami rolnymi. Umowa francusko-włoska z dn. 7/III 1928 r. i umowa dodatkowa ze Szwajcarią z dn. 11/III 1928 r., obniżając niektóre stawki, ustaliły ostatecznie tariffę minimum.

Podwyżki, wprowadzone od 1928 r. do tariffy celnej, dotyczą zbóż i mąki, buraków, cukru i produktów z cukru, bydła i mięsa, ryb, win, masy drzewnej, papieru, obuwia i t. d. Większa część tych podwyżek, wprowadzonych dekretami,

miała na widoku poprawę sytuacji rolnictwa francuskiego, umożliwiając mu utrzymanie wysokich cen, a przytem zapewniając mu dochodowość. Inne podwyżki, np. te, które dotyczyły wyrobów bawełnianych, obuwia i t. d., musiały być przedmiotem specjalnych pertraktacji z państwami, które w zawartych z Francją umowach zagwarantowały sobie zwiazanie przyznanej im tariffy minimum.

Z postępowaniem wszakże kryzysu gospodarczego Francja ucieka się coraz częściej do podnoszenia ceł, jako do jednego ze środków walki z przesileniem. W ciągu 1931 r. wydano nie mniej niż 15 ustaw i dekretów, zwiększających stawki celne. Francja otacza się coraz wyższymi barjerami celnymi.

W lipcu jednak r. ub. zapada uchwała, że cła — z wyjątkiem ceł, dotyczących produktów rolnych i leśnych — mogą być podnoszone jedynie na drodze ustawodawczej. Ponieważ procedura ustawodawcza jest skomplikowana, powoduje długie dyskusje i t. d. i t. d., a tymczasem ceny spadają, bezrobocie rośnie, produkcja maleje, podczas gdy import utrzymuje się — nieco tylko zmniejszono — francuskie sfery gospodarcze wywierają bardzo silny nacisk na Rząd, by zahamował import, oskarżając niemal wszystkie kraje o praktykowanie dumpingu. Rząd francuski ucieka się wówczas do kontyngentowania przywozu.

Polityka handlowa Francji zmienia się nieco w ostatnim półroczu swe nastawienie. Rząd staje na stanowisku, że nadmierne stawki celne utrudniają sytuację gospodarce, zwiększając koszty utrzymania, cenę robocizny, zmniejszają obroty i t. d., a poza tem trudno jej będzie w przyszłości obniżyć. Wobec tego Rząd francuski uznał za słusniejsze kontyngentowanie przywozu, utrzymując go w granicach potrzeb kraju. W ten sposób został skontyngentowany przywóz węgla, drzewa, bydła, mięsa i produktów mięsnych, wędlin, nabiału, ryb, konserw, cukru i t. d. W fachowej prasie francuskiej i wśród sfer gospodarczych coraz częściej dają się słyszeć głosy, żądające rozciągnięcia systemu kontyngentów na cały import do Francji.

Wreszcie 2 dekrety z dn. 12/XI i 9/XII 1931 r. wprowadziły stawki dodatkowe ad valorem w wysokości 7 — 15%, obciążające towary, pochodzące z 13 krajów, których pieniądz uległ dewaluacji.

J. Sz.

PROGRAM INWESTYCYJ NARODOWYCH. — Ciężki kryzys światowy, obejmujący w mniejszym lub większym stopniu wszystkie kraje, zajął już na dobre i do Francji, zatrzymując warsztaty pracy i stwarzając coraz to szersze rzesze bezrobotnych. Ażeby zmniejszyć ciężar kryzysu, Rząd pod naciskiem opinii opracował wielki projekt robót publicznych, którego sfinansowanie, przewidziane na r. ub., sięga sumy ok. 5 milj. franków, a który ma być rozłożony na 30 — 40 lat; projekt ten uzyskał moc ustawy w dn. 29 ub. m. Z sumy powyższej 3.476 milj. fr. wypada na prace, finansowane przez Rząd, zaś około 1.500 milj. fr. na prace, podjęte przez departamenty i gminy, przy pomocy specjalnie w tym celu utworzonej Kasy Kredytowej, działającej autonomicznie i subsydjowanej przez Rząd. Jeżeli jednak chodzi o wysokość sum na prace inwestycyjne nowozaprojektowane i ściśle z programem związane, to okazują się one

niższymi. Mianowicie, w kwocie 3.476 milj. fr. mieści się 800 milj. fr., stanowiących legalizację prac, rozpoczętych już poprzednio (budowa szkół 310 milj. fr., kanalizacja i elektryfikacja wsi 490 milj. fr.), a ok. 500 milj. fr. odnosi się do prac, które byłyby podjęte w każdym razie i, nie figurując w programie, musiałyby być uwzględnione w budżecie ogólnym Państwa.

Przypominamy, że projekt uruchomienia wielkich prac inwestycyjnych pojawił się jeszcze w 1929 r. i miał być realizowany z nadwyżek budżetowych. W swej redakcji obecnej ma on na celu produktywnie zużycie kapitałów, stezauryzowanych wskutek powszechnego braku zaufania. Kapitały te mają być zużyte na inwestycje, mogące być podjęte szybko, zatrudniające znaczną liczbę ludzi, związane z dużymi zamówieniami w kluczowych gałęziach przemysłu (metalurgia, przem. budowlany), a nie wywołujące w sposób bezpośredni zwiększenia produkcji, lecz ułatwiające jej rozwój pośrednio, w okresie poprawy koniunkturalnej. Jest to więc metoda zwalczania kryzysu przez czynniki publiczne, zalecana przez teorię ekonomii, a dotąd nigdzie niestosowana na szerszą skalę wskutek braku środków finansowych. Wyjątkowa sytuacja francuskiego rynku kredytowego pozwała na jej realizowanie.

Ważniejsze działy, którym zostały przyznane dotacje, są następujące (w milj. fr.): rozszerzenie, ulepszenie i naprawy inwestycji w portach morskich 530; pomoc na budowę szkół powszechnych 400 i innych szkół 150; budowa Biblioteki Narodowej, miasta uniwersyteckiego, terenów sportowych, muzeów, pomników etc. 141; roboty komunalne dla zaopatrzenia w wodę do picia 300; budowa dróg różnych kategorii, niezależnie od sum na mosty i dotacji na budowę dróg przez komuny — 495; budownictwo szpitalne 180; budowa, powiększenie zakładów do walki z chorobami, trapiąciami ludzkością (suchoty, rak i t. p.) 170; stacje klimatyczne 50.

Materiały wszelkiego rodzaju, niezbędne do wykonania powyższych robót, mają być pochodzenia francuskiego (łącznie z zagłębieniem Saary); pochodzenia zagranicznego mogą być tylko takie, których ani Francja ani kolonie francuskie dostarczyć nie mogą. Nad przestrzeganiem tej zasady ma czuwać specjalna komisja, utworzona przy Prezydium Rady Ministrów i mająca poza tem na celu opracowanie szczegółów programu.

Sfinansowanie tych robót ma nastąpić w rozmaitych sposób: przy pomocy rozporządzalnych kapitałów Skarbu, świadczeń w naturze, kredytów, udzielanych przez kasy oszczędnościowe, lub wreszcie przy pomocy wypuszczenia obligacji skarbowych na termin nie więcej niż 30 lat. Wybór metod finansowania pozostawiony został w tych granicach Rządowi.

Powyższe kredyty, odpowiadają udziałowi Rządu w tych robotach, poza tem jednak mają wziąć w nich udział również i gminy miejscowe. W celu przyścia z pomocą tym ostatnim w pokryciu przez nie kosztów tych robót publicznych ustawa stwarza Kasę Kredytową dla departamentów i gmin, mającą osobowość i autonomię finansową. Fundusze tej Kasy składają się z dotacji Skarbu w wysokości 300 milj. fr., z udziału w zyskach loteryj i części państwowej totalizatora, wreszcie z darów i zapisów. Kapitały, stojące do dyspozycji Kasy, mają być użyte na bonifikatę oprocentowania pożyczek,

jakie zostaną na omawiane cele zaciągnięte przez departamenty i gminy. Pożyczki, korzystające z tego dobrodziejstwa, mogą wynieść w 1932 r. sumę maksymalną 1.500 miljn. fr., w 1933 r. 750 miljn. fr. i w latach następnych aż do 1962 r. 300 miljn. fr. rocznie; część stopy procentowej, obciążająca komuny, nie może być zasadniczo niższa od 2%, a w niektórych tylko wypadkach wyniesie 1½%.

Do czasu ukonstytuowania się Kasy Kredytowej gminy i ich związki mogą otrzymywać pożyczki z kas kredytu rolnego na warunkach, przewidzianych przez odpowiednią ustawę.

Niewzłocznie po uchwaleniu ustawy o robotach publicznych Prezes Rady Ministrów zwrócił się z apelem do Ministrów, wykonywających tę ustawę, o natychmiawie rozpoczęcie przewidzianych robót.

Dla umożliwienia wzięcia udziału w robotach nawet małym warsztatom rzemieślniczym odpowiedni paragraf ustawy przewiduje dla nich ulgi w postaci zwolnienia od kaucji, które obowiązani są oni składać jako gwarancję na wpłatę podatku dochodowego od zarobków ich pracowników, o ile suma przetargów, do których stają, nie przekracza pewnej kwoty.

BELGJA

PODWYŻSZENIE OFICJALNEJ STOPY DYSKONTOWEJ. — W dn. 14 b. m. belgijski Bank Narodowy podniósł swą stopę dyskontową z 2½% na 3½%; należy przypomnieć, że Belgia była jednym z nielicznych krajów, które na znane wypadki niemieckie i angielskie nie reagowały zwykłą dyskontą, utrzymując jego dotychczasowy poziom od sierpnia 1930 r. Obecnie więc poziom stopy dyskontowej, datujący się z przed 1931 r., istnieje w Europie w Sowietach (5/IV 1927 r.), Łotwie (1/X 1930 r.), Polsce (3/X 1930 r.) i Estonii (7/X 1930 r.), przy czym z państw tych jedynie Polska nie stosuje żadnych ograniczeń dewizowych. Jako przyczynę decyzji belgijskiej wymienia się chęć przeciwdziałania tendencjom do tezauryzacji. W rzeczywistości chodzi tu jednak zapewne o przeciwdziałaniu odpływowi złota. Zapas złota, wynoszący w końcu czerwca r. ub. 1'43 milj. belgów, wzrósł do 2'56 milj. belgów w początku grudnia r. ub., przyczem znikł jednocześnie zapas walut, wynoszący w czerwcu r. ub. 0'87 milj. belgów. Ostatnie znane sprawozdanie Banku Narodowego z dn. 23/XII r. ub. wykazuje zapas złota 1'34 milj. belgów i ponowne pojawienie się zapasu dewiz w wysokości

0'88 milj. belgów, przez resztę zaś grudnia i pierwsze tygodnie stycznia odpływ złota i walut trwał dalej. Dane opublikowane wykazują więc utratę 300 miljn. belgów w stosunkowo krótkim czasie. Jak wiadomo, Belgia zdecydowana jest utrzymać się przy systemie waluty złotej, jest więc zrozumiałe, że w warunkach obecnych reaguje nawet na zjawiska same w sobie niegroźne.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 1 do 15 stycznia r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	1-8/1	9-15/1	+ wzrost - zmniejszenie %
Pszenica:			
Berlin . . .	5'26	5'33	+ 1'2
Praga . . .	4'34½	4'34½	—
Chicago . .	2'18	2'02	- 7'3
Buenos Aires	2'60	2'52	- 3'0
Liverpool .	2'19	2'11	- 3'6
Wiedeń . .	4'54	4'53	- 0'3
Hamburg . .	2'66	2'65	- 0'1

	1-8/1	9-15/1	+ wzrost - zmniejszenie %
Żyto:			
Berlin . . .	4'49	4'70½	+ 4'7
Praga . . .	4'38	4'39	+ 0'1
Chicago . .	2'00	1'95	- 2'5
Wiedeń . .	4'98½	4'97	- 0'2
Hamburg . .	1'98	1'97	- 0'6

	1-8/1	9-15/1	+ wzrost - zmniejszenie %
Owies:			
Berlin . . .	3'27½	3'30	+ 0'7
Praga . . .	3'23	3'30½	+ 2'2
Chicago . .	1'80	1'79	- 0'5
Buenos Aires	1'95	1'95	—
Liverpool .	2'30½	2'33	+ 1'0
Wiedeń . .	3'93	3'80	- 3'1
Hamburg . .	1'62½	1'60	- 1'7

	1-8/1	9-15/1	+ wzrost - zmniejszenie %
Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	3'77	3'85	+ 2'2
Praga . . .	3'75	3'75	—
Chicago . .	2'28	2'29	+ 0'4
Wiedeń . .	5'52	5'44	- 1'2
Hamburg . .	2'18	2'18	—

	1-8/1	9-15/1	+ wzrost - zmniejszenie %
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	3'56	3'65	+ 2'5

BYDŁO I MIĘSO

— Grudzień upłynął pod znakiem dalszych ograniczeń przywozowych na wszystkich rynkach mięsnych.

Czechosłowacja, korzystając z wprowadzenia cła ruchomego na trzodę chlewną, zastosowała od 10/XII nową podwyżkę celną w wysokości Kcz. 478 od 100 kg trzody mięsnej wagi do 120 kg sztuka.

Francja utrzymała przyznane kontyngenty wwozowe w niezminionej wysokości, jednakże ze względu na ich szczupłe rozmiary zostały one szybko wykorytane. Przewidywano zwiększenie kontyngentu ogólnego, a — co za tem idzie — i polskiego, na wwóz baraniny od Nowego Roku przy jednoczesnym zmniejszeniu kontyngentów globalnych na inne rodzaje mięsa. Sytuacja importu mięsa końskiego pozostawała niewyjaśniona.

Szwajcaria wprowadziła nowe obostrzenia natury formalno-weterynaryjnej przy imporcie wędlin. Import szynki jest zakazany.

Rynek austriacki przy stale rosnących ograniczeniach ilościowych importu mięsa przedstawiał się wyjątkowo niekorzystnie ze względu na dotkliwie trudności dewizowe.

Nieco korzystniej, na tle powszechnych na kontynencie europejskim ograniczeń przywozowych — przedstawiał się rynek angielski, jednakże spadek siły nabywczej szerszych mas konsumuentów i nadmierne stoki bekony duńskiego uniemożliwiły osiągnięcie wyższych cen dla towaru bałtycko-polskiego. Znacznie korzystniej przedstawiał się w okresie sprawozdawczym rynek drobiarski ze względu na zapotrzebowanie świąteczne.

Wiedeń. — Notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: cielęta 1'20—1'60, świnie 1'40—2'00.

Paryż. — Notowano — we fr. fr. za 1 kg mięsa w Halach Centralnych: cielęcina I kl. 12'50—14'30, — II kl. 10'00—12'30, — III kl. 7'50—10'40, baranina I 13'00—15'00, — II 9'50—13'00, — III 6'50—9'40; świnie bite II 6'00—8'80. Ceny utrzymane, na cielęcinę zlekka zwyższujące.

Londyn. — Ostatnio notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: bekony duńskie Nr. 1 sizeable 52, — Nr. 2 48, — Nr. 3 45, — ciężkie Nr. 1 51, — Nr. 2 47, — szóstki Nr. 1 50, — Nr. 2 46, szwedzkie Nr. 1 sizeable 50, — Nr. 2 46, — ciężkie Nr. 1 49, — Nr. 2 45, polskie Nr. 1 sizeable 44, — Nr. 2 42, — Nr. 3 40, — ciężkie Nr. 1 43, — Nr. 2 41, — szóstki Nr. 1 42, — Nr. 2 42, rosyjskie Nr. 1 sizeable 41—42, — Nr. 2 40, — Nr. 3 38, — ciężkie Nr. 1 38—40. Ceny zwyższują przy żywszym popycie.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

TELEFONY: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 412-68 (Druk.). Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1 200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, ⅓ str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petiowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że w dn. 17 lutego r. b. o godz. 6 po poł. odbędzie się w Wilnie, w lokalu Banku (Mickiewicza 8)

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Wileńskiego Banku Ziemskiego.

Akcje, albo zaświadczenia instytucji kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych, powinny być złożone w Banku przed dniem 10 lutego r. b.

Depozytariusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dn. 10 lutego r. b. powiadomić Bank o zamierzonym uczestniczeniu w Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału zakładowego, mogą zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy (§ 102 statutu). Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 101 statutu).

O ile powyższe Zgromadzenie nie dojdzie do skutku, to na-

stępne Walne Zgromadzenie, prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na niem akcji, stosownie do Statutu Banku (§ 106), zwołaniem zostanie na dz. 14 marca r. b. o godz. 6 po poł.

Porządek dzienny: 1) Odczytanie sprawozdania za 1931 r.; 2) Referaty Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków oraz podział zysków za 1931 r.; 4) Emisja obligacji W. B. Z. (§ 56 statutu); 5) Nabycie placu przy ul. Makowej; 6) Propozycja Ministerstwa Skarbu o udzielenie przez Wileński Bank Ziemi pomocy techniczno-bankowej Zarządowi Państwowemu nad mieniem Towarzystwa Kredytowego m. Suwałk i o przejęciu aktywów i pasywów tegoż Towarzystwa; 7) Wybór pisma dla zamieszczania obowiązujących ogłoszeń; 8) Zatwierdzenie wzoru pieczęci W. B. Z.; 9) Zatwierdzenie sprawozdania za 1931 r. z bilansem i z przewidywanym zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski; 10) Preliminarz wydatków na 1932 r.; 11) Referat Szacunkowej Komisji; 12) Wolne wnioski; 13) Wybory.

POLSKIE ZAKŁADY SIEMENS, S. A. W WARSZAWIE

Bilans za czas od 1 października 1930 r. do 30 września 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Nieruchomości		167.732-63	Kapitał zakładowy		2.000.000-00
Maszyny i urządzenia fabryczne		115.878-77	Kapitał zapasowy		81.305-70
100% udziałów w Fabryce Sygnałów Kolejowych C. Fiebrandt i S-ka, w Bydgoszczy		1.720.000-00	Kapitał amortyzacyjny		45.166-60
Udział w Polskich Fabrykach Kabli i Walcowniach Miedzi		750.000-00	Zaliczki od odbiorców		266.171-80
Kasa		16.053-71	Dług względem dostawców		20.470.733-88
Banki		294.623-87	Różni wierzyciele		5.802.357-48
Weksle		3.369.186-51	Sumy przechodnie		1.311.715-85
Papiery wartościowe		288-40			
Różne należności		18.428.624-42			
Zaliczki dostawcom		205.848-72			
Kaucje złożone		149.434-17			
Towary		3.836.899-30			
Sumy przechodnie		477.181-10			
Straty:					
1) strata z 1930 r.	zł	61.806-48			
2) strata za 1930/31 r.	zł	383.893-23			
		<u>29.977.451-31</u>			<u>29.977.451-31</u>
Udzielone przez nas gwarancje		1.119.016-22	Wierzyciele za gwarancje		1.119.016-22

Rachunek strat i zysków

WINIEN		zł	MA		zł
Pozostałość straty z 1930 r.		61.806-48	Zysk brutto za 1930/31 r.		4.770.373-44
Koszty handlowe		4.348.183-25	Strata		445.699-71
Podatki		806.083-42			
		<u>5.216.073-15</u>			<u>5.216.073-15</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „Mała-Wieś“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

WYPŁATA DYWIDENDY

za rok operacyjny 1930/31, w wysokości 6% kapitału za-

kładowego, odbywać się będzie w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 4, w dniu powszednim w godzinach 11 — 13, po uprzedniej wymianie akcji 15- zlotowych na nowe 100-zlotowe.

Śląski Zakład Kredytowy, S. A.

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dysp. w Banku Polskim i P. K. O.			890.327'40
Waluty zagraniczne			264.836'60
Papiery wartościowe własne:			
pożyczki państwowe	112 298'85		
papiery hipoteczne	268.014'25		
akcje	2.348'02	382.661'12	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych			211.338'00
Banki krajowe		1.006.039'77	
Banki zagraniczne		397.010'65	
Weksle zdyskontowane		8.838.996'39	
Rachunki bieżące:			
zabezpieczone	8.283.602'60		
niezabezpieczone	1.017.487'27	9.301.089'87	
Nieruchomości			214.919'00
Różne rachunki			72.686'25
Koszty handlowe			1.345.404'40
Oddziały			1.345.383'62
			<u>24.060.693'07</u>
STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
zakładowy	3.000.000'00		
zapasowy	800.000'00		
inne rezerwy	1.496.000'00		
fundusz amortyzacyjny	4.650'00	5.300.650'00	
Wkłady:			
terminowe	703.153'37		
à vista	1.647.734'61	2.350.887'98	
Rachunki bieżące			2.824.672'03
Redyskonto weksli			2.813.024'47
Banki krajowe			1.844.226'57
" zagraniczne			5.525.306'67
Różne rachunki			113.252'18
Procenty, prowizje i t. p.			1.804.669'47
Oddziały			1.331.375'70
Zyski z lat ubiegłych			152.628'00
			<u>24.060.693'07</u>
Gwarancje	zł 6.529.895'63		
Inkaso	zł 1.478.469'28		

ZARZĄD S. A.

Przemysł i Handel Wełniany „POLSKIE RUNO“

zawiadamia, że uchwałą Nadzw. Walnego Zgromadzenia z dn. 30 października r. ub. postanowiono: Spółkę zlikwidować.

W związku z powyższym na zasadzie art. 138 prawa o sp. akc. wzywa się niniejszym jako w terminie pierwszym wszystkich wierzycieli Spółki, by przed upływem roku od daty niniejszego ogłoszenia, zgłosili do Komisji Likwidacyjnej Spółki, w jej siedzibie w Warszawie, Miodowa 12, wysokość swych pretensji i tytuły należności, pod skutkami prawa.

Jednocześnie w wykonaniu art. 133 prawa o sp. akc. zawiadamia się PP. Akcjonariuszy, że w dn. 4 lutego 1932 r. o godz. 10 rano odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Miodowej 12, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego, asesora i sekretarza;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Likwidacyjnej oraz określenie wysokości wynagrodzenia PP. Likwidatorów;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji;
- 4) Ostateczne powzięcie decyzji w sprawie akcji Min. Rolnictwa;
- 5) Wolne wnioski.

ZARZĄD

Widzewskiej Manufaktury

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż wobec niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia, zwołanego na dzień 15 stycznia 1932 roku, a to wskutek braku wymaganego przez § 9 Statutu quorum,

POWTOŹNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 19 lutego 1932 r. o godz. 4 pop. w lokalu Widzewskiej Manufaktury, S. A. w Łodzi przy ul. Śródmiejskiej Nr. 13, z tym samym porządkiem dziennym, a mianowicie:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1930 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930 r. i absolutorium dla Zarządu;
- 5) Określenie poborów członków Zarządu za 1930 r. oraz za pierwsze 8 miesięcy 1931 r.;
- 6) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej;
- 7) Sprawozdanie Rady Nadzorczej w sprawie sprzedaży obligacji, dokonanych w celu zastawienia tychże obligacji u wierzycieli „Widzewskiej Manufaktury”, S. A., stosownie do protokołu Walnego Zgromadzenia z dn. 3 września 1931 r.;
- 8) Wniosek w przedmiocie przepisania na rzecz Spółki nieruchomości Nr. rep. 3968 Nr. hip. 258, oraz Nr. rep. 711 Nr. hip. 272 F.;
- 9) Wniosek w sprawie zrezygnowania przez Zarząd z części poborów, przyznanych Zarządowi na podstawie Uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 20 września 1929 r.

W myśl § 9 Statutu Spółki powyższe Walne Zgromadzenie, jako powtórne, uważane będzie za prawomocne i uchwały tegoż za ostateczne, bez względu na ilość akcji, reprezentowanych przez akcjonariuszów.

ZARZĄD
WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY, S. A.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Bawełnianych I. E. Poznańskiego

W ŁODZI

podaje do wiadomości, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 16 lutego 1932 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Ogrodowej 17, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie aktu kaucji hipotecznej, spisanej przed notariuszem K. Rossmannem w Łodzi w dn. 11 czerwca 1931 r. Nr. rep. 2436;
- 3) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Właściciele akcji imiennych, względnie świadectw tymczasowych mają prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile akcje ich zostały wniesione do księgi akcyjnej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Posiadacze akcji na okaziciela winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki w Łodzi lub przedstawić zaświadczenia na dowód złożenia ich akcji u notariusza lub instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach tych należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Jeżeli powyższe Walne Zgromadzenie nie dojdzie do skutku z powodów, przewidzianych w § 7 statutu. Zebranie to odbędzie się w terminie powtórnym w dn. 23 lutego 1932 r. o godz. 16 w tym samym lokalu i z tym porządkiem dziennym. Uchwały tego Zgromadzenia będą prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Z ts rejestru handlowego Oddział „B” wykreślono statut firmy: POLSKO-SZWAJCARSKA FABRYKA CZEKOLADY SUCHARD, Spółka Akcyjna, w Krakowie Masarska 6, celem uzgodnienia z nowym prawem akc. z dnia 22 marca 1928 Dz. Ust. 39/1928, poz. 383, na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 24 listopada 1930, którego uchwały zatwierdzone zostały postanowieniem Ministrów Przemysłu i Handlu, oraz Skarbu z dnia 30 kwietnia 1931, wpisano statut, jak następuje: Dzień wpisu: 6 października 1931. Brzmienie firmy: „Polsko-Szwajcarska Fabryka Czekolady „Suchard” Spółka akcyjna w Krakowie”. Siedziba: Kraków, Masarska L. 6. Przedmiot przedsiębiorstwa: a) nabycia przedsiębiorstwa istniejącej w Krakowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą „Polska Fabryka Czekolady „Suchard” wraz ze wszystkimi aktywami i pasywami, w szczególności wszelkimi nieruchomościami, budynkami, z całym urządzeniem biurowym i fabrycznym i całym zapasem surowców gotowych fabrykatów, jak również ze wszelkimi uprawnieniami i zobowiązaniami powyższej Spółki, łącznie z prawami i obowiązkami, wynikającymi z umów, zawartych przez nią, z firmą „Suchard” S. A. Neuchatel, a mianowicie z listu umownego z daty Kraków, dnia 4 grudnia 1925 LR. 15671, oraz z prawem używania jej dotychczasowej firmy w tem samym brzmieniu, lub w brzmieniu zmienionem. b) dalszego prowadzenia i rozszerzenia przedsiębiorstwa pod a) oznaczonego. c) wytwarzania w sposób fabryczny czekolady „Suchard”, jak wogóle czekolady, kakao, i wyrobów cukrowych; d) budowy, nabywania i uruchomienia zakładów przemysłowych, przeznaczonych do osiągnięcia celów spółki; e) prowadzenia handlu produktami własnego wyrobu;

f) prowadzenia wszelkich ubocznych i pomocniczych przemysłów, będących w związku z zasadniczym celem spółki, powstała w roku 1928 spółka Akcyjna pod firmą „Polsko-Szwajcarska Fabryka Czekolady „Suchard” Spółka Akcyjna w Krakowie”, po francusku: Polonaise-Suisse Fabrique de Chocolad „Suchard”, Societe Anonyme a Cracovie”. Kapitał akcyjny spółki wynosi 2.580.000 zł i podzielony jest na 5.160 sztuk akcji po 500 zł nominalnej wartości każda. Kapitał wpłacono w całości, Zarząd składa się z pięciu członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie każdym razem na okres 3 lat. Członkami zarządu są: Fritz de Rutte, wiceprezes Rady Zawiadawczej Spółki pod firmą Suchard. S. A. Neuchatel, Bern i Neuchatel (Szwajcaria), Dr. Max Stähelin, Bazylea (Szwajcaria), Członek Rady zawiadawczej spółki pod firmą „Suchard” S. A. Neuchatel, Józef Lax, kupiec w Krakowie, Plac Kossaka 4, Bernard Lax, przemysłowiec w Krakowie, Plac Kossaka 4, Bernard Ohrenstein, kupiec w Krakowie, Pl. Kossaka 4. Podpis firmy następuje w ten sposób, że pod pieczęcią, spółki umieszczone zostaną albo a) podpisy dwóch członków zarządu, albo b) jednego członka Zarządu i jednego prokurenta, który przy swoim podpisie winien jest umieścić dodatek wskazujący na prokurę. Czas trwania spółki nieograniczony. Rok obrachunkowy: kalendarzowy. Wszelkie publiczne ogłoszenia spółki powinny być zamieszczane w „Monitorze Polskim” w czasopiśmie „Polska Gospodarcza”. Przepisy o likwidacji ustawowe. Wpisano na podstawie podania z dnia 25 września 1931 i protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 24 listopada 1930 LR. 35351.

BANK DLA SPÓŁDZIELNI, S. A.

Bilans surowy po dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gosp. Krajowego	143.612'57	Kapitały własne:	
Waluty zagraniczne	27.238'58	a) zakładowy	2.500.000'00
Papiery wartościowe własne:		b) zapasowy	251.757'58
a) pożyczki państwowe	10.205'38	c) inne rezerwy	—
b) papiery hipoteczne	1.674'44	d) fundusz amortyzacyjny	—
c) akcje	7.284'30		2.751.757'58
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorc.	—	Wkłady:	
Towary	—	a) terminowe	12.528.577'32
Papiery wart. ust. kapit. z zapas.	308.000'00	b) à vista	155.080'68
Banki krajowe	2.015.009'93		12.683.658'00
Banki zagraniczne	547.144'09	Rachunki bieżące (saldo kredytowe)	677.061'59
Weksle zdyskontowane	3.122.381'49	Zobowiązania inkasowe	90.753'11
Rachunki bież. (saldo debet.):		Redyskonto weksli	1.298.320'18
a) zabezpieczone	9.968.137'11	Banki krajowe	645.132'16
b) niezabezpieczone	112.373'33	Banki zagraniczne	6.092'84
Pożyczki terminowe	2.093.483'43	Wierzyciele hipoteczni	1.045.015'51
Nieruchomości	50.000'00	Różne rachunki	—
Różne rachunki	853.487'01	Procenty, prowizje i różne zyski	758.607'08
Koszty	696.366'39	Oddziały	—
Oddziały	—	Listy zastawne (obligacje)	—
Długoterminowe pożyczki hipot.	—	Akcepty	—
	<u>19.956.398'05</u>		<u>19.956.398'05</u>
Depozyty	zł 299.047'55		
Inkaso	„ 1.923.686'56		
	<u>zł 2.222.734'11</u>		

VISTULA Powszechne Towarzystwo Ubezpieczeń

S. A. W T C Z E W I E
w likwidacji

W czwartek, dn. 3 marca 1932 r. o godz. 10 min. 30 przedpołudniem odbędzie się w lokalu Towarzystwa
NADZWYCZAJNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) sprawozdanie o zbadaniu bilansu likwidacji otwarcia oraz rachunku zysków i strat;
- 2) powzięcie uchwały co do zatwierdzenia bilansu;
- 3) udzielenie absolutorjum Komisji Likwidacyjnej i Radzie Nadzorczej;
- 4) różne.

Zarząd Białostockiego Towarzystwa Elektryczności

S. A. W BIAŁYMSTOKU

niniejszem zawiadamia pp. Akcjonariuszów Towarzystwa, że dn. 25 lutego 1932 r., o godz. 10 rano, odbędzie się w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 8,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) wprowadzenie zmian w umowie koncesyjnej z gminą m. Białystok;
- 2) udzielenie gminie m. Białystok długoterminowej pożyczki;
- 3) udzielenie pełnomocnictw.

Deponowanie akcji przez pp. Akcjonariuszów, pragnących przyjąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, może być dokonane:

- w Banque de Bruxelles, Bruxelles, 2, rue de la Régence,
- w Centrali i we wszystkich oddziałach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie,
- w Zarządzie Towarzystwa, Białystok, ul. Elektryczna Nr. 13.

Zarząd Włókienniczej S. A. Ponizowski zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE odbędzie się w lokalu spółki przy ul. Gęsiej 14 w dn. 16 lutego r. b. o godz. 5 po poł. z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej za ubiegły rok operacyjny. 2) Zatwierdzenie bilansu i Rachunku zysków i strat. 3) Likwidacja spółki. 4) Wybór członków Komisji Likwidacyjnej. 5) Wolne wnioski. W razie niedojścia do skutku Zgromadzenia w terminie powyższym, powtórne odbędzie się dnia 2 marca r. b. o godzinie 5 po poł. w tymże lokalu i z tym samym porządkiem dziennym. Zgodnie z § 32 statutu, Zgromadzenie w drugim terminie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

W DOBIE KRYZYSU
GOSPODARCZEGO
OSZCZĘDZAJMY
PIENIĘDZY I CZASU

PODRÓŻUJMY STALE
SAMOŁOTAMI

T A N I O
PRĘDKO i
WYGODNIE.

Nakładem tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

wyszła z druku broszura napisana przez p. H. GRABIANSKIEGO p. t.:

EKONOMICZNE SKUTKI USTAWODAWSTWA PROHIBICYJNEGO W STANACH ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓŁNOCNEJ

BROSZURA TA OMAWIA ZAGADNIENIE PROHIBICJI Z GOSPODARCZEGO PUNKTU WIDZENIA, A WIĘC WPŁYW PROHIBICJI NA WZROST KONSUMPCJI, UŻYCIĘ NARKOTYKÓW, ILOŚĆ OPUSZCZONYCH DNI PRACY, PRZESTĘPCZOŚĆ I T. P. I ZAWIERA OBSZERNE DANE STATYSTYCZNE

CENA EGZEMPLARZA zł 2.50.

DO NABYCIA W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” WARSZAWA, ELEKTORALNA 2,
.. .. ORAZ WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

	zł		zł
1 — 18) bez serji — wyczerpane.			
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorowski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnem uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gięsztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „ IX — <i>J. Gięsztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1'00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „ XVI — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „ XVII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem	1'50
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1'00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turcki</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-0

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN. LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYFARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY 7 150.000.000. REZERWY 7 64.216 730

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁGOTERMINOWEGO, PRZEDWZYSTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

Zakł. Ekonomicz. Polityc. Pol. 3